

Mircea , să desfaci fișierul (și sumarul) în 2 fișiere .Astfel :
A.Naționalism Sinteze, Memorii .1918-1940. (poz. 1-25) (MB=24,25 și 26 se repetau, așa că am respectat indicațiile din corpul documentului,unde era semnalat începutul celui de-al doilea doc)

I.Naționalism.1928-1934. (vechi,poz.24 - 36)
 Atenție ! La acest fișier , trebuie renumerotarea titlurilor obligatorie (1...)

Mircea ! de aici începe noul fișier Numerotează de la 1)

I-B.Naționalism. 1928-1934

Guvernul Maniu.Legislatura I.Sesiunea I . 1928 / 1929

-----

1)Petre Andrei (PNT) ,discurs la Mesaj, 16 ian.1929.

(DAD, MO. 11 / '29, șed. 16 ian.1929, p.406.)

▣Națiunea

/ Națiunea este o unitate , o realitate , care se formează în fiecare zi.Marele gânditor **Renan** spunea că națiunea este "**un plebiscit de de toate zilele** ",de cei cu aceleași aspirații pentru viitor, cu aceleași suferinți și bucurii.

"Națiunea este o comunitate de cultură .Acesta este fundamentul, nu rassa".
 (p. 406) Petre Andrei

2)O.Goga (P.P.) ,Discurs la Mesaj, 15 ian.1929

[DAD,MO 10 /'29, șed. 15 ian.'29, p . 371- 388.]

Goga / '29

▣ Idealul național - Demobilizarea morală.

/ Înainte de război , societatea românească , pe deasupra granițelor, avea o credință , credea în idealul național, avea un fluid magnetic care trecea dincolo de interesele trecătoare.

/ După război, unire,și intervenția la Budapesta , sufletul românesc ar fi trebuit să prezinte "o expansiune", să fi trăit " zilele mari ale imperialismului românesc , cu toate elementele sale firești,

cînd la adăpostul crucii și cu spada în mîină , ne-am fi lansat optimiști speranțele la ziua de mîine." ( ) "N-am făcut acest lucru."

/ "Deodată cu demobilizarea noastră militară, s-a făcut și demobilizarea morală a societății românești" (Întreruperi, rumoare , la PNT)

Un popor obosit, în postură de slăbiciune, exploatată de dușmani.

De aceea ne trebuie un nou crez, o rectificare de gândire curentă în toate domeniile, o radicală primenire a simțirii românești . (p. 383)

Goga /'29

▣ Rassa.Naționalismul.

/ "Trebuie să reinstalăm în sufletele noastre ideea națională cu toate consecințele ei logice, trebuie să reînviem particularismul de rassa ,

ca o concepțiune care să fie crezul nostru călăuzitor în faptele noastre politice.[...]

Trebuie făcută o nouă scară a valorilor "

/ "Odinioară , era judecat omul după averea lui ; astăzi , nu mai există avere , nu mai există blazon.

Eu ași dori,domnii mei, să căutăm să judecăm oamenii cari cer cuvântul în viața publică, după numărul loturilor pe cari le au în cimitirile românești din această țară.

Aș dori să căutăm să cerem și certificatul de naștere a celui care vrea să aibă un cuvânt în treburile publice ale acestei țări."

Politicește,înseamnă că trebuie să ne întemeiem pe clasa rurală și cea intelectuală.

/ Această îndrumare nu o va da nici PNL, nici PNȚ, ci partidul condus de generalul Averescu . (p. 383-384)

Goga

3) N.Iorga, Discurs la mesaj, 29 dec. 1928

(DAD,MO.5/'29, șed. 29 dec.'28, p. 121- 129)

[Iorga era singurul reprezentant în Cameră al PND]

▣ Minorități.

/PNȚ este un partid "național" ,care are însă legături și cu alte "naționalități". "Dvs iubiți poporul românesc, cum îl iubesc și eu,

dar n-ați pus în programul partidului formula teoretică a acestei iubiri."

El, Iorga , este pus în inferioritate , și privitor la "apăsarea de clasă" , și la atitudinea față de alte națiuni. (Vezi pe larg la PND)

Iorga /'28

 # Macedonenii .

Cum să-și pună el candidatura în Dobrogea nouă, unde datoria de naționalist îl obligă la sprijinirea macedonenilor [...] ne-am și bătut joc puțin de speranțele lor [aplauze PNȚ] ,

îi punem alături de bulgari și , din anumite motive [de clasă] ,care pe mine nu mă privesc, dvs ați pus un cuvânt bun bulgarilor de acolo , pe care ei l-au înțeles greșit, și de aceea curge sânge românesc pe pământul Cadrilaterului .

Cînd am să aleg între macedonenii și ceilalți, eu am să aleg pe ai mei ."

Calea mea este închisă spre Dobrogea. [PNȚ tace] (p. 126)

Iorga /'28

 # Ucraineni.

"În Bucovina,dvs puteți să vă înțelegeți cu d.Krakalia ,

Dvs doar nu vreți să merg la Zastavna sau alte sate de pestePrut,

care n-au legătură cu programul meu .

Iorga /'28

 # Evrei.

Dar eu nu sunt antisemit, nu am mintea cuiva pe care nu vreau să-l numesc aici [Goga] (ilaritate), fiindcă nu este de față.[...]

Cu toate acestea, este în trecutul meu că nu mă pot duce la prieteni

cu d.Zipștein, ca să le cer voturi. "

Iorga

Guvernul Maniu.Legislatura I.Sesiunea I I. 1929 / 1930

4). Costache Leanca (PNȚ,unionist,țărănist, basarabean, deputat Bălți),

discurs la mesaj, 13 dec.'29

(DAD, MO. 13, șed. din 13 dec.'29, p.301- 304)

[L.D.: discursul integral -xerox. În calculator, dispersat problematic.]

Leanca /'29

▣ "Stînga" PNȚ."Basarabenismul".

[L.D lasă că etichetele acestea au fost puse aiurea,ca la împărțirea darurilor la ursitoare, de parcă "democratismul" ardelenesc nu era mai de esență ;

sau, la regățeni, pe parcursul a 2000 de ani de istorie"separată" , nu au fost "naționaliști" sau "democrați" !

Dar trebuie să accept, convențional, mentalitatea fiecăruia, pentru a o înțelege]

/ Colegul Crăciun a vorbit despre "naționalismul" ardelenilor,"etatismul" regățenilor

și "democratismul integralist " al basarabenilor.

Nu există efect fără cauză.Frații ardeleni au dus o luptă crîncenă pentru păstrarea ființei naționale, care se ciocnea cu idealul poporului dominant de la ei.[...] [...]

/ " În Basarabia,poporul moldovenesc era prea mic față de colosul rusesc , pentru ca să îndrăznească să încrucișeze sabia și atunci trebuia să te mulțumești cu lupta pentru obținerea unui restrîns număr de drepturi elementare, cum ar fi aceal de a vorbi limba ta în școală,în biserică, în justiție și administrație."

/"Și pentru ca noi să ne înlesnim lupta, a trebuit să ne căutăm aliați.Aliații i-am găsit în partidele democratice.[...] [...]

Și aici ne-a venit în ajutor, dacă voiți, și poporul rusesc.

Majoritatea poporului rusesc era împotriva regimului țarist."

[L.D.socialiștii, bolșevicii, dar "poporul" ? Ce confuzie de concepte ! antidinasticismul asimilat cu "democrația"]

- G.Moroianu : "Poporul rusesc n-a avut influență asupra poporului românesc. "

--Leanca :pe lîngă suferințele comune, s-a adăugat și literatura rusă,bogata literatură umanitaristă rusă." Și atunci eu aș putea spune că, dintr-un complex de împrejurări, noi am iubit,da,am iubit poporul rusesc; am iubit toate popoarele conlocuitoare în Statul rusesc, poate fiindcă suferințele lor erau și suferințele noastre.

lubim și astăzi toate popoarele care conlocuesc cu noi.[...] "

Nichifor Crainic (pe atunci, PNȚ;profesor la Chișinău) : " Intelectualii basarabeni , cei mai mulți, vorbesc și astăzi limba rusă, în familie."

N.Șt.Graur (evreu, ziarist independent " Este dreptul lor ,dle, Crainic, să vorbească ce limbă vor"

Nichifor Crainic : "Eu mă ocup numai de români, nu de minoritari."

G.Moroianu : "Ar trebui să aibă mai multă iubire de limba noastră, și s-o vorbească mereu, ca s-o învețe bine,mai ales că nu au auzit-o multă vreme

în școală și în biserică."

Graur: "Mi se pare curios să văd un profesor universitar că în incinta Parlamentului susține intoleranța și îi face apoteoza." (sgomot)

[L.D : acest gen de intoleranță cu adresă inversată, a exasperat pe români . Minoritarii aveau voie să-și cultive, să-și apere, să-și revendice dreptul la limbă; românii ,dacă o făceau, erau taxați de "intoleranți" !

Crainic : "Dle coleg Graur, nu este vorba de nici o intoleranță, ci de o constatare pur și simplă.După mentalitatea mea,care este foarte tolerantă, și eu mă bucur printre minoritari de oarece văd [...] este inadmisibil ca atunci cînd ești român, de sînge românesc,profesor la școala românească, în care limba de predare este limba română, să-ți crești copiii în limba rusească și să nu li se vorbească acasă decît exclusiv rusește. (aplauze prelungite la PNȚ)

Este acolo dl.Pelivan care mă aprobă." (aplauze la PNȚ)

Andrei Scobiola : "Sunt și asemenea cazuri.Este adevărat ! " Dar adesea , sunt căsătorii mixte,în care mama este rusoaică; dar sunt și ruși care vorbesc moldoveneasca, după soție.

Petre Andrei : "Cred că nu e bine să se generalizeze.[...] nu-i bine să svîrlim o acuzațiune asupra tuturor românilor basarabeni,cari au dat dovada în memorabila ședință a Sfatului, cînd s-a votat unirea, de atîta entuziasm și dragoste de țara mamă;

nu e bine să le facem imputarea că ar vorbi, la un moment dat, rusește.

Nu se poate transforma deodată mentalitatea unui popor și nu-l putem obișnui pe cel care a trăit 100 de ani sub regim rusesc , în limba rusească, ca deodată să o uite și să nu-și mai amintească de limba pe care a vorbit-o impus, dar pe care a

trebuie s-o învețe, silit fiind să vorbească mai rar românește; după cum nu putem pretinde fraților din Ardeal , care au crescut și învățat în școli ungurești,și nici să le facem o imputare, dacă în unele părți încă mai au această obișnuință, de care însăși se vor depărta, cu vremea.Tendința noastră e să-i apropiem pe toți, să-i facem să uite limba pe care au învățat-o siliți, să revină la limba maternă, la limba lor românească.

Cred că nu-i bine să facem generalizări , pentru că sunt supărătoare. "(apluze la PNȚ) Crainic (la insistențe,i s-adat greu cuvîntul "Dl prof. Andrei îmi impută o vină pe care nu o am;na-m vrut să generalizez și nici n-am vorbit de poporul basarabean , ci numai de o serie de profesori care vorbesc, în familie, limba rusă. Nu putem face vreo imputare poporului basarabean, care vorbește, în majoritate, limba română."

Leanca /'29

-reia discursul -

/ "Am spus că suntem același popor, că vorbim aceeași limbă și ne închinăm aceluiaș Dumnezeu.Tragedia istorică a pus pe fruntea fiecăruia dintre noi o altă pecetie. Deosebiri de mediu au creat deosebiri de mentalități, miopii pot să nege acest lucru, însă oamenii politici, oamenii de Stat, nu.[...]Suntem chemați să zidim o nouă țară din cele patru trunchiuri răslețite pînă ieri.Din întruchiparea celor patru trunchiuri,din amalgamarea celor patru culturi și patru mentalități, din respectarea deosebirilor istorice, poate naște o cultură românească originală, cu care vom putea păși mîndri în concertul popoarelor civilizate. (apluze PNȚ) Mijloacele deosebite de luptă, duse în împrejurări deosebite,urmărind însă același scop,ne-au dus la realizarea visului de veacuri.Visul de ieri, a devenit astăzi realitate. Misiunea noastră este ca această realitate s-o întărim și să o facem cît mai frumoasă . (apluze la PNȚ) trebuie să facem din România Mare, o Românie nouă. [...] aci , unde Ardealul vine cu suferințele milenare ale luptelor pe tărîm național; unde frații din Vechiul Regat vin cu sentimentul etatist și tradiționalist [...] să ne dați voie și basarabenilor, să punem o picătură din sufletul nostru , așa cum l-a creat suferințele unui veac. " (apluze la PNȚ) / Va vota Răspunsul la mesaj. (p. 305) Leanca /'29

Restaurația-Carol II , 8 iun.'30

Guvern GG Mironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III, 1930/'31

5.) A.C.Cuza (LANC, deputat de Roman, alegeri parțiale) ,

discurs la mesaj, 13 dec.'30

(DAD, MO.20, ședința din 13 dec.'30, p. 297-310)

[LD: discurs integral xeroxat; introdus total în computer , dispersat problematic.

Sublinieri,paranteze, supratitluri, colorări, îmi aparțin

Poate fi considerat mesajul lui "testamentar", total.

Evreii -constituie ținta predilectă;

Antisemitism istoric,rasist, religios,naționalist, politic, cultural, economic, psihic-obsesiv . Articulat doctrinar, enunțat dar nu argumentat.

Toate problemele,abordate de la , prin sau ajungînd la evrei.

Exponent (?)sau inspirator (?) al clișeele care alcătuiau substratul ideologic al antisemitismului românesc.

Vorbește peste 4 ore; ședința ține cca 7 ore, pentru că este întrerupt,apostrof,contrat, încît poate constitui și o mostră de felul cum el ("bătrînul obsedat" și "iresponsabil") și curentul cuzist ("boală de tinerețe", fenomen "haotic" marginal, necaracteristic) erau tratate , în epocă , de politicieni.]

 Cuza / dec.'30

▣ Răspunsul la mesaj.

" Ca reprezentant al LANC, îmi va permite distinsul nostru raportor [Polizu-Micșunești] să spun că proiectul d-sale de Răspuns la Mesaj,) : nu e nici la înălțimea evenimentelor în curs, și nici la înălțimea problemelor care ni se pun să fie rezolvate.[LD: perfect adevărat !]

"M-aș servi de o imagină , ca să caracterizez acest Raport :e ca o pasăre de mare - să-i zicem albatros - care plutește pe deasupra valurilor , ale căror vîrfuri le atinge ușor cu vîrfurile aripilor sale, dar care nu se preocupă ,nu cunoaște , adîncimea apelor. [...][...][...]

Care sunt , d-lor evenimentele , și care sunt aceste probleme ? " (298)

[Enunță 5 probleme - monarhică, jidănească, revizuirea tratatelor,economică și politică - pe care le va dezvolta prin prisma doctrinei cuziste.- vezi la probleme.]

Cuza / dec.'30

II. Problema jidănească.

"Dlor, nu adăncește d.raportor nici a doua problemă , de care mă voi ocupa și care este desigur cea mai covîrșitor de însemnată nației românești , și se impune nu numai nației românești , ci și altor nații : problema jidănească " (ilaritate)

O voce : "Regele și jidanii ! "

Altă voce : "Trebuia să începi cu ea ! "

Cuza : " Proiectul de Răspuns la Mesaj, atinge această problemă fără să o discute fără măcar să-i pronunțe numele , o atinge indirect , cu delicatețe.

Vorbind de legile cu privire la școală și biserică, d.raportor se crede obligat , încă odată, ca să repete asigurarea stereotipă , zicînd : <Firea blîndă, primitoare și dreaptă a românului sunt tot atîtea garanții că aceste legislațiuni nu vor cuprinde nimic agresiv și jignitor , față de toate celelalte naționalități conlocuitoare.>

Aici nu este vorba de "toate celelalte naționalități conlocuitoare " [???

ci este vorba de naționalitatea conlocuitoare a jidanilor."

Totuș, d. raportor o ascunde , o învăluie într-o formulă vagă, pentru ca să nu se rostească asupra celei mai însemnate probleme naționale românești.

Iată deci a doua problemă : problema jidănească." (p. 298)

Cuza / dec.'30

▣ Doctrina LANC

"Am formulat o doctrină.Partidele nu au nici o doctrină.[...]

Noi, doctrina noastră am formulat-o pe larg și am rezumat-o apoi

într-o lozincă ce exprimă în puține cuvinte ceea ce voim noi :

Christos, Regele, Națiunea,România a Românilor. [...][...][...]

Națiunea, cu privire la care afirmăm că omenirea se împarte în națiuni

cari trebuiesc să se dezvolte stăpîne pe pămîntul lor,

și că pe pămîntul unei națiuni

nu au dreptul să ființeze alte națiuni,

cari voiesc să-și păstreze existența ,împotriva existenței națiunii stăpîne.

Noi pretindem că națiunea este un principiu stăpînit de o lege naturală ,

care este legea naționalității și că ori de cîte ori această lege naturală este atinsă ,

se produc conflictele pe cari le vedem înaintea noastră.De aceea noi cerem ca națiunea

să fie respectată în ființa ei, pe pămîntul pe care are dreptul să existe.

România a Românilor, nu este decît consecința firească a legii naționalității , afirmarea

adevărului nestrămutat ,

că românii voiesc să fie stăpîni deplini și desăvîrșiți pe pămîntul lor și

nu admit alte națiuni alături de ei , decît pe acelea

cari sunt capabile să se asimileze economiceste și spiritualicește cu ei. " (p. 301)

[-----]

Cuza / dec.'30

▣ Doctrina cuzistă : a)adevărul

LANC se sprijină pe "puterile abstracte " (Exclamații ironice la PN Ț)

Madgearu : "Nu știam că geamurile sunt abstracte" (ilaritate)

Cuza : " Geamurile sunt efectele abstractului (ilaritate)

Puterile abstractesunt, în primul rând : adevărul.

Da, este foarte curios, dar este așa,
adevărul doctrinei noastre a pătruns în primul rând în spiritul tinereții și
tinerețea aceasta , mai multe zeci de mii de tineri, se mișcă
în direcția acestui adevăr al doctrinei naționaliste creștine cuziste."[...]...] [...]

Congresul studenților creștini, Brăila [?dec.'30]

"Zilele trecute , studenții au avut un congres la Brăila.N-am avut nici o
legătură, firește, nu l-am organizat eu.Un congres cum îl organizează
în toți anii studenții de la toate universitățile , congresul lor general.

"Congresul acesta s-a desfășurat într-o admirabilă însuflețire și
liniște. Și am avut prilej să vorbesc cu primarul dvs.de la Brăila,
Orășeanu, care însuș a exprimat mulțumirea sa
pentru modul cum s-au înfățișat studenții.

"De la acest congres, mi s-a trimis și mie următoarea telegramă :
<Studențimea Română Creștină, întrunită în congres național la Brăila,
inspirată de ideologia înaltă preconizată de d-voastră,
vă aduce omagiile ei neprihănite, cu venerația cuvenită muncii de
apostol ce ați depus-o pentru binele neamului.

Președintele Congresului, Popescu-Botoșani. >

Vă rog, este vreo unul din d-voastră care să se poată felicita că a primit vreodată
o asemenea telegramă ?

Voci : DI Iorga .

Cuza : "Prin urmare , la dvs nu este , d-lor.Vedeți, aici este problema cea mare.
Pentru că evident, adevărul doctrinei propovăduite de mine a pătruns în cugetul,
în conștiința studențimii, care sunt copiii noștri și viitorul acestei țări.

Și dvs, în loc să veniți aici , cum a venit dăunăzi d.Vlad Dimitriu ,
care a început a vorbi de antisemitism și a lua atitudine față de
această mișcare pe care o desconsideră,

ar fi mult mai simplu ca d-voastre, vreo unul dintre d-voaste așa de înțelepți în toate
privețele, cum sunteți, să se pună să dărim doctrina. " [LD: are dreptate!]

Virgil Madgearu (ministru la Agricultură și Domenii) : "Pierdere de timp!"

(p. 302)

[LD: Greșea !]

Cuza / dec.'30

▣ **Doctrina cuzistă : b) logica imanentă .**

"Nu este pierdere de timp, fiindcă ați cîștiga timpul ca să nu vă mai luptați cu aceste
mișcări, care au o însemnătate covârșitoare și despre care vom vorbi.[...]

Mai este încă ceva din aceste puteri abstracte .Știți ce este ?

Este logica imanentă lucrurilor.Vă rog să vă opriți un moment.

Dvs. nu pricepeți (mare ilaritate) Nu pricepeți , așa că am să vă explic eu ,
cu bunăvoința mea de profesor ; [...] Sunt probleme mari la ordinea zilei,
probleme de existență pentru națiunea română."

" Partidele nu le rezolvă .Partidele -zicem noi -
sunt incapabile să le rezolve. Acestea sunt premisele.

"Concluzia - logica inerentă - concluzia este :

națiunea nesatisfăcută în aspirațiunile ei legitime , se ridică și, într-un singur glas
strigă astăzi pe suprafața țării : să vină cuziștii ! " (mare ilaritate)

I.Mihalache (ministr,Interne) : " D-le Cuza, și dacă națiunea , luîndu-vă în serios,
v-ar aduce la putere, cam ce ați face ? "

Cuza : Îi mulțumește ,dar îl roagă să aibă răbdare, pentru că el este om "de metodă" ,
și trebuie să-și expună părerile metodic.

"Noi avem 5 probleme pe care trebuie să le rezolvăm aici, înaintea dvs.,
înaintea țării, și înaintea Regelui , cari toți așteaptă îndrumare de la noi."

Mihalache : " Lucrul important este soluția! " [...] [...] [...]

Cuza / dec.'30

▣ **LANC : c) Partidele politice**

" Teza noastră este următoarea : scurt și precis.Rămîne ca ceea ce voi dezvolta,
să și dovedească.Partidele nu sunt capabile să rezolve problemele de existență
ale neamului românesc, ale momentului, și , prin urmare ,
se impune cu necesitate astăzi schimbarea nu numai a unui partid,

ci schimbarea regimului de guvernare a partidelor." [-----]
Cuza / dec.'30

II. Problema evreească

"Iată o problemă de care nu se ocupă nimeni. Trăim în mijlocul acestei probleme, nația română se frământă, se zbate, așteaptă o dezlegare oarecare, întreaga studențime se mișcă în direcția aceasta. Nimic. Nu spune nimeni nimic. Nu a venit niciun orator la această tribună să spună că există o problemă jănească. Ați auzit pe cineva ? [-----]
Cuza / dec.'30

■ 10 decembrie : Ziua "numerus clausus" ,"antisemitism național"

" Dlor deputați , iată un fapt :în toți anii, de la 1922 pînă astăzi, studenții serbează ziua de 10 decembrie.Ce înseamnă această zi ? Înseamnă ziua lui numerus clausus
Ce înseamnă numerus clausus ? Înseamnă cererea întregii studențimi românești ca jidanii să fie eliminați din diferitele ramuri de activități,
pînă la limita proporției numărului total al populației [LD: 4,4% , în 1930]
Petre Andrei : "Ce înseamnă 10 decembrie la Universitatea din Iași,
înseamnă ziua în care s-a produs acea faptă rușinoasă,
cînd un adept al d-lui prof.Cuza a lovit cu toporul în poarta Universității."

Ralea : "Înseamnă uciderea lui Manciu !"

Cuza : "Sociologul de la creșterea vitelor [Petre Andrei]
nu poate să aibă și principii de creșterea oamenilor."

Petre Andrei : " Așa creștere cum le-ai dat d-ta adeptilor d-tale,
o să te faci să fii răspunzător d-ta însăși, și să te mustre conștiința .

Ai zăpăcit copii nevinovați , ești instrumentul moral al asasinatului lui Manciu,
datorat îndemnurilor d-tale necugetate."

Ralea : " Dacă ai avea conștiință, d-le Cuza, te-ai rușina să mai vorbești aici"

Cuza : " Ziua de 10 decembrie , așa dar , înseamnă numerus clausus"

V.Toncescu : "Vă rog d-lor deputați nu mai întrerupeți. "

Cuza : " Prin urmare, "numerus clausus" înseamnă reducerea numărului jidanilor în diverse ramuri de activitate . [...] În ziua de 10 decembrie toți studenții serbează antisemitismul național."

Emil Fagure : "Este inexact.O spune chiar d.prof.lorga "

Cuza : "Știu că vrei să bagi intrigi între mine și d.lorga,
aceasta este opera jidanilor de la Iuda [trădarea lui Hristos !] și pînă astăzi. "

[LD:Atenție ! Într-adevăr, cît era convingere, cît ipocrizie , în ripostele filosemiților ?]

Prin urmare se mișcă tinerimea întreagă a unei țări, într-o anume direcțiune.

Dacă tinerimea aceasta este greșită în mișcarea ei, evident că
cei care au autoritatea convenită , oameni de știință,

în loc să vină să apostrofeze de pe aceste bănci mișcările studențești,
atunci cînd niciodată nu au făcut nimic și nu au scris un rînd

în această materie a lui <numerus clausus > și antisemitismului,

ar trebui să vină și să arate studențimii , că ideea aceasta este o rătăcire a minții,
și să caute ,prin urmare , să-i scoată din această rătăcire.

Aceasta este procedarea logică.

De aceea, acei care vin și ne apostrofează , dar care se duc la agricultură
pentru ca să se ocupe de creșterea vitelor, [aluzie la Petre Andrei]
de ce nu iau mai bine condeiul să scrie în această materie ?"

Petre Andrei : " Datorită acțiunii d-tale în această materie ,
nu mai însemnezi nimic la universitatea din Iași."

[-----]

Cuza/ dec.'30

■ Hitler : antisemitism, revizionism . (vezi pe larg la LANC)

[LD: atenție! Este evident că hitlerismul a fost revizionist;evident, că a fost și antisemit .

Dar tot așa de adevărat este că adversarii lui Cuza (Madgearu, Ralea, Andrei, Manu) ,
au făcut o presiune pur emoțională , pentru a-l combate pe Cuza !

În polemica declanșată s-au făcut premoniții , care se vor adevăra în anii ce vor urma.]

" Dar d-lor, mai este ceva .În momentul de față în cadrul celui mai cult dintre popoarele
Europiei, la Berlin, o formidabilă mișcare antisemită condusă de Adolf Hitler.

[-----]

Cuza / dec.'30

▣ Problema evreească . (Vezi pe larg și context la LANC -Cuza)

[LD: citez cu scrupulozitate fiecare vorbă, fiecare argument, poate reușesc să surprind exact "mentalul robot" al antisemitului de la noi, cu fațeta lui, aparent paradoxală, anti- românească .Din acest "mental" va porni glonțul care îi vor omorî pe Duca, Iorga, Madgearu etc etc...]

"Iată dar ,d-lor, o mare problemă. Dar nu este o problemă în Germania, ci este o problemă mondială." [...][...][....]

"Este o problemă istorică și trebuie să fie rezolvată răspunzînd la această întrebare:care este cauza conflictului permanent al jidanilor cu celelalte popoare?

Și atunci veți înțelege, d-lor, și conflictul studenților din România cu jidani de la noi.

Am spus și o repet: problema jidănească este o problemă de rasă;

la bază este o problemă religioasă ;

ca urmărire,este o problemă economică și culturală;

ca soluție, este o problemă politică.

[LD:Atenție ! Iată o explicație , la răfuiala lor cu românii

pe care îi învinuiesc de filosemitism !]

Cuza /

Rasa.

" De ce , la origine , este o problemă de rasă ? Pentrucă, într-adevăr, jidani alcătuiesc o rasă deosebită și rassa aceasta are anumite însușiri , care trec și în cei care sunt pe jumătate , fiindcă sunt pe jumătate jidani și aceea au și ei însușirile jidanilor.[...] o rasă care dorește să se păstreze . Dar cum se păstrează această rasă în mijlocul celorlalte popoare ?

Se păstrează , d-lor, pe baza religiei, ei sunt organizați prin religia lor,

și rassa se păstrează pe baza acestei religii." [...][...][...][...]

Cuza /

▣ Religia.

"D-lor deputați, la baza existenței poporului jidănesc stă religia.Religia aceasta pornește de la concepția unui <Legământ> , pe care Dumnezeu lor ,Iahu -Iehova , l-a încheiat cu jidani , ca <Popor ales> de dînsul , ca să-i fie < popor sfînt >, pe jidănește <am codeș > (Exod.19/ 5/ 6) Pornind de la această concepțiune religioasă, prima condiție este ca jidani, <popor ales>, să nu se amestece cu celelalte popoare.

Ei stau și-și formează existența lor deosebită , și devin astfel, prin forța religiei lor, o primejdie pentru toate statele , lucrînd ca nație parazită în mijlocul celorlalte națiuni."

[...][...][...][...]

Cuza /

Antisemitismul

[LD: atenție pe cine culpabilizează Cuza : democrații, biserica ortodoxă,]

" Iată, d-lor, care este întreaga explicație a problemei jidănești :

o rasă deosebită, cu instincte parazitare, alcătuită pe baza unei religii care confirmă toate aceste instincte parazitare și care o formează apoi în lăuntru națiilor, ca stat în stat , în luptă cu toate națiile.

Din cauza aceasta, în mod organic și nu mecanic, și nu prin inspirații de cine știe unde, ci

în mod organic, repet, orice nație reacționează împotriva acestui parazit,

și această reacțiune împotriva parazitului însemnează antisemitismul. [...][...][...]

Dar, în loc să mergeți la izvorul acestor conflicte și să priviți aceste conflicte în lumina istoriei și a științei, dvs veniți și vă războiți cu studenții ,

și spuneți că antisemitismul înseamnă spargeri de geamuri [...][...][...] [...]

V-ați plîns , îmi atribuiți mie, agitațiile studențești ,dar cînd izbucnesc agitații

în toată țara , cînd clocotește adîncă nemulțumire a masselor noastre rurale,

împotriva jidanilor, și se întîmplă fapte ca acelea pe care dvs.le deplîngeți,

atunci tot eu sunt acela care am provocat acele mișcări,

sau acele mișcări sunt mișcări organice ? " [-----]

Cuza / dec.'30

Antisemitismele moderne .

" Prin urmare, d-lor, aceasta este situațiunea poporului jidănesc .
O rassa deosebită, parazitara, menținându-se pe baza unei religii anumite,
religie care consfințește instinctele sale parazitare , și în baza căreia alcătuește
stat în stat ,în lăuntru celoralte națiuni și provoacă astfel reacțiunea organică ,
nu mecanică , a națiunilor care se apără împotriva acestor paraziți.
Și atunci , zic eu, dacă d-voastre voiți să înțelegeți și să înlăturați acest conflict , mergeți
la origina lui , care este rassa, și cercetați baza ei, care este religia."

"Acum să mergem mai departe , ca să ajungem la situațiunea lor
în sînul civilizației moderne, care a provocat și determinat
mișcările <antisemite> actuale din toate țările.

"Credeți dvs că este vorba numai de noi ? D-lor, ușor este pentru dvs. să treceți peste
manifestațiile acelea cari se petrec aci din partea studenților ,
pe care dvs.îi categorisiți și voiți să-i descalificați ca <antisemiți .> " [...]

Antisemitismul există în Franța, unde , acum de curînd,
a reapărut " La libre parole" a lui Drumont.

Antisemitism există în Germania, ca o mișcare socială și științifică puternică.

Există în Elveția cu publicații numeroase, dintre care vă aduc la cunoștină numai ziarul
" Schweizerbadener ", stindardul elvețian .

Antisemitismul există , ca preocupare intensă, în Grecia.

Antisemitismul există , ca mișcare,și în Bulgaria vecină, condusă de cei mai aleși
reprezentanți ai poporului bulgar."

Cuza / dec.'30

Antisemitism românesc.

"D-lor , la noi a mai fost încă cineva , în afară de dvs., în afară de savanții cari sunteți
dvs., a fost unul Vasile Conta , desigur un prost față de dvs.

Se înțelege, nu se poate compara Vasile Conta cu Virgil Madgearu, cu Ralea sau cu
Andrei. (Ilaritate) Vasile Conta era dar un prost. Acesta a spus :

<Noi, dacă nu vom lupta împotriva elementului evreesc, vom pieri ca nație. >

Cînd un om de valoarea intelectuală a lui Vasile Conta , recunoscut ca autoritate
filozofică în Europa de pe vremea aceea, ca și astăzi, spune asemenea cuvinte pentru
poporul său, trebuie să fie ceva în dosul cuvintelor acestui om." [...][...][...]

Cuza / dec'30

▣ Pericolul economic evreesc

" În domeniul financiar și economic, ori de cîte ori veți avea un crah bancar,
un faliment,să știți dvs., în mod sistematic,în dosul acestor crime sunt jidani.[...][...]

Cuza / dec.'30

Antisemitismele moderne - concluzii -

" Prin urmare, această problemă nu este o problemă inventată .

Este și o problemă mondială de care se preocupă lumea civilizată de pretutindeni,
în afară de mișcările violente care se produc pretutindeni, care se prevăd că vor fi și mai
violente de acum înainte.

" Noi suntem interesați cei dintîi în rezolvarea acestei probleme - dvs nu vă dați
seama , în politica pe care o faceți, că dacă astăzi este un reazim și o speranță [...] speranța este în luptătorii creștini antisemiți , cum li se zice , în Germania și celelalte
țări,- și din Franța, și din Anglia, și din America, și din Elveția și din Bulgaria , cari ,
cu toți, sunt frați cu noi."

"Vom rezolva problema jidănească (exclamări pe băncile PNT)

Și atunci, cred că nu este util ca d-voastră să faceți aici manifestări contra unor frați de-
ai noștri creștini, cari luptă pretutindeni pentru rezolvarea acestei însemnate
mondiale.Este cea mai mare greșală politică.

Dvs.uitați că sunteți vremelnic pe aceste bănci ."

Cuza / dec.'30

Soluția finală.

" Nu ne rămîne decît o singură cale ,

ca noi să întindem mâinile noastre cu frăție și cu dragoste, cu toți aceia care luptă pentru ca această problemă să fie rezolvată.

"Și d-lor, va fi rezolvată , cum a fost rezolvată în totdeauna , anume prin eliminarea jidanilor din sânul națiunilor. Pretutindeni, jidani au avut un laș sfârșit : au fost eliminați.

Au fost eliminați din Egipt, au fost eliminați din toate țările creștine, au fost eliminați din Anglia [...] au fost excluși din Franța ; au fost excluși din Spania prin decretul din Alhambra de la 31 martie 1492, când la 1 august 1492 , 300.000 de jidani au trebuit să plece din Spania , astfel că Spania a rămas fără jidani.

"Iată, d-lor, în ce fel a fost rezolvată , în toate timpurile , problema jidănească. Ea a fost rezolvată pretutindeni prin eliminarea jidanilor, și ea va fi rezolvată, și în viitor, prin eliminarea lor, cu concursul tuturor popoarelor, care toate le resping din sânul lor." (p. 311) ACCuza / dec.'30

6.) Teodor Fischer (Club parlamentar evreesc) discurs la mesaj, 28 nov.'30

(DAD, MO. 8, ședința din 28 nov.'30, p. 97-102)

Intervenții polemice în discurs : Virgil Madgearu, Virgil Solomon, Ilie Lazăr ; AC Cuza, M.Landau, Solomon Rosenberg .

[LD:discurs integral xeroxat; în calculator, dispersat problematic; sublinieri,colorări, paranteze, îmi aparțin.

Marchează deteriorarea platformei pe care s-a bazat alianța electorală dintre PNȚ și P.Evreesc sionist, în 1928.]

[.....]

T.Fischer / nov.'30

▣ Răspunderea guvernului PNȚ

Virgil Madgearu (ministr.agricult.) : "Deoarece ați ridicat acuzațiuni împotriva guvernului , că ar fi tolerat și încurajat mișcări antisemite , v-aș ruga d-le deputat ca să ne arătați în ce cazuri guvernul nu ar fi luat măsuri în cadrul Constituțiunii și legilor țării ?"

T.Fischer: " N-am afirmat că guvernul a încurajat mișcărilor antisemite , însă am susținut și susțin că unele organe ale autorităților au încurajat această mișcare.Cred că nu trebuie să vă aduc aminte detaliile , pentru că întreaga presă din țară , luni dearîndul, a arătat oameni cari au încurajat anumite dezordini și excese și că n-au fost trași la răspundere."

[.....]

T.Fischer:"Guvernul nu a luat măsurile energice , la care ar fi trebuit să se simtă obligat." (p. 99) [.....]

" Precum am zis, din anul 1922 continuă în mod nestingherit această mișcare , nici unul din guverne nu a socotit că ar fi necesar să ia anumite măsuri preventive. Nu s-a făcut nimic pentru suprimarea acestui desfrîu, și în acești ani au bîntuit țara, tot așa ca și mai înainte.[...] Toate aceste guverne au avut față de mișcarea antisemită o atitudine vagă, nehotărîită, caracterizată printr-un anumit echivoc, la tot cazul au avut o atitudine care a disprețuit principiul constituțional al egalității cetățenești"

Madgearu : "Cum asta d-le Fischer ? "

T.Fischer: " Dacă este o mișcare care ațîță la delictе și la crime , atunci eu cred că , în cazul acestei mișcări , trebuie luate din vreme măsuri preventive , pentru a nu se produce roadele dezastruoase care s-au produs"

Madgearu : "Precizați !"

[.....]

Madgearu / Intervenție în discurs , nov.'30

▣ Libertatea , legalitatea, constituționalitatea, presei și întrunirilor.

[LD: atenție la argumentația legalității privind dreptul la presă și întruniri, inclusiv a mișcărilor naționaliste; pretenția la excepționalitate ,cerută de evrei.

De ce ? Va trebui să intri în profunzimea acestei mentalități .]

- Madgearu : " Dle doctor [T.Fischer ,în drept?] , vă rog să-mi citați articolele din Constituție , din codul penal sau din orice altă lege, pe baza cărora am fi putut lua măsuri preventive referitor la întruniri și publicații.

Dle deputat , eu am primit , după incidentele de la Borșa mi se pare, vizita unor ziariști evrei din America și le-am explicat că ,după Constituția noastră și după legile noastre , nu putem avea nici o acțiune preventivă , în fața nici unui fel de mișcare politică.

[.....]

T.Fischer / nov.'30

▣ Internaționalizarea problemei evreești.

▣ Naționalism curat > < Xenofobie condamnabilă.

" Noi am așteptat și credeam că PNȚ , tocmai în spiritul programului său, va da dovada unei voințe ferme ca să dea acestei probleme grave a vieții publice românești, o soluțiune cu adevărat constituțională [!? !] și cu drept cuvânt patriotică, pentru că omisiunile cu care s-au făcut vinovate în această privință guvernele precedente , au cauzat acestei țări prejudicii incomensurabile. " [!?!]

ACCuza : "Cunoaștem < incomensurabile ! > (p. 99)

Fișer : " Dlor deputați, că partidul național-țărănesc va proceda astfel, la începutul guvernării sale, nu a existat nici un pic de îndoială , nici la populația evreiască , și nici în marea opinie publică mondială.

S-a așteptat că , venind la cîrmă, acest partid democratic va ști

să aducă problemei în chestiune deslegarea justă , recunoscînd uzarea energiilor juvenile în serviciul fetișului reprezentat prin focul pustiitor al urei de rasă, în nici un caz nu poate fi considerată ca semnul îmbucurător al unei metode salutare de educație civică , și că , în consecință , să impună o muncă de îndrumare în stil mare , care să sustragă sufletului tineretului academic virusului xenofobiei , ce s-a îmbuibat,

și să călăuzească această tinerime de la panta naționalismului degenerat , pe calea curatului, nobilului și umanitarului naționalism.

[.....]

Virgil Solomon / nov.'30

Teodor Fischer

▣ Schimbarea poziției sioniștilor din România.

▣ Mondializarea problemei evreești

Virgil Solomon : " Vă amintiți dvs, d-le deputat, că pe banca ministerială de la Budapesta , ministru de război era un evreu și că ministrul industriei , un alt evreu de la Brașov, atunci a ars Borșa de 2 ori , în 1909 și 1911. Pentru dvs, care trăiați tot acolo, unde trăiți și azi, nu a existat nicio agitație antisemită și nici o problemă evreească.Cum aș explicați acest lucru ciudat ? " [!!!] [...]

T.Fischer : " Credem că altele sunt împrejurările [???] în care s-au produs aceste incendii .În anul curent [1930] , incendiul din urmă , a avut ca precedent trei luni de agitații extraordinare în care s-a dovedit că s-a folosit de mai multe ori amenințarea cu incendierea."

- Virgil Solomon : " Dle avocat Fischer,dvs.care sunteți avocat, și încă un distins avocat , vă amintiți desigur că ,tot în Ungaria, înainte de război, exista un curent pentru suprimarea Curtii de jurați. Știți bine de unde a pornit acest curent . El a pornit tocmai din Maramureș.Anume ce se întîmplase ? Românii și rutenii , exasperați de de anumite apucături , poate mai violente, din cauza superiorității economice a unor evrei din regiunea aceea, comiteau crime cînd se vedeau căzuți în stare de faliment.

Omoritorii erau deferiți Curților de jurați și Curțile de jurați alcătuite din populația aceluia județ, îi achitau pe toți. S-au întâmplat zeci de asasinat, care s-au terminat cu achitarea. Ministerul Justiției, s-a sesizat, și-a dat seama că Curțile cu jurați nu reprezentau destulă garanție pentru pedepsirea criminalilor,

și, cu toate acestea, tot nu a existat o chestiune antisemită.

Vă întreb, de ce, dle deputat? Dvs ați fost totdeauna loial; dvs. sionoiștii, ați lucrat totdeauna loiali cu noi. Mă miră schimbarea dvs la față, atunci când știți că noi am făcut tot posibilul ca să nu ne compromitem guvernarea, prin astfel de lucruri. Dvs. știți foarte bine că noi [PNT] suntem foarte dreți în materie de chestiuni etnice.

De ce, dintr-o dată, această mondializare a d-voastră?

De ce pomeniți tot mereu, de Uniunea Americană, de opiniunea mondială?

[.....]

Ilie Lazăr / nov.'30

Teodor Fischer

▣ "Cazul Borșa."

▣ Manipularea problemei.

Ilie Lazăr: "Dle deputat Fischer, fiindcă a fost vorba de incendiul de la Borșa, să-mi permiteți și mie să intervin. Cred că veți recunoaște și dvs. că întotdeauna am fost loial în ce privește atitudinea mea în legătură cu partidul dvs. în special ...

T. Fischer: "Cu cea mai mare plăcere recunosc acest lucru în fața Camerei."

Ilie Lazăr: "...și nu m-am sfiit niciodată, chiar înaintea d-lui deputat Cuza, să arăt această prietenie, de care mie personal nu-mi este deloc rușine, deoarece astăzi reprezintă în Maramureș cel puțin 37% din voturile populației evreești.

Dar nu este mai puțin adevărat că unele provocări pornite din partea populațiunii evreești, în ce privește presa și în ce privește defăimarea noastră în străinătate, denaturând adevărul, au ajuns la culme și au exasperat populațiunea românească de acolo.

S-a ajuns acolo, domnule deputat Fischer, încît noi, 82 de intelectuali din Maramureș, prieteni cu dvs., cu care împreună ați luptat zece ani de zile,

să trebuiască să protestăm prin telegrame energice, împotriva denaturării adevărului. Așa s-a întâmplat.

"Ați adus d-voastră la Borșa, după catastrofa de acolo, pe d. Abersohn de la Liga Națiunilor.

Întîmplarea a făcut să fiu acolo în acel moment și să convoc o adunare de toată frumusețea, la care au venit vreo 5.000 de oameni evrei și români, unde am expus cinstit și sincer tot ce a făcut, toate intențiunile bune, și tot ce vrea să facă guvernul nostru.

"Nu e mai puțin adevărat că presa dvs., cu foarte multă răutate, a denaturat tot ce a fost acolo, în legătură cu cele petrecute la Borșa, și cu așa numitul incendiu de la sinagoga din Sighet.

Întîmplarea a făcut să fiu la Sighet. A fost un incendiu pe un loc cît o pălărie, și imediat toată presa din Cehoslovacia, din Austria și din Germania, a răspîndit știrea că s-au incendiat sinagogile din Maramureș, și că s-ar fi omorît oameni.

Domnule deputat Fischer, vă întreb pe d-voastră: toate acestea au contribuit, pot contribui, la raporturile normale, care trebuie să existe între noi? Da sau ba?

Ilie Lazăr / nov.'30

"Dați-mi voie atunci să protestez

împotriva acuzării aduse acestei populații din Borșa, care, domnule deputat Fischer, o fi ea săracă și nenorocită, dar are o tradiție istorică de care este foarte mîndră.

"Această populație, pe la 1700, a bătut pe tătari, sub conducerea preotului Șandor Lupu"

"Acolo, fiecare țaran este nobil, și protestează prin glasul meu, împotriva acuzărilor d-voastră, că ar fi incendiat comuna Borșa!" (p. 100)

T. Fișer / Madgearu / Solomon / Lazăr / 1930

Guvernul Iorga- Argetoianu.Legislatura I.Sesiunea

---

7) George Grigorovici (PSD), discurs la mesaj, 26 iun.'31

(DAD, MO 10, șed. din 26 iun.'31, p.319- 331)

[LD: xerox.discurs dispersat problematic. Integral la fișier PSD .

Sublinierile, supratitlurile, semnele , îmi aparțin .

amplu și exhaustiv discurs de gen.Din toate p.d.v. , discurs de referință.

Deosebită interpretare antisemitismului - asimilat anticapitalismului]

[.....]

Grigorovici / 'iun.'31

▣ LANC

"De unde vine aceasta ? Vine de la faptul că d-nii de la LANC sunt niște premergători primitivi ai luptei de clasă. [.....]

Noi nu le putem altfel concepe , fiindcă toate întâmplările în alte state ne dovedesc

că așa este și eu singur când am venit la Cernăuți ,

am găsit suburbiile românești din Cernăuți mai toate în tabăra antisemită.

Însă antisemitismul acesta are o bază economică

este o tendință de luptă contra capitalului ,

fiindcă populația noastră primitivă nici n-are acest cuvânt de capitalist."

ACCuza : "Vă rog să nu ne amestecați.

Este lupta contra jidanilor , hotărît.Aceasta este. (Ilaritate)

Grigorovici : " Așa că populația primitivă românească nici n-are expresiune

în limba ei de capitaliști.În unele părți le zice jidani , în alte părți le zice greci,

după cum este obiceiul în popor, neavînd alți exploatatori, de la începutul formării acestei societăți, decît pe aceștia cari , din întâmplare, au avut capitaluri. " (p. 320-321)

Grigorovici / iun.'31

▣ Asimilările

Un adevăr amar că pe vremea austriacă, satele ,amestecate cu moldoveni și ucraineni , erau mai românești de cît sunt astăzi.Aceasta este o constatare tristă [...]

Pe vremea austriacă, deși vorbeau limba ucraineană, oamenii și-au făcut din banii lor proprii școli românești, aducîndu-și aminte că răzeșii , între dînșii,

au fost odată români și vorbeau limba românească și voiau și ei să fie contopiți cu totul în neamul românesc.

Acești ucraineni [!?!] doreau lucrul acesta din multe cauze , dar mai cu seamă fiindcă vedeau în neamul românesc un neam de progres, un neam de conducere, un neam de exemplu bun, care era binevăzut , nu numai în țărișoara noastră, dar în întreg statul austriac.Românul era la locul lui, și ca specialist, și ca funcționar, și ca tehnician, ba chiar ca ministru, ba guvernator, ca prefect, om de finanțe, ca avocat, ca medic, și ca conducător, în orice privință .Ucrainenii vedeau în noi un neam care era un exemplu bun pentru propășirea lor. "

" Acum s-au întors la ucraineni toate satele acestea deja cîștigate de români.

În satele acestea a fi român înseamnă a fi prefect, a fi jandarm, a fi perceptor,

a fi acea nenorocire strașnică , care este încheșată în persoanele acestea administrative care încalcă poporul în felul cel mai nemilos."

Grigorovici / iun'31

▣ Provinciile unite

[LD : un om atît de cultivat, un om atît de versat politic, destul de echilibrat ... cînd ajunge la capitolul "provincii" , devine dur, prea dur, tratînd România ca pe "mama vitregă" , "maștera" , care asuprește "fratele" și "surioarele" ...

Pentru mine este capitolul cel mai greu de rezolvat.] [.....]

Surioara noastră Bucovina și surioara noastră Basarabia se uită spre Ardeal,

fratele cel mare cu 6 milioane locuitori și cu mulți luptători , cari nu s-au lăsat sugrumați de nimeni [...] La fratele cel mare care spune astăzi : munții noștri de granit stau în spatele nostru. Ei gem și vor naște, dar tare mă tem că vor naște un monstru , care are să vă înghită. " (apaluze la opoziție) (p. 331)
Grigorovici / iun.'31

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932

Guvern Vaida Voevod. Legislatura II .Sesiunea extraordinară .

Guvern Maniu .Legislatura II.Sesiunea ordinară

Guvern Vaida .Legislatura II.Sesiunea ordinară -continua

Vezi la fișierele Etică, LANC, Garda de Fier, Antisemitism

Guvern IG Duca .14 nov.'33

Asasinarea lui Duca

Guvern Tătărescu .Legislația I .Sesiunea ordinară. Febr- apr.'34

Vezi la fișierele LANC, Garda de Fier, PNA- Goga , Antisemitism

---

8.) O.Goga , conferință : "România politică " , Cluj, 25 nov.'33

("Universul" , an 50, nr. 327, 29 nov.'33)

Cluj, 25 nov., sala Teatrului Național .

În psihologia poporului nostru , în ultimii ani , s-a petrecut o mare schimbare .
Pentru a se înțelege această schimbare , d-sa a făcut o paralelă între viața publică
dinainte și de după război.

Goga / 25 nov.'33

▣ **Sufletul românesc**

"Acum 20 de ani, aveam o conștiință națională care ne ținea uniți pe toți.

Exista un comandament unic de simțire românească.

O vizită în Vechiul Regat, contactul cu tot ce venea de acolo,

erau momente impresionante , pentru orice român.

Față de sufletul românesc unitar , plin de însuflețire și de idealism de dinainte de război, care este oare situația astăzi ?

" Sufletul românesc e protestatar , adânc nemulțumit .

Scepticismul a năpădittoate colțurile.

Cea dintâi mare schimbare a adus-o războiul.Pretutindeni el a transformat lumea.

O urmare a războiului a fost apoi schimbarea exigențelor în fața vieții a țăranului român.Țăranul clăcaș dinainte de război a dispărut, și în locul lui a venit țăranul conștient de drepturile lui.

Românul prea deștept, ca să facă revoluție, nu s-a lăsat influențat de ideile destructive rusești, dar ele l-au făcut conștient de forțele și de drepturile lui. "

Goga / 25 nov.'33

▣ Cauzele slăbirii "românismului"

" Viața noastră publică a suferit apoi o schimbare importantă prin reforma agrară și electorală.

[LD : atenție la logica viciată de patima națională ! Ca și când sentimentul național ar fi fost un atribut doar a țăranului clăcaș, fără pământ și fără drepturi politice !

Ca și când reforma administrativă ar fi fost cerută de votul universal, nu de necesitatea organizării administrației unificate !]

" Votul universal a materializat lumea politică , punând în primul plan stomacul [!?]

El a creat tipul demagogului și al proprietarului de voturi .

Socialul a distrus naționalul , iată în două cuvinte caracterizarea situației .

Din sistemul nostru politic bazat pe votul universal ,

a ieșit apoi reforma administrativă . Ea e bazată pe trei principii călăuzitoare , cari deopotrivă sunt dăunătoare din p.d.v.național.

Descentralizarea excesivă , pe care a inaugurat-o această reformă,

însemenează perpetuarea vechilor granițe , deși în provinciile alipite

numai prestigiul statului român unitar poate salva situația românismului.

Tot noua lege administrativă a pecetluit autonomia municipală a orașelor."

Goga / 25 nov.'33

▣ Românizarea orașelor !

▣ "Principiul proporționalității ! "

[LD : cred că la acest capitol are în mare parte dreptate .În privința metodelor de "românizare" a orașelor ... va trebui să mă pronunț. Cum trebuia să se producă ea ?]

" Opera de românizare a orașelor se impunea de mult , dar ea nu s-a mai putut face din momentul ce legea administrativă a acordat acestor orașe adevărate drepturi de <self guvernament> Noi nu ne-am dat seama de acest mare adevăr , de aceea azi orașele noastre sunt centre de simțire programatic străină pe trupul țării noastre.

Ideea normală de de dominațiune națională pe acest pământ nu a fost încă îndeplinită.

Dovada cea mai bună ne-o dau cifrele statistice cu privire la situația funcționarilor minoritari . Iată raportul de la P.T.T. din diferitele părți ale țării .

[LD eu am făcut tabelul din datele lui Goga]

În Bucovina :

Localitatea	români	minoritari
Cernăuți	24%	76% (52 funcționari superiori români și 107 străini)
Rădăuți	30 %	70%
Văscăuți	23%	67%
Vișnița ,	0%	100%
Gura Humorului,	28%	72%
Vatra Dornei,	50%	50%

În Basarabia :

Tatar Bunar	0 %	100%
Hotin	35%	64 %
Cahul	38%	62%
Tighina	42%	58%

În Ardeal :

Careii Mari	38%	62%
Zalău	23 %	77%

Salonta	33%	67%
Aiud	25%	75 %
Gherla	40%	60%
Cluj	34%	66%
Gheorghieni	25%	75%
Reghin	25%	75%
Toplița Română	25 %	75%
Orșova	27%	73%
TârguMureș	35%	65 %
Reșița	44%	56%

Goga / concluzie

Iată de ce se impune punerea în aplicare a principiului proporționalității în toate funcțiunile publice , la toate instituțiile de stat și particulare , și la universități.

Nimeni nu ne poate împiedica de a aplica statului acestuia pecetea ființei noastre naționale , căci avem majoritate numerică impresionantă.

Iată de ce revizionismul maghiar este o erezie , și oricine ar încerca de a traduce în fapte această erezie își va rupe măselele pe pământul țării noastre .

Ideea națională ar trebui să creeze unitatea de simțire între noi.

Dar cea dintâi dogmă pentru aceasta ar fi ca românul să fie stăpân la el acasă.

O.Goga / 25 nov.'33

9.) ICCătuneanu (LANC) , discurs la mesaj, 1 martie '34

(DAD, MO 15, șed. din 1 mart.'34, p. 522- 530)

[LD :discurs nexeroxat . Larga extrase problematice . Supratitluri, sublinieri , îmi aparțin]

/ "Prin noi înșine ?!" - problema evreească /

/ Minorități asimilabile și neasimilabile (evreii)

/ Naționalismul românesc : toleranță religioasă, toleranță rasială /

/ "Statul miniatural evreesc " - jidanii din orice țară /

/ Acapararea economică jidănească /

/ Kogălniceanu și problema jidănească (1869)

/ Profil psiho - moral -politic pentru jidani : perfidie, dedublare /

/ "Apărarea națională " - paternitate : Ion Brătianu ! /

/ Puterea iudaismului : finanțe, presă, masonerie, comunism /

/ Doctrina și acțiunea LANC - chestia jidovească /

/ Antisemitismul LANC : non ură, non brutalitate, non agresivitate , legalitate /

/ Soluția problemei jidănești : eliminarea ! măsuri economice !

Vezi la fișier LANC

10.) ACCuza , discurs la mesaj, 2 mart.'34

(DAD, MO 16, șed. de vineri, 2 mart.'34 , p. 543 - 553)

LD : discurs foarte lung. Pentru sistematizare , am dat titluri , subtitluri problematice :

// autoportret parlamentar // Apărarea ordinii în stat ? // Interesele superioare naționale //

// parlament , parlamentarism // doctrina naționalistă - doctr.conserv. retro'1860 //

//doctrina naționalistă - doctr.liberală , retro' 1889

// Doctrina național-creștină -LANC //

// Guvern ,PNL, Mesaj // Solidarit.naț = stat naț //

Polit.Externă // Apărare naț - jidanii ! //

// Art 7 Constit.1879 // Art.7 Constit.1923 // Generații naționaliste - PND //

// Meritele LANC : tineret, minoritari, provincii, anticomunism, antisemitism //

// Program LANC : reforma constituțională ; reforma financiară,

rezolvarea problemei evreești, politca externă alături de Germania //

// Sistem de partide : ipoteze // fuziuni // LANC - PNA -Goga //

// Previziuni : stat naț.românesc - revoluție //

11) Oct.Goga (PNA) , Interpelare , 3 mart.'34

" Rolul nefast al elementelor neromânești din întreprinderile statului ,
cele particulare și profesiile libere "

Adresată prim-ministrului, ministr. Interne, ministr. Apărării Naț.

Conduce dezbateră : NNSăveanu

(DAD, MO 17, șed. din 3 mart.'34, p. 568- 579)

/ stare de spirit / psihologie românească : toleranța / Hotărârea Alba-Iulia /
/ Tratatul de pace // "demobilizarea" națională / Constituția liberală / legislația
păgubitoare / legea administrativă // rețeaua bancară / industria înstrăinată / instituțiile
culturale : școală, carte, presă, cinema, radio /

/ protejarea muncii românești : contabili , farmaciști, medici, ingineri , funcționari ,
studenți /

/ capitalul străin / societățile petrolifere / întreprinderi de stat : Poștă, Telefoane, CFR /
[LD : discurs consistent oglindind asumarea unei platforme naționaliste intransigente.

Discurs scrupulos elaborat , patriotic , patetic , copleșitor , acuzator .

Structurat ca o demonstrație privind incapacitatea românilor de a-și lua în stăpânire
administrarea țării și avuția națională . Teza înstrăinării , argumentată exclusiv pe statistici
și personalizată cu liste de funcțiuni pe etnie , în instituții de stat și particulare .

Acuzarea liberalismului legislativ și instituțional , lipsit de componenta apărării
intereselor naționale . Ascultat de parlamentari, fără a declanșa replici și
contraargumente , ca urmare a unei conduite deliberat asumate de către majoritatea PNL
, de a nu se lăsa antrenată în polemici contra productive.

Oglindind o stare de spirit reală în societatea românească , bântuită de efectele crizei
economice și de neîncredere în clasa politică dirigentă ;

semnalând lacune și consecințe nefaste de ordin legislativ și administrativ ;

scoțând la suprafață anomalii care se cereau rezolvate ;

exprimând preocuparea pentru protejarea muncii românești - în atenția clasei

politice . Accentul xenofobe, antisemite , chiar dacă nu vor capta interesul Gărzii de Fier ,
vor netezi calea spre fuziune cu LANC-ul cuzist .

Atmosfera parlamentară mi-a lăsat impresia unui tacit consimțământ liberal ,
pentru lansarea chestiunii de fond - naționalism economic - având în vedere

intențiile legislative preconizate de guvernarea liberală.

Adică ... ceva de genul ... arătării pisicii ...]

Oct.Goga / 3 mart.'34

▣ Stare de spirit .

" Dle președinte, dlor deputați, este, cred, un adevăr necontestat ,
că sufletul românesc , în faza lui actuală , se găsește într-o stare de mare
surescitare . Niciodată ca acum nu a fost o mai cotropitoare năvală a întrebărilor ,
în sufletul acetei țări și în conștiința publică.

" Pe toată scara socială , de sus și până jos, s-a ivit o efervescență necunoscută încă ;
este , cum spuneam deunăzi, un fel de cutremur molecular ,
care angajează organismul moral al societății noastre .

Mulți și-au pus întrebarea : de unde vine această frământare ?

Unii, o atribuie depresiunii economice în care trăim ;

Alții , zic : sufletul românesc este agitat , fiindcă poporul acesta a așteptat o mie de ani ,
ca să aibă această întâlnire , și de 15 ani încă nu s-a putut elabora o desăvârșită
comunitate de simțire ; mai sunt încă urmele trecutului , care palpită pe la colțuri și ,
întotdeauna, pe zidurile dărâmate , legenda spune, se ivesc strigoii .

Alții invocă situația noastră de interdependență economică cu străinătatea ;

alții cred că poporul românesc este agitat , fiindcă partidele politice s-au înmulțit așa de
tare încât, prezentându-se în fața mulțimii aceste diverse categorii ,
intervine o diversitate de simțire , de credință, care, în mod natural, agită mulțimea.

Alții spun : este o repercusiune a frământărilor continentale , vine de departe , din haosul
general al continentului și se repercutează și asupra noastră

În toate acestea și încă în multe altele , există o picătură de adevăr .

Goga /

Întrucât mă privește , însă, cercetând starea sufletească a poporului nostru
în această fază, am ajuns la constatarea că este un fenomen cu totul nou ,
un sentiment încă necunoscut, care s-a ridicat la suprafață și care astăzi
angajează toate fibrele nervoase ale societății românești.

Este, d-lor, cred eu, un sentiment penibil, constatarea că, după 15 ani de Țară Românească, de unire, care s-a născut din sânge, din lacrimi, din visuri, constatarea, pe care o face poporul nostru, că nu este stăpân la el acasă."

" Poporul acesta, care în adâncimea lui, a elaborat linia de continuitate istorică a frământărilor românești, după 15 ani de când se practică ideea noastră de stat, uitându-se împrejur, face descoperirea: noi suntem în țara noastră, oarecum, puși la o parte; există anumite cercuri de interese, care se joacă peste capul nostru; în orice caz, punctul arhimedic al vieții acestui stat, azi, zic ei, nu se găsește în mâinile noastre. Străinii - aceasta a devenit o axiomă populară - dețin încă cheia de boltă a vieții noastre de stat pe toate tărâmurile.

"Această constatare nu se strigă din vârful piramidei noastre sociale; ea pornește de jos, vine de la mase, vine ca un dicton al mulțimilor; clasa conducătoare reprezintă oareșicum, și în această materie, ca și în multe altele, elementul de tranșă, pe câtă vreme instinctul popular rostește marile adevăruri, care se aruncă în cumpăna istoriei noastre."

Goga / 3 mart.'34

▣ Psihologia poporului român

▣ Toleranța

" Când se face această constatare, ea nu este un act de xenofobie; să ne înțelegem de la început, poporul nostru nu este xenofob. Psihologia poporului român refuză o ură de rasă sau o ură confesională. Tot trecutul nostru este dovada toleranței, de care s-a inspirat acest popor.

" Dacă luați literatura populară, care este oglinda mentalității noastre, veți vedea cum foarte bine țaranul nostru, când are a face cu un străin, rezolvă chestiunea raportului moral, dintre el și străin, printr-o ironie ușoară, printr-o indulgentă ironie.

"Dar această psihologie a poporului nostru s-a tradus și în actele politice, cari ne stau la îndemână, pentru a putea judeca și trage concluzii din speciala structură a sufletului românesc."

O.Goga / 3 mart.'34

▣ Hotărârea de la Alba- Iulia :

[LD : ce complicații provocat acel punct de program !

Cât de exploatat și invocat a fost el de minorități !

Nu a fost o "generozitate", ci efectiv o miopie, românii -ardeleni ne dându-și seama că România nu urma să fie un stat multinațional, format din "popoare", Altfel, nu se justifica sfărâmarea imperiului austro-ungar, pentru ca, pe ruinele sale, să apară alte state "multinaționale".

Principiul wilsonian al "naționalității" ... urmărise crearea de state naționale.

Această "miopie" a marcat concepția politică a multor ardeleni, mai ales a lui Maniu, care au stăruit în ea până au ajuns la guvernare ...

Această prevedere a Hotărârii de la Alba-Iulia, a fost subliniată, sau ignorată, cu intermitențe, pentru a sublinia generozitatea româneasă. A făcut-o și istoriografia comunistă. Iar după revoluție, PNT - adu-ți aminte că pe această temă ai ajuns prima oară la Corneliu Coposu, la PNT, care a preluat ca document de "linie" ... această Hotărâre. Eu voi trata această problemă cum cred eu.]

" Dlor, la 1918, la 1 decembrie, știți cu toții, a fost marea întrunire de la Alba-Iulia. Românii din Ardeal, după zbuțuirea lor de veacuri, a întrezărit ziua libertății. S-a adunat acolo o sută de mii de oameni, pe câmpia de la Alba-Iulia, câmpie evocatoare de tradiții dureroase pentru noi. Fiecare fir de iarbă ne vorbea de suferințele de veacuri ale poporului românesc. Reminiscențele triste tremurau în toate sufletele: era locul unde a fost tras pe roată Horia. Și, dlor, nu a fost nimic să se miște împotriva străinilor. Nu a fost, nu vărsare de sânge, ca la 1848, ci acest neam de oameni, cu amintirile lui dureroase, cu acest groznic vâlmășag în sufletul lui, a fost de o larghețe admirabilă în atitudinea lui față de străini. Nu cred să se mai fi desfășurat undeva vreă întrunire politică, pe urmele marelui război, în care să se fi băgat de seamă atâta spirit de toleranță, de indulgență și de largă răspărire, ca Adunarea de la Alba- Iulia.

Avea aerul acest popor că este marele banchet , după o mie de ani, al libertății lui , și că trebuie să se bucure toată lumea , să-și întindă brațele într-o largă îmbrățișare pentru toți.

Ei bine, dlor, Hotărârea de la Alba -Iulia spune :

Vrem să ne unim cu Țara , vrem un stat național .

Cât privește minoritățile etnice , să fie instruite , judecate și guvernate în limba lor , prin oamenii aleși din sânul lor.

[LD : atenție! de ce a fost o imposibilitate ?]

Evident , lucrul acesta a fost o imposibilitate [!?!] ,

însă el ne certifică starea sufletească în care a fost poporul românesc ."

Aceasta , dincolo, în Ardeal."

O.Goga / 3 mart.'34

▣ **Tratatul de pace și străinii**

▣ **România : acordarea cetățeniei - referință 1919**

[LD . Goga ridică această chestiune a anului de referință 1919 - pentru acordarea cetățeniei . Această diferență de tratament , pe care el o considera o gravă greșeală , (față de Iugoslavia și Cehoslovacia care aveau referința 1914) ,

această "generozitate păgubitoare " a statului român, va dori el s-o corijeze ,

când , ajuns la guvernare , în 1937, va ridica problema revizuirii cetățeniei .

Despre acest episod am ținut eu comunicare la simpozionul din 1985, la Ierusalim .]

"Ei bine, în Vechiul Regat , nu aveți decât să luați tratatul de pace , atitudinea față de minorități, pentru ca să vedeți dvs,

cât de largă a fost România , atunci, față de cetățenii de alte neamuri .

D-lor, tratatul de pace al nostru nu se poate compara cu alte acte politice similare .

De exemplu, tratatul nostru de pace , în deosebire de cel iugoslav , și în deosebire de cel cehoslovac, acceptă ca cetățeni pe toți cei ce s-au găsit pe teritoriul nostru

la ratificarea tratatului de pace , din 1919 ;

pe câtă vreme tratatele celorlalte state , acceptă ca cetățeni numai pe aceia ,

cari se găseau pe teritoriul respectiv la declanșarea marelui război [1914]

Este o mare deosebire , din punctul de vedere al economiei forțelor noastre de stat ,

această chestiune. Pentru că, d-voastră trebuie să știți, că, în cursul războiului ,

întrucât privește Ardealul , de exemplu, și toate teritoriile luate de la fosta monarhie austro-ungară , s-a petrecut o adevărată altercație demografică cu noi.

Oct.Goga / 3 mart.'34 - exemplu -

▣ **Evreii**

După ofensivele rusești săvârșite în Galiția, o populație care nu avea nici o legătură cu noi , a fost dislocată de acolo și asvârlită , de sus, de la Lemberg, până la Sibiu.

"Noi , pe toți aceștia , i-am declarat cetățeni,

prin deplasata generozitate a politicii noastre .

Nu este de mirare că, după aceste manifestări inoportune , toți aceia cari nu

aveau legături sufletești cu noi, au ajuns să creadă că acestea nu sunt acte de toleranță , ci sunt acte de slăbiciune. "

Goga / 3 mart.'34

▣ **Demobilizarea națională.**

▣ **Liberalizarea prematură**

" Într-adevăr, este o deosebire fundamentală

între felul cum s-a manifestat spiritul public din Cehoslovacia și Iugoslavia

față de minorități, și în felul cum ne-am manifestat noi.

Acolo, de la început, s-a afirmat hotărâtoare ideea de stat ,

ideea de a stăpâni în mod categoric și definitiv pământul cucerit,

ideea de a pune stăpânire , dacă se cere , cu atâtea de brutalitate ,

pentru a afirma caracterul național al țărilor respective.

Acest lucru, la noi nu s-a petrecut.La noi a intervenit o concepțiune de stat care ,

după 15 ani , cari au trecut , prin consecințele ei, se manifestă ca păgubitoare intereselor superioare ale neamului nostru. Reamintiți-vă din primele zile ale unirii ;

deodată cu demobilizarea militară, la noi s-a făcut și demobilizarea morală a poporului românesc . Poate pierderea mare de sânge , ne-a împins spre această mare discordare , grație căreia noi am întrerupt oareșicum firul de continuitate istorică a simțirii noastre , și, în loc să venim cu ideea națională de stat , pe care să o afirmăm cu toate consecințele , în spiritul nostru public, s-a ivit și s-a propagat în mod interesat , ideea că este terminată opera națională și că , pentru consolidarea de mâine, trebuie un fel de liberalism , de egalitarism, de libertate absolută pentru toți ." O.Goga / 3 mart.'34

▣ Spiritul greșit al Constituției

▣ Sistemul legislativ dăunător ideii naționale .

"Și din acest spirit, pe care îl cred greșit [ideea că este terminată opera națională și că , pentru consolidare, trebuie un fel de liberalism , de egalitarism, de libertate absolută] și pe care urmările ni-l arată fatal intereselor noastre , s-a înjghebat Constituția , pactul nostru fundamental. Dlor, din această Constituție și din spiritul ei greșit , derivă toate legiurile noastre în cei 15 ani care au urmat.[-----]

O.Goga / 3 mart.'34

▣ Legea administrativă

"... cât de compromis iese din acest examen caracterul național al astatului nostru și cum , de pe urma acestei legi, interesele noastre nu numai că nu sunt păzite, dar dăm impresia unei așezări poli-etnice ,

în care noi nu ținem în mână nici conducerea , nici frâna.

Legea administrativă are la bază această cunoscută ideologie a liberalismului anahronic Ea însă a fost schimbată , mai târziu, de PNȚ , care a clădit , tot pe aceleași baze, și a dus mai departe aceste erezii .

Vă rog să mă credeți , nu viu cu nici un fel de atitudine de nemulțumire specailă la adresa cuiva ; chestiunea este așa de importantă , încât vă invit pe toți ca, punând la o parte resentimentele de ordin personal , să ne unim în examinarea unei probleme care comportă o seriozitate și un patriotism din partea fiecăruia dintre noi .

- Victor Iamandi (subsecretar de stat, Interne) : "Legea administrativă de la 1925 , mi se pare că a ieșit din colaborarea dvs - care erați în Partidul Poporului atunci - și a noastră , și nu numai că a rezultat din colaborarea cu dvs , dar ați și votat-o .

În orice caz, nu ați ridicat atunci obiecțiunile pe care le formulați acum. "

- Goga : "Am ridicat obiecțiuni . Am fost invitați de Ion Brătianu să delegăm pe cineva , cu care să stea de vorbă în privința acestei legi. Și am spus atunci , când a venit la dezbatere ,că pentru un timp oarecare admitem această lege , ca să vedem consecințele ei, este o declarație pe care a făvut-o d-l general Averescu în acest sens.

- Iamandi : Aceeași declarație a făcut-o și Ion Brătianu la 1925, pentru că nimeni nu crede în eternitatea legilor. Facem o lege , o încercăm, și , dacă experiența dovedește că este bună , o menținem ; dacă nu, o modificăm. Eu vreau să subliniez , însă un singur lucru , d-le Goga : evoluția opiniilor dv.

Râs în Parlament !

- Goga : "Numai boii nu evoluiază ! "

- Iamandi : Nici aici nu sunteți original, acest lucru l-a spus, mai întâi, dl Vaida

- Goga : Nu, este un vechi proverb nemțesc - dar d-ta nu știi nemțește .

- Iamandi : Nu știu; n-am stat sub influență nemțească ; dar d-l Vaida a spus că < numai boii sunt consecvenți în politică >

- Goga : Mai înainte de el a spus-o unul, Schopenhauer ! În orice caz, vă rog , nu inaugurați nici un colocviu cu mine , nu mă interesează o discuție cu dvs , am venit să vorbesc în Cameră , pentru această lume care este aici și pentru țară

- Voci : Pentru tribune !

- NNSăveanu : Dle Goga, vorbește aici, pentru Parlament .Vă rog să-l ascultați .

- Iamandi : D-lui are oroare de Parlament , de aceea preferă să se adreseze galeriilor . dacă o începem așa , este foarte rău, d-le Goga .

- Goga : " Vă voi arăta, tocmai pentru că am fost provocat , care a fost părerea , chiar a regretatului Ion Brătianu, asupra acestei legi.

Trebuie să vă atrag atenția că legea administrativă n-a rămas în forma de la început. Ea a evoluat , a fost schimbată și , după ce a fost schimbată ,

am avut o convorbire cu Ion Brătianu în care i - am spus :

< nu se poate să guvernăm cu această lege .>

I- am arătat că pierdem din mână posibilitatea de a stăpâni osatura țării,
și în special pierdem din mână posibilitatea de a conduce orașele din provinciile alipite .

Au fost mai multe discuții în această privință și-mi aduc aminte cum

Ion Brătianu , dându-mi dreptate pe toată linia , într-o formă glumeață mi-a spus :

< Vezi, acestea derivă din Constituție. Eu nu pot să violez această Constituție ,
fiindcă sunt părintele ei și ar fi un caz de incest ; însă mă învoiesc să o violezi d-ta . >

Așa mi-a spus Ion Brătianu , ca o rezultată a discuțiilor pe care le-am avut
cu privire la această lege ."

Goga / 3 mart.'34

▣ Principiile vulnerabile ale legii administrative PNȚ

" D-lor , legea administrativă are la baza ei trei principii ,
fiecare vulnerabil din punctul de vedere al unității noastre de stat .

Primul principiu este descentralizarea excesivă ,
pe care eu o socot primejdioasă pentru interesele statului nostru.

Sunt de părere că într-o provincie alipită , oricare ar fi ea,
numai așternându-se întreaga noastră idee de stat , cu toată amplexarea ei,
asupra acelei provincii , poate să ajungă să îndrumeze lucrurile într-un sens
românesc.Lăsat numai poporul de acolo , în luptă cu elementul minoritar,
el va rămâne în mod firesc deficitar în lupta pe care o va duce .

Pentru ce ?

Pentru că noi am moștenit o populație care , după o îndelungată exploatare , s-a unit cu

noi ,și ar trebui să intervină întâi o perioadă de reparație a trecutului ,
pentru ca , după înlăturarea nedreptății de ieri, la adăpostul organelor de stat ,

poporul nostru de acolo să poată să ia lupta cu elementelor minoritare

Eu credeam că, în prima perioadă , a vieții noastre de stat,

trebuie să fie un răstimp destul de îndelungat de centralism , în care,

dela centru spre periferie , radiază o conștiință și o ocrotire de stat

Lucrul acesta nu s-a întâmplat . S-a făcut o lege administrativă ,

care perpetuiază ideea provinciilor , care creează diete în fiecare capitală,

și care, în mod logic, duce la concepția unui stat federațiv.

Al doilea principiu de bază al acestei legi este principiul selecționii excesive .

[-----] prin alegerile neconținute , spiritul public se agită, se anarhizează ,
masele noastre care aleg de dimineața până seara , ajung într-o stare sufletească de
frământare neconținută și , datorită acestui spirit, noi am ajuns la un fel de materializare
a conștiinței publice , pe urma căreia ideea națională a fost dată deoparte și
a fost înlocuită cu revendicări materiale , cu revendicări de stomac.

Al treilea punct de vedere , care stă la baza acestei legi, care este și cel mai păgubitor ,

și despre care trebuie să vorbesc , fiindcă trebuie să trag o concluzie ,

este principiul municipalității , așa cum se aplică la noi , în provinciile alipite .

S-a dat o autonomie excesivă și, prin aceasta , din primul moment ,

am pierdut posibilitatea de a face acel proces de reparație pe seama orașelor,

care, copleșite de străinism, au rămas și pe mai departe ,

insule întunecate în marea românească.D-lor, ce este orașul ?

Orașul, în mod logic, trebuie să fie expresia civilizată a etnicului unei regiuni .

Ce s-a întâmplat, însă ? (întreruperi ...)

- Petre Andrei : "Dle Goga , mi se pare că în tot ceea ce spuneți dvs
sunt atât de greșite lucruri și atât de greșite concepțiile , de la care porniți,

încât mă miră , așa cum vă cunosc,

că vă puteți înfățișa cu asemenea teorii în fața Parlamentului(aplauze PNȚ și PNL) Să-
mi spuneți dvs că patriotismul stă la baza baionetei și că spiritul public se formează prin

statut de polițist, - așa aveți aerul că afirmați - Ei bine, dle Goga,

sunt surprins, sunt absolut surprins

- Goga : Pentru mine este foarte prețioasă declarația dvs. dle Andrei.

- Petre Andrei : Și vă spun aceasta cu toată considerația care o am personal,
pentru dvs.

- Goga : Și eu am considerație pentru d-ta, dar dvs , dle Andrei, aveți aerul că spuneți
că nu înțelegeți.De aceea m-am oprit , văzând nedumerirea în care vă găsiți.

Grație acestei nedumeriri a d-tale și a altora din partidul d-tale,

am ajuns acolo unde suntem astăzi, din punct de vedere național
cu desăvârșită toleranță pentru minorități,
însă cu afirmarea caracterului național al acestui stat.

Vă invit pe dvs , cu deosebire pe cei din provinciile alipite, fie din Basarabia , Bucovina, sau Ardeal, să examinați constatările mele , la lumina adevărului, dincolo de orice resentiment de partid, fiind convins că-mi veți da dreptate , pentru că orașele din Ardeal - așa este și în Basarabia și în Bucovina - nu sunt expresiunea etnicului regiunii ; orașele din Ardeal sunt creațiuni meșteșugite , făcute ad-hoc , pentru a afirma o idee de stat străin. (aplauze PNA)
În trupul nostru , în etnicul românesc , s-au înfipt ca niște piroane în carne, aceste orașe din a doua jumătate a veacului al XIX-lea, improvizate de planul de la Budapesta și, ca stâlpi de teritoriu , au instalat o rețea a unei orientări care nu avea nimic a face cu noi, ba, dimpotrivă, era ostilă nouă. (aplauze PNA)

Aceasta este realitatea și vă întreb pe dvs. , dincolo de orice scrupul teoretic, nu era , oare datoria noastră , atunci când am început să guvernăm această țară, să pornim un proces de reparație al nedreptății seculare și numai după aceea să evoluăm spre această concepție de libertate municipală .
de a îngloba pe toți și de a admite o platformă de manifestare egală pentru toată lumea ?

[-----]

Oct.Goga / 3 mart.'34

▣ Consiliile comunale din orașele ardelenesti

"Îmi voi permite să vă pun în față situația consiliilor comunale din municipiile din Ardeal și din anumite municipii din Basarabia , pentru ca , din acest examen sumar , însă categoric ,dvs înșivă să trageți concluzia .

/ Sighetul Marmăției - 32 de membri : Lazăr Alexandru - (primar) român , dr.Tiberiu Kiș - (ajutor primar) român, dr Al Filipescu - român, Traian Bilțiu -român, dr.Mihai -român, Cornel Sânjoan - român ; Rduard Fucs -evreu, dr.Fried Abraham -evreu ; Al.Valya -ungur, E.Polak -ungur , Em.Levi-evreu, dr.I.Dermer -evreu , dr.Junger Emerich-evreu, Fr.Kelemen -ungur, Eisc Fucs -evreu, dr. Szekely Acos -ungur, dr,Wiedew Geza -evreu , dr. Kelin Arthur -evreu, Ștefan Villand-ungur, dr. Menhierd Szekely -evreu, Al.Herșcovici -evreu , ștefan Arbas -ungur, etc etc etc ...
Cu toții sunt 32 de membri , dintre care numai 6 sunt români .

/ Satu Mare : 7 români , 19 maghiari, 6 evrei .

Îată lista : Barbul Gavril - român, dr.Boridja Iosif -evreu , Lorincz Ludovic -ungur , dr. Dan Derșidan -român, dr.Demian Titus -român, Doboși Mihai - român, Ferentiu Augustin -român, AlukArmin -evreu , Fabian Anton -maghiar , Aurel Pelle -român, Rozenberg Samuil -evreu , Weisz Farkas - evreu etc etc etc .

Un oraș de graniță , în epoca revizionistă !

Lista funcționarilor publici : 38 funcționari români , 63 -magiari .

/ Bălți . Județ dintre cele mai românești din Basarbia.

Are 410.000 locuitori, din care 58.000 orășeni.

Din cei 410.000 , 40-50.000 sunt evrei (altă naționalitate nu este) .

Evreii reprezintă 25 % din populația orașului și 0,40 % din populația rurală.

În consiliul comunal : 13 români și 26 de evrei (proporție inversată !)

Români : Pirogan Ștefan, Pascu Ioan, preot Vladimir Dimitriu, Constantin Leancă, Leahu Ioan, Gavril Odajiu, Marc Văluță, Calistru Deomid ...

Evrei : Ghic Leizer, Gafter Abram, lapscher Froim, Goihman Abrum, Luzer itcovici, Ciulac Motil, Leizer Rabinovici, Leibișș Cohan , Rahmil lofe, Leib Cușint , etc etc etc ...

Să nu se vadă în această atitudine a mea un act de xenofobie .

Dar vă întreb : există un român care , în această populațiune , îmbibată încă de teorii bolșevice, care cu arma în mână au luptat împotriva armatei noastre, să vadă un județ românesc

sub o asemenea conducere ? Cred că nu.

/ Arad . Situația este jumătate -jumătate .

- dr.Mărcuș : Greșiți dle Goga . La Arad sunt 40 % unguri și 60 % români.

Eu am făcut alegerile și cunosc bine situațiunea.

Am făcut cartel între partidele românești , contra partidului dvs ., care a pus listă separată. (Goga renunță să mai dea lista !)

/ Hotin : dintr-un consiliu format din 32 de membri , este 1 român : dr.Ion Bordeianu !

Toți ceilalți sunt ucraineni , ruși și evrei : Ion Cozacenco-ucrainean , Israil Burdeinic -evreu , Eftimie Scredov-ucrainean , dr.Lipa Zaidmna -evreu , Pavel Voscrescenschi-rus , Matvei Cudreanțev-rus , Vasile Tcaciuc-ucrainean , Samuil Hess-evreu , Zisea Caaț -evreu Iulie Tomașevschi -polonez , Alexei Munteanu -rus , Barac Leiba-evreu etc etc / Orhei -aceeași situație nenorocită .

/ Șimlău, Salonta - aceeași situație .

/ Beiuș . Este un oraș cu mari tradiții românești . Pe vremea stăpânirii ungurești , la Beiuș era era unul din cele 4 licee românești , era o puternică viață bisericească . Elementul unguresc se insinuase numai pe calea injoncțiunii administrative , adică funcționarii .

Astăzi , în consiliul comunal , sunt 6 români , 4 unguri , 2 evrei

/ Cluj . Prin mari eforturi , sunt jumătate români , jumătate minoritari .

Numai că românii sunt pulverizați în diverse partide , iar minoritarii sunt solidari .

De aceea , la ultimele alegeri comunale , românii și-au dat mână cu mână , și astfel s-a ajuns la acea juma-juma ...

/ Chișinău . Capitala provinciei . Ar trebui să radieze peste prairie ...

În consiliul comunal : 17 evrei , 12 români , 5 ruși , 1 bulgar , 1 grec .

Din totalul de 578 funcționari : 320 ruși , 18 evrei și ... 78 români (băștinași și regățeni) , din care doar 43 funcționari medii și 35 servitori .

/ Oradea - Mare . Nu este un oraș cu trecut "unguresc "

Acolo este o populație evreească .

Dar , în jud.Bihor , românii sunt într-un număr copleșitor de mare .

În consiliul comunal sunt : 8 români și 24 minoritari .

Oare cum se descurcă noul primar , Traian Moșoiu ?

- Iosif Willer : Vreți să spuneți că Oradea-mare nu are populație ungurească băștinașă ?

- Goga : Da , vreau să spun că , în majoritate , este evreească .

Tabele cu funcționarii de la diverse instituții :

Apeduct și canalizare : 18 români , 30 minoritari ;

Administrație , electrica : 12 români , 52 minoritari ;

Uzinele electrice : 16 români , 64 minoritari ;

Liceul Godju : 27 români 13 minoritari

În județ , cu majoritate românească , peste jumătate .... din notari , secretari , personal sanitar ... sunt maghiari sau evrei .

- Iosif Willer : Ce să facă minoritarii ?

- O.Goga : Dta te revolți , dle Willer , acum .Dar de ce nu te-ai revoltat pe vremea stăpânirii ungurești , când nu exista nici un magistrat român , când românii nu aveau nici un rol în viața publică , și nu ocupau nici o funcție în stat Atunci să te fi revoltat , căci , dacă te-ai fi revoltat atunci , ai putea să vorbești acum .

(aplauze)

- Willer : Dele președinte , cer cuvântul în chestiune personală .

- Goga : Iată deci , tabloul în ce privește orașele . Acestea sunt consecințele fatale ale liberalismului democratic la noi , în materie administrativă .

- Dr.I.Costinescu : Ar fi bine să ne dați și soluțiunea.Până acum am auzit numai critica .

- Goga : La urmă voi da câteva indicațiuni , după cum cred eu .

Nu este de datoria mea să dau soluțiuni.Natural , când voi fi pe acea bancă , va trebui să spun și soluțiunile .

- Iamandi : Ați fost pe banca aceasta și n-ați făcut nimic .

Oct.Goga / 3 mart.'34

▣ Rețeaua bancară din Ardeal

▣ În trecut

" În Ardeal , înainte războiului , poporul românesc , în lupta lui economică , pentru a se afirma , a ajuns la întemeierea unei rețele de bănci destul de puternică .

Aproape 200 este numărul băncilor din Ardeal , cari în cursul vremii au afirmat ideea noastră națională , ideea noastră de apărare .

Cum erau aceste bănci ? Nu erau institute de exploatare .

(citează o lucrare recent apărută , cu numele fondatorilor .)

/ Banca Albina . Doar frații Mocsoni aveau câte 100 acțiuni ; câteva - câte 50 de acțiuni ; ceilalți , 1.450 de acționari . Erau bănci unde țărănul român își punea prisosusul , în care mica burghezie care începuse să se înfiripeze , își aduna economiile .

lată ce spune Victor Slăvescu , actualul ministru de finanțe,
în caretea sa " Organizarea de credit a României " (p. 352) :

< Puterea capitalistă a băncilor românești în Ardeal și Banat
se rezema pe modestele gospodării țărănești , de la care aduna depozite spre fructificare
și cărora le acorda tot felul de credite .

Cu excepția câtorva bănci mai răsărite , mai toate aceste institute de credit și economie
erau așezate la țară , în mijlocul gospodăriilor țărănești , pentru binele cărora lucrau.

Numărul românilor în orașe fiind foarte redus, era firesc ca aceste bănci, curat
românești , să aibă un caracter rural. [--] Dacă țăranul ardelean are astăzi gospodărie
bună și destulă pricepere în meșteșugul ei, aceasta se datorește, până la un punct, și
acestor modeste bănci , care lucrau fără ajutorul nimănui,
rezemate totdeauna pe puterile lor proprii , atât de modeste . >

În Ardeal, nu s-a făcut cooperatie, pentru a fi evitată injoncțiunea organelor de stat.
S-au făcut aceste bănci.

Cât de mult raprecia regretatul Ion Brătianu băncile din Ardeal ,
care parcelau și pe vremea aceea, moșiile ungurești, întărind osatura elementului
românesc.

... În 1909, Bancii Albina din Sibiu i se tăiasc scontul (de la Budapesta)

El, Goga, a venit la București, i- a arătat situația și Brătianu ...

a făcut ca de la Banca Națională să se treacă , prin filiera Băncii Românești,
4 milioane lei-aur, la dispoziția Băncii Albina .

- dr.N.Hasnaș : **Și cineva acuză că Ion Brătianu n-a făcut nimic pentru Ardeal !**
Oct.Goga / 3 mart.'34

▣ Rețeaua bancară din Ardeal

▣ În prezent

[LD : afară de cifre - dacă sunt reale și semnificative - care sunt concludente ,
ce concluzii aș putea trage eu ?

Că băncile maghiare au mers mai bine decât cele românești,
și că ... Goga este invidios că această consolidare s-a făcut sub stăpânire românească .

Pentru asta era cineva vinovat ? trebuiau luate ce fel de măsuri ?]

"Ce ar fi fost mai logic ? Ca politica de stat a României, la care s-a unit Ardealul ,
să se fi grefat pe această moștenire , adică politica de reescont a Băncii Naționale ,
întărind rețeaua băncilor române din Ardeal , să se meargă înainte pe acest drum.

Nu s-a făcut acest lucru . În loc să se facă o politică de reescont cu băncile din Ardeal ,
s-au instalat pe tot teritoriul din Ardeal sucursalele băncilor din București,

trecând în conștiința publică de acolo adagiul < Nu vine un frate, vine un concurent >
Și atunci, d-nii mei, care este consecința în raport cu băncile minoritare ?

Băncile românești din Ardeal au slăbit - acum se îngroapă, cadavrul lor este însă
mai vechi. Băncile minoritare au avut o dublă moștenire , adică un dublu ajutor :
pe de o parte, au fost ajutate de reescontul de la București,

pe de altă parte, au fost ajutate de reescontul de la Budapesta.Și așa de mult s-au întărit,
încât afirmă că, după 10-15 ani de stăpânire politică a României ,Ardealul a rămas și pe
mai departe în sfera de influență economică -financiară a Budapestei .

Citează dintr-un studiu a lui Leon Bancu (dir.Băncii Aurora din Năsăud) :

/ În Ardeal,la 1930, erau 290 bănci minoritare , cu un capital de 3.395.000.000 lei,
față de 156 bănci românești , cu un capital de 1. 163.000.000 lei

Prin urmare, băncile românești, la o populație de 3 ori mai mare față de cea minoritară,
au un capital social de 2 miliarde în minus, față de băncile minoritare ;

- Al.Alexandri : În cifra dvs ați cuprins și sucursalele băncilor din Vechiul Regat ?

- Goga : Băncile românești au beneficiat de un reescont de 265 milioane,
iar cele maghiare de 1miliard 300 milioane.

/ Beneficiul net al băncilor românești era de 7 milioane 641 de mii ;

Beneficiul net al băncilor maghiare era de 73 milioane - de 12 ori mai mare !

Raportați aceste cifre la numărul populației și

veți vedea unde este sărăcia și unde este bogăția.

/ Veți spune că a fost moștenirea trecutului . Nu este așa !

Arată curba crescândă a băncilor ungurești în Ardeal între 1922-1930.

Oct.Goga / 3 mart.'34

▣ Industria românească

▣ Industria minoritară

" Eu cred că din mulțimea de lozinci care s-au plimbat în viața noastră publică post-belică, cea mai lipsită de consistență și care are aerul unei farse , este așazisa naționalizare industrială .

" În Ardeal, dacă vorbim în mod global, toate industriile sunt în mâna minoritarilor.

Propriu zis , nu există în Ardeal o industrie pe care s-o stăpânim noi.

Aspectul industriilor din Ardeal este străin.

" Am aici un grafic , care mi s-a pus la dispoziție , asupra raportului numeric al funcționarilor de la conducerea industriilor din toată țara , ale acelor industrii care pot avea un rol în apărarea noastră națională, și care , pe vremuri de război , trebuie să colaboreze cu Ministerul Apărării Naționale.

" Ei bine d-lor, în acest grafic mi se arată că, de ex, pe toată țara , în diverse industrii :

/ metalurgică , 31 % este în mâna neromânilor, iar 8 % în mâna "necetățenilor "

/ textilă 38% " " " , 11% " "

/chim-farmac. 41% " " " , 10 % " "

Aceleași procente în industria : alimentară, pielărie . Acesta este aspectul global, pe țară.

În ceea ce privește , însă , Ardealul și Basarabia , vă pot spune ,în mod categoric, că nimic nu este în mâinile noastre .

Dar și aici se poate pune problema : le-am moștenit noi aceste industrii puternice de pe vremea regimului maghiar ? Nu, d-lor, s-au întărit sub noi,

pentru că pe vremea regimului unguresc Ardealul, ca și Ungaria,

produceau materii prime care se trimiteau în Austria

și se întorceau în Ungaria pentru desfacere.

- dr.I.Costinescu : Die Goga, știți bine că existau foarte multe industrii în Ardeal

.Nu sunt industrii create acum Sunt vechi. Vă rog să dați date exacte.

- Goga : date absolut exacte ! Câteva exemple :

/ Fabrica Dermata (fabrica Renner) , din Cluj . Întemeiată în 1910.

A lucrat puțin până în 1914.

Știm cu toții în ce stare rudimentară se găsea această fabrică , când am luat Ardealul .

De atunci s-a dezvoltat foarte mult, are cca 40milioane mărturisite în investițiuni,

utilizează un personal compus din 1.433 persoane , din care ... 326 români, restul

străini.Eu afirm un p.d.v. național : acești 300 români, sunt funcționari inferiori ,

pentru că personalul de conducere este compus din 25 persoane,

printre care este și 1 român, și mulți "necetățeni " . Asta este situația ...

O.Goga / 3 mart.'34

▣ Viața spirituală, cultura.

▣ Școală, presă, cinema ,

"Care este viața spirituală a acestor provincii ?

Dacă descinde cineva din tren la Cluj, Chișinău, Cernăuți ...

- C.Argetoianu : Chiar și la Timișoara ...

- Goga :... în primul moment , când ia contact cu teritoriul pe care a pus piciorul , are impresia că-i departe , undeva dincolo de graniță.

Nu aveți decât să vă duceți acolo la chioșcul care vinde gazete și veți vedea imediat care este aspectul sufletesc al acestui colț de țară.

Ei bine, noi și în această privință am fost largi , de la început.

Ce au făcut cehoslovacii, ce au făcut jugoslavii ?

De la început au desființat toate școlile minoritare , și au reînființat pe urmă unde cerea nevoia, școli cu caracter de stat .

La noi însă , școlile le-am lăst să treacă la confesiuni , și atunci rezultatul este paradoxal,

că avem astăzi mai multe școli ungurești în Ardeal, decât erau odinioară ,

și școlile aceastea noi le susținem, le dăm mână de ajutor.

- Francisc Laar : Nici un ban nu plătește statul român pentru școlile minoritare confesionale . Dacă afirmați acest lucru , spuneți o inexactitate .

- Goga - nu mai spune nimic de școlile confesionale - trece la ...

Publicații

Periodice maghiare : 321, din care 54 existau înainte , s-a mărit cu încă 267.

Timișoara : 49 de publicații periodice ... 1 exista înainte de război ;

Cluj : 76 de publicații ... 17 existau înainte ;

Cotidiane maghiare : 54 , din care 15 apăreau înainte ;

Iar noi, care am avut gazetele noastre naționale , cu pagini glorioase de apărare a elementului românesc , toate au dispărut ! Mai avem 4 cotidiene românești , față de 54 maghiare !

În acest caz , vă întreb pe dvs dacă noi dăm contravaloarea sufletească de care are nevoie populația românească din Ardeal, prin presa care o trimitem de aici ?

Din Vechiul Regat se trimit cotidiene numai din considerente de partide,

și deci cu intoleranță de partid, în afară de puține pagini mai obiective.

Dar noi trimitem bunăoară "Adevărul" și "Dimineața" .

Credeți dvs că aceste gazete pot radia o consolidare românească și pot să slujească la apărarea și întărirea ideii noastre de stat acolo ?

Sunt convins că aceasta n-o crede nimeni.

În Basarabia, înainte de Unire, pe timpul rușilor, apăreau 3 ziare rusești.

Toți redactorii erau ruși. Acum , toți sunt evrei veniți de peste Nistru :

Moise Orester, Leib Leibovici, Schwartzman, Elias ... D-nii aceștia sunt veniți de peste Nistru și în bagajul lor sufletească nu aduc decât săgeți pentru noi.

O conștiință publică care se formează sub îndrumarea unei asemenea prese , nu poate fi îndrumată în sens național.

Goga /

Cartea ungurească din Ardeal are o extraordinară eflorescență sub stăpânirea românească .Revista maghiară "Pa`szortu"z " - în românește , " Focul ciobanului " - [L.D : Goga le traduce direct]

A publicat în nr. 10 / 1933 , un art. cu titlul "Cei 15 ani ai cărții ungurești în Ardeal"

< În 15 ani - cei 15 ani de dominație românească - au văzut lumina zilei

mai multe cărți maghiare , în Ardeal, decât de la 1867-1918 . >

- Francisc Laar : "Dle Goga, este foarte explicabil : în timpul stăpânirii maghiare , cărțile apăreau la Budapesta. Prin urmare , nu era nevoie să apară în Ardeal.

Acum nu este aceeași situație."

- Goga : " Dar acum vin de la Budapesta și sunt la dispoziția dvs , gazetele " Pesti Naplo " care susține revizionismul , și până acum 2 săptămâni venea "Az Ezt" , "Ujsag" , "Magyar Hirlap" , a venit și vin și astăzi .

(Iosif Willer întrerupe ...)

- C.Argetoianu : Explicația este că atunci luptați [adresându-se ungarilor] cu autoritatea de stat , acum luptați cu propaganda de presă .

- Goga : Acestea nu le afirm eu, le afirmă scriitorul maghiar Iancso Elemer .

Scriitorul Gyo"rgy Layos , în cartea lui " Viața spirituală a maghiarismului din Ardeal "

apărută în 1926, la Budapesta , arată că în România există 425 tipografii ,

dintre care 233 în Ardeal ; din acestea , 147 sunt maghiare , 66 românești și 25

germane . El spune că , în Ardeal, sunt 361 librării ,

din care 225 maghiare, 80 românești și 56 germane

Goga / '34

▣ Evreii - studenți la Iași

Pentru Basarabia, avem studiul prof. universitar din Cluj, Onisifor Ghibu ,

publicat în 1932 în rev. "Arhiva pentru știința și reforma socială " ,

care se ocupă cu participarea românilor și evreilor din Basarabia ,

la Universitatea din Iași, între 1918/ '19 - 1929 : [L D schemă LD]

Facultatea	Români	Evrei
Drept	426	381
Litere	156	35
Științe	529	120
Medicină	182	733
Farmacie	9	525
Total	1.306	1.794

" Dvs știți bine că acești evrei , ca instrumentare sufletească și ca ideologie,

nu au absolut nimic de a face cu noi, toți sunt îmbibați de teoriile rusești. "

Goga / '34

▣ Evreii - studenți la Paris

Franța, pentru a menține legăturile cu latinitatea și a afirma cultura franceză, aici, în Orient, dislocă din bugetul ei o sumă însemnată , dând burse studenților români la Paris.

Aceste burse se dau prin mijlocirea unui domn profesor Mario Roques.

"Ei bine, am în fața mea raportul numeric de acum câțiva ani.

La peste 100 de studenți, nu sunt decât 5 elemente românești ;

toți sunt evrei din Basarabia, care se duc acolo

Dvs , cei ce ați fost la Paris, aveți copii acolo, sau aveți legături cu universitatea , știți foarte bine că aceștia au societatea lor aparte și că manifestările lor comuniste de la Paris, sunt diriguite de acești d-ni, pe care îi susține statutul francez, în calitate de studenți români la Paris. "

Goga- lamandi / '34

▣ Evreii - la cenzură

Mai are o notă marginală, pentru care cere lămuriri , fiindcă nu răspunde de informație. I s-a comunicat de către un om serios de la cenzură că , la cenzura din București, se găsesc 28 de evrei , care își fac stagiul, și sunt detașați la cenzura publicațiilor de pe lângă Corpul de Armată, și a ziarelor străine , de la Poștă.

- Victor lamandi : Inexact. Întregul personal din cenzură este alcătuit din 12 persoane.

- Goga : Nu vorbesc de cenzura de ziare , ci de personalul de cenzură pentru publicațiuni , care este pe lângă Corpul II Armată și de cenzura ziarelor străine de la Poștă.

- lamandi : Cenzura este aceeași și are diferite servicii .

Cenzura este sub diriguirea comandantului Corpului II Armată , care l-a delegat pe colonelul Pela , și care lucrează în numele lui.

- Goga : Vă rog, interesați-vă și dvs , am să mă interesez și eu ...

- lamandi : Sunt în măsură să știu, și vă dezmint categoric. "

Goga / 3 mart.'34

▣ Cinematografe

" Cinematograful, de sigur că este o foarte importantă ramură pentru formarea conștiinței publice . În toate țările, cinematograful face serviciu de propagandă , de formare, de îndrumare , de sugestiune, și de preparare a conștiinței cetățenilor.

Am ridicat și în Camera trecută această chestiune.

M-am dus atunci la un cinematograf din Calea Rahovei și am văzut un film sonor , care era ungueresc, care vorbea despre farmecul serilor de pe Pustă, și care se termina cu imnul maghiar .

Atunci m-am întrebat dacă acest cinematograf face un cât de puțin serviciu ideii de stat ?

M-am întrebat cine sunt acei care introduc filmele din străinătate ,

și am constatat că sunt 40 de societăți cinematografice, din care 2 sunt românești.

- I.Modreanu : Vinovată este Comisiunea .

- Goga : Comisiunea trebuie să supravegheze filmele care se introduc, dar aceste filme se comandă de casele de filme.

Iată Comitetul Asociației Funcționarilor acestor Case de filme :

Președinte - Andronescu ; vicepreșed. - Wagner ;

Membri : Fenster, Iuster, Kelerman, Weiss, Leibovici etc. etc.

Iată galeria " cinematografiștilor " din Federație : Nunucă Protopoescu

(președinte) ; apoi : Pauker, Palugai, Calman, Weinberg, Șaraga etc etc ...

Aceeași situație în presa cinematografică ...

Goga / 3 mart.'34

▣ Profesioni libere

Ajungând la acest capitol, a recunoscut că nu a putut culege date pentru toate profesiunile libere .

Cuvântarea lui avea doar scopul de a atrage un semnal de alarmă,

privind raportul dintre elementului românesc și cel străin , în diverse domenii.
 / Contabili experți și stagiaari / 1930 / (citește dintr-o broșură alfabetică)
 G : Gâlceavă, Gall, Garfunkel, alt Garfunkel, Gaster, alt Gaster, Ghidalesohn,
 Goldenberg , ca o dinastie :
 H : Herșcovici, Haimovici etc etc .

Broșura are și o Anexă în care sunt trecute numele celor șterși din tablou :

B : Bălan, Badea, Bădescu, Bălțeanu etc etc ...
 Goga / 3 mart.'34

▣ Profesiunile libere / Corpul farmaciștilor

Până în 1926, sunt înscrși în tabloul ministerului 2.350 farmaciști cu liberă practică.
 Până în 1930, numărul farmaciștilor crește vertiginos, adăugându-se încă 2.470
 Dintre aceștia, 25% sunt veniți de la facultăți străine, mai ales din Praga,
 Dintr-un număr de 618 farmaciști de la Praga, 578 sunt evrei 40 alte minorități.
 La 4.850 farmaciști cu liberă practică, se aduga actualii studenți , cca 2000 .
 Din acești 6.850 farmaciști, 1.450 sunt proprietari de farmacie, 5.400 , fără farmacii.

 Din studiul statistic pe ultimii 10 ani, de la Facultățile de farmacie rezultă :
 București : 58% străini, din care 78% evrei , 16% bulgari (învață la noi, dar se întorc în
 Bulgaria) , 6% alte minorit. Iași : 72 % străini, din care 98 % evrei ; Cluj : 70% străini .
 În medie , sunt deci 67% străini.

 Completând aceste cifre cu nr. acelora care vin cu diplomă străină, căpătăm pe ultimii 10
 ani, îngrijorătoarea cifră de 80 % străini și 20 % elemnt românesc.

- CCGiurescu (PNL-georgist) : "Die Goga , îmi dați voie ? .
 S-ar putea adăuga la cifrele atât de sugestive pe care le spuneți dvs., și o circulară ,
 prin care se atrăgea atenția stăpânilor proprietari de farmacie ,
 să nu primească practicanți elevi români,
 cu alte cuvinte numerus clausus împotriva românilor din Țara Românească . "
 (aplauze la opoziție)
- ACCuza : Unde este această circulară ? Ce dată poartă ?
- CCGiurescu : Pot s-o aduc s-o vedeți cu toții.
- Goga : Cine a dat această circulară ?
- CCGiurescu : " Evident că circulara nu este dată de stat, atât ar mai fi trebuit.
 Este dată de Asociația farmaciștilor din Ardeal . Dacă vreți am să vă aduc textul."

Goga / 3 mart.'34

▣ Profesiunile libere ▣ Dentiștii

"Am aici , de exemplu, școala de dentiși. Mi s-a atras atenția și asupra acestei profesii
 și, când mi s-a dat lista, mi s-a spus : cei însemnați cu roșu , nu sunt români.

Dar toți sunt însemnați cu roșu ; am găsit pe ici pe colo , un Dumitrescu , Ionescu...
 Goga / 3 mart.'34

▣ Profesiunile libere ▣ Ziarisții

Citează din Tabloul Casei de retragere și pensii a ziarisților (31 mart.'33) ,
 unde sunt dați , nominal, toți ziarisții care "modelează " sufletul public la noi,
 care dau "bucătura cotidiană " a bietului nostru popor.

231 străini 224 români. " Am ajuns și în gazetărie , minoritari !

"Sunt convins că , după aceste cuvinte , pe care am avut imprudența să le rostesc la
 această tribună, se va repezi asupra mea o avalanșă întregă de injurii .

O voi suporta , dar cred ceea ce am crezut totdeauna , că într-o țară proaspăt făcută , în
 care sunt încă sugestiuni ale trecutului, în care sunt tradiții de stat străin,
 în care opera de unificare sufletească este opera viitorului, într-o asemenea țară ,
 publicistica , gazetăria, este dreptul natural al nostru , al băștinașilor,
 o prerogativă specială a noastră, este o chestiune de familie, pentru că
 noi suntem răspunzători de țara pe care o preparăm pentru ziua de mâine. "

(aplauze la opoziție)

Goga / 3 mart.'34

▣ Profesiunile libere ▣ Societăți petrolifere

"Domnii mei, trec la chestia societăților particulare . Despre ea s-a mai vorbit zilele acestea . Un domn inginer Alexandru Topliceanu * a avut fericita inspirație să scoată o carte care , mi se pare, cel mai strălucit certificat al neputinței românești , nu considerațiunile teoretice pe care le invocă d-sa , ci pur și simplu înșirarea nominală , pomelnicul acestor oameni ...

Notă* - Alex.Topliceanu

era secretarul general al secțiilor economice ale Cercului de studii PNL

- ACCuza : " Nu este neputința românească, ci este corupția partidelor.

- Goga : " Calificarea , cum vreți să o luați ; eu mă învoiesc."

Ei bine, dl Topliceanu se ocupă mai ales de societățile petrolifere și începe cu societățile Româno -Americană și Astra -Română, amândouă societăți foarte puternice , afiliate societăților străine, una la Standard -Oil și cealaltă la Royal Dutch . Ca să vedeți dvs cu ce câștig exorbitant lucrează aceste societăți, dl Topliceanu ne arată că Astra -Română , în 1925, la un capital de 1.300.000.000 de lei, a amortizat 1.450.000.000 . Toate aceste societăți străine sunt arătate în carte .

Întreg personalul lor, de sus și până jos, cu toată legea care există ca 75 % să fie românesc, este un personal "planetar."

Nu mai pot să spun că reprezintă Continentul : planeta aceasta nenorocită este pusă integral la contribuție .este și o guvernantă adusă din insula Borneo " (Ilaritate)

Cartea este publică, poate oricine spă o citească.

Să citim acolo unde se deschide întâmplător :

La Astra Română , dl Dezideriu Frederich este olandez , după dânsul urmază șapte olandezi, un polonez, un austriac, doi olandezi , un englez, un ungur, un ceh , un polonez, un sârb etc

- Ștefan Mihăescu : Pe români, l-a trimis Astra -Română în Venezuela.

- I.Modreanu : Eu știu o societate cu un capital de 6 miliarde , realizate între 1901-1930, care are ca personal 95% străini și 5 % români.

- Goga : " În vremea aceasta de șomaj exorbitant , când tineretul nostru intelectual rămâne cu brațele încrucișate și cu buzele strânse de protestare , personalul acestei societăți [Astra Română] este completamente străin.

Românul este numai ceea ce d-l Topliceanu , cu foarte multă sare atică, numește < Românul Societății . > El este un personaj de marcă care nu are multă treabă.

El intervine , din când în când , la nevoie. < Românul Societății > natural că este foarte bine îngrijit , purtat în vată și mobilizat atunci când trebuie.

- G.A.Cuza : " La noi se cheamă < Sabăș -Goiu > "

- Voce : Dvs , dle Goga , unde sunteți < Român > ?

- Goga : "Eu sunt președintele societății pur românești , "Mica"

În care am avut onoarea să primesc zilele trecute și 3 d-ni de la dvs . "

Goga / 3 mart.'34

▣ Capitalul Străin

... Ieri, auzindu-se că fac această interpelare , mi s-a prezentat un Memoriu din partea Asociației Generale a Inginerilor din România , care confirmă întru totul cartea d-lui Topliceanu, și-o însușește , și vine cu date noi , ca să arată situația și mai neagră decât o arată dl.Topliceanu. Acest memoriu va fi publicat . În el se spune :

< Aproape întreaga viață economică țării se află în mâinile străine.[-----]

Capitalul străin nu trebuie să devină asupritor în țara în care este fecundat. >

"Eu nu vreau nici din cuvintele mele , nici din ecoul pe care poate să-l aibă la dvs , să se degajeze impresia că am fi împotriva capitalului străin.

Nu suntem împotriva capitalului străin , vrem o participare a acestui capital...

- ACCuza : "Suntem hotărât contra capitalului străin , care ne-a copleșit "

- dr. I.Costinescu : Aici, începeți să vă despărțiți .

- Goga : Întrucât mă privește, eu vreau ca acest capital străin să vină la noi , să vină, avându-și venitul său natural, dar punându-se în valoare și proteguindu-se în mod normal munca românească. (aplauze)

Și când spun acest lucru, aceeași părere trebuie să o aveți și dvs ., căci, iată ce spunea la 1898 răposatul Ion Brătianu : < Când dorim prosperitatea acestui colț de

țară , nu ne este egal cui revine câștigul și averea .

Nu împărtășim această credință cosmopolită care, indiferent de rasă și de neam, are ca scop fericirea locuitorilor unei regiuni, oricare ar fi ea. Pentru ca belșugul să fie cum dorim noi, trebuie să revină, în prim rând, nemul nostru românesc > (aplauze)

- Dr. I. Costinescu : Vedeți, așa vorbește Partidul Național Liberal
- I. Modreanu : Dle Goga, nu numai că nu ne dau ce trebuie, dar anul trecut, cu prilejul interpelării împotriva societății "Româno-Americana", am dovedit 8 capitale de fraudă, în valoare de 243 milioane în paguba statului. Acești bani nu s-au dat nici până acum, dosarul se află la ministerul de Finanțe. " Goga / 3 mart.'34

▣ Protejarea muncii românești

- O. Goga : " Memoriul Asociației inginerilor români, eu îl consider un strigăt de alarmă și ca un strigăt de desnădejde. El trebuie să intre în laboratorul de gândire al politicii românești, va trebui să aibă unecou. Acest memoriu vine la urmă cu concluziuni și propuneri. Voi citi prima : < Trimiterea la urmă, pe baza legilor în vigoare, în permanență călcate în picioare, a tuturilor străinilor care ocupă un loc în viața economică a țării. Basmul cu specialiști trebuie să i se pună capăt. Trebuie reținuți acei specialiști care sunt absolut necesari unei întreprinderi cu caracter economic. >
- Goga : Dl Topliceanu spune că, în reg. Prahova, numai în 1933, au venit 124 de ingineri străini. [-----] dar, vă spun sincer că așa de mare ecou are această chestiune a protecției muncii românești, încât am primit foarte multe cazuri speciale, pe care nu voi putea acum să le aduc la tribună. Un om îmi scrie din Ardeal :
< Vă rog, dle Goga, nu mai dezvoltăți interpelarea dvs. privitoare la inferioritatea elementului românesc în instituțiile românești, căci, dacă o veți face, suntem expuși la persecuțiile cele mai aspre din partea șefilor noștri unguri. [-----] Vă rog, încăodată, să nu interpelați, că ne faceți rău nouă, bieților români. >
[-----]
- N. Rizecu -Brănești : " Nu s-a făcut pătrunderea aceasta a minorităților în treburile publice, după înțelegerea stabilită de dvs la Ciucea ? Ați permis atunci intrarea celor mai mulți unguri în Parlament. [-----]
- dr. I. Costinescu : Rugăm majoritatea să nu întrerupă .
Dl Goga face o conferință, nu face politică.
- Goga : Dvs credeți că nu este politică a afirma protejarea muncii românești ?
- dr. Costinescu : Spun doar că dvs țineți o conferință care este foarte interesantă .
Goga / 3 mart.'34

▣ Personalul de la Poștă

Este o instituție de stat. Chiar anul trecut a fost vorba de un complot acolo, de o afacere de spionaj, din care 14 bulgari au ieșit compromiși .

Iată tabloul general la poștă : [tabel LD ; paranteze -remarcile lui Goga]

Localitatea	Români	Străini
Gherla	40%	60%
Cluj	34%	66% (numeric , 56 rom, 107 străini)
Șimlăul Silvanei	28%	72 %
Gheorgheni	25%	75%
Reghin	25%	75%
Toplița Română	25%	75% (un orașel de munte)
Orșova	27%	73 %
Jimbolia	28%	72% (Graniță !)
Abrud	33%	67 % (locul lui Avram Iancu !)
Localitatea	Români	Străini
Cernăuți 107 str.)	24%	76% (atenție dle Nistor ! numeric 52 rom .și)
Rădăuți	30 %	70%
Vășcăuți	30%	70 %
Vijnița	0%	100%
Vatra Dornei	50%	50%

Localitatea	Români	Străini
Tatar -Bunar	0%	100%
Hotin	36%	
Cahul	38%	
Tighina	42%	
Ismail	44%	

Nu mai citesc mai departe acest tabel, din care dvs, fără nici un adjectiv special al meu ,puteți trage concluzii .

Goga / 3 mart.'34 , 'retro

▣ Pactul de la Ciucea .

- N.Rizescu -Brănești : " Nu s-a făcut pătrunderea aceasta a minorităților în treburile publice , după înțelegerea stabilită de dvs la Ciucea ?
Ați permis atunci intrarea celor mai mulți unguri în Parlament.
  - Oct.Goga : " Este o copilărie ceea ce spuneți dvs. Eu sunt gata să examinez, împreună cu cineva care va avea pătrunderea trebuincioasă , chestiunea Pactului de la Ciucea. Sunt gata să vă citesc din el. Nu mă dau nici odată înapoi , chiar dacă ar fi vorba de constatarea că am făcut o greșeală.
Sunt gata , dacă a fost o greșeală , să-mi pun cenușă în cap și să-mi expiez greșeala. Sentimentul de pocăință , este în sufletul meu, foarte, foarte , dezvoltat "
- Goga / 3 mart.'34

▣ Situația de la Telefoane

Dvs știți că telefoanele , care făceau parte din instituțiile noastre de stat, au fost concesionate și , conform contractului, după 20 de ani, noi putem să răscumpărăm această concesiune, natural, cu obligația să rambursăm capitalul care a fost investit în acest interval. De aceea, investițiile care se fac acum la telefoane ar fi bine să căutați să le examinați, căci, iată, mi s-a prezentat un tablou de investițiunile care se fac , înregistrându-se peste tot sume exorbitante.

Ex. în registrele societății, un stâlp de telefon - adică un stâlp de brad ! - costă 3.000 lei. (exclamări) Sau, mai exact 2.952. Aceasta pentru ce ?

Pentru ca investițiile să se ridice la sume astronomice , pentru ca atunci când va trebui să răscumpărăm acest serviciu, să avem ce să plătim .

- dr.Costinescu : Dle Goga, am arătat la timp lucrul acesta , și n-am fost ascultați. Acum e prea târziu. Dar mai sunt și alte chestiuni de acest fel, cum sunt contractele cu italienii ...
- Aurel Milea : Dar niciodată nu e prea târziu, dle ministru , ca să reparăm o greșeală făcută...
- Goga : "D-ior, telefonul era instalat pe două principii : pe principiu de utilitate și pe un principiu de apărare națională. Dvs știți că pe toată linia noastră de frontieră , este instalat telefonul , care , dacă din p.d.v.al câștigului , natural al câștigului transformat în bani mărunți, nu aduce nimic, dar , din p.d.v. al apărării naționale este foarte important.Ei bine, în timpul din urmă, s-a născut un proces între conducerea Societății de Telefoane și Marele Stat Major. Pentru ce ? Pentru că , fiind condusă numai de considerații practice sunătoare, Societatea de Telefoane a desființat toate posturile noastre de pe malul Nistrului și, pe această chestiune, a izbucnit o controversă , în care Statul nostru Major a primit cam următorul răspuns :
< Dar noi suntem puși aici pur și simplu pentru a apăra sursele noastre de câștig ; noi suntem oameni care în afacerea aceasta am plasat sume mari de bani , pe care vrem să le recâștigăm >
"Ei bine, acum retrospectiv, se vede că a fost o mare nenorocire , concesiunea telefoanelor , împotriva căreia s-au găsit mulți să protesteze .
(întreruperi)

Goga /

"Am aici un grafic cu privire la numărul funcționarilor din toată țara, aflat în serviciul Societății de Telefoane . Natural că și aici conducătorii sunt străini , și , de multe ori, acești conducători nu sunt recrutați dintre oamenii cu studii teoretice , superioare specialiștilor români, ba, mai mult, studiile sunt inferioare dar cu oarecare rutină.

"Linia de telefoane [în Ardeal] era îndrumată în întregime spre Budapesta .
Așa am moștenit-o de la statul maghiar și trebuia să se facă opera de rectificare ,
pentru ca toate liniile să fie convergente spre București.

Ei bine, acest lucru nu se face , avându-se în vedere pur și simplu ideea de câștig.
Când ideea națională nu prezidează la o asemenea instituțiune,
în mod natural se urmărește câștigul - știți dvs , banul non olet .

În ceea ce privește personalul, din graficul ce-l are , dă câteva exemple :

[LD : schema îmi aparține ; parantezele sunt remarcile lui Goga]

Localitatea	Români	Străini
Timișoara		64% (nu răspund în l.română !)
Cluj		58%

Nu mai stăruie , dar situația este generală....

Goga / 3 mart.'34

▣ Agenția "Rador"

" Aceasta este o societate care transmite știrile de la noi în străinătate,
făcând legătura dintre noi și Occident . În fruntea ei se află un domn Hurtig .

- Voce : român ?

- Goga : După câte cunosc eu etimologia limbii noastre, nu cred să fie român.

- GACuza : Este jidan de la Iași

- ACCuza : Dle Goga, noi vă putem pune la dispoziție și pe alții .. (ilaritate)

- Goga : Această societate are redactori pe : Hatzegei Erno" și un domn Brunner

-Brunea .Transmisiunile noastre, de aici, spre Geneva, și de la Geneva la noi, le face o
correspondentă care se cheamă Raschela Haies.

Goga /

▣ Radio România

Acolo conducerea este românească, însă concesiunea încasării abonamentelor a fost
dată unui domn Matei , care român nu era .

Reclamele care se citesc la radio ("Ady -regina ciorapilor ! Ady -ciorapul reginelor !") ,
sunt adunate , cu tot câștigul, de dl Pauker de la "Adevărul " ;

Revista "Radio-fonia" se tipărește tot de "Adevărul "

Redactorul știrilor politice zilnice este dl Henry Blasien (care nu are nimic cu Blajul !)

Goga / 3 mart.'34

▣ Situația de la CFR

Are un foarte bogat material, cu grafice, studii, care i-a fost pus la dispoziție dintr-un înalt
sentiment patriotic, și care... " este atât de grav , încât îmi este imposibil

să vă spun de unde îl am și să vă arăt , de la această tribună, toate considerațiile
care sunt cuprinse în el. Sunt gata , însă, dlor miniștri, să-l pun la dispoziția d-lui prim-
ministru , pentru a trage d-sa concluziile necesare "

" Aici se afirmă în mod net și categoric că actuala rețea de căi ferate , așa cum este ea,
este incompatibilă cu apărarea națională , din punct de vedere al mobilizării și

al repartizării militare.Se spune aici : < Căile noastre ferate vor fi, într-un viitor război,

dacă noi vom persevera în situația de azi, prima cauză a unui dezastru
militar , care s-ar transforma într-o tragedie națională . >

Personalul :

Direcția Întreținere : din 70 ingineri șefi , 53 sunt străini (70 %) ;

din 359 picheri, 130 sunt străini ;

Linia București -Cernăuți : din cele 6 secțiuni, 4 sunt conduse de străini.

La Inspecția 8 mișcare Cernăuți, din cei 120 de funcționari superiori, 70 sunt străini ,
inclusiv inspectorul șef, căruia organele militare nu-i pot dezvălui planuri militare ...

Din 1.188 șefi da gară, cca 400 sunt străini ;

Din 3.100 angajați de mișcare , 915 sunt străini ;

Din 2.667 mecanici de locomotivă, 900 sunt străini ;

- I.Florian : Dle Goga, cine a făcut aceste numiri, cine este de vină de aceste numiri ?

- Goga : dacă ceea ce spun eu va avea ecou, se vor stabili răspunderile ...

Direcțiunea Generală , Direcția de statistică , este condusă de un domn Baltof (rus) ;

Serviciul de Studii al Direcției Tracțiuni . condus de dl Macearof (rus)

Serviciul apelor (cu debitul stațiilor de alimentare în caz de mobilizare) Keri (evreu
maghiar)

Serviciul combustibilului (evidența și repartitia stocurilor pe regiuni) : Granischi (rus)
 Direcția mișcării , Biroul 6 (rampele de încărcare) , ing.Radovici (rus)
 Serviciul fișelor organelor - ing. Reich (ungar)
 Șeful contenciosului CFR Cluj : Rudolf Leibschutz (fost funcț.al c.f .maghiare) care
 intermediază divergențele cu Budapesta .

 În Basarbia, lucrează 250 ingineri străini, printre care și un Schacht
 (care are diploma de la un regiment rusesc bolșevic)
 Goga / 3 martie

▣ Concluzii la interpelare

"Dlor deputați , eu nu am pretenția de a fi putut să vă arăt vasta ramificație
 a tuturor instituțiilor de stat , în care munca românească nu este respectată.

" Am reușit , însă , în aceste două ore , să vă înfățișez un tablou , care, socotesc
 că trebuie să găsească un ecou în sufletele fiecărui om politic ,
 dincolo de orice adversitate de partide ,
 pentru că socotesc că, fiind vorba de marile interese ale poporului român ,
 are destulă suplețe pentru ca, la momente hotărâtoare , fiind vorba de afirmarea
 intereselor naționale, să se strângă într-o tabără și într-o tabără să apere aceste interese
 (aplauze la PNA)

" De aceea eu nu voi stăruî. Tabloul cred că este trist , putem să-l calificăm sinistru
 și să tragem concluzia , după 15 ani , pentru schimbarea orientării noastre de gândire ,
 dacă vrem să salvăm interesele noastre naționale.
 Eu nu vin aici să dau acum soluții pentru toate aceste chestii , ci vin cu afirmarea globală
 că elementul românesc trebuie să-și găsească protecția lui.

" Vin în urmă cu câteva indicațiuni lată câteva soluții globale :
 1) Cred că străinii care se găsesc în țară și nu sunt cetățeni , ci sunt veniți ... (p. 579)
 [LD : din păcate lipsă ultima pagină - 580 - de dezbatere .Poate o recuperez, cândva !]
 O.Goga / Interpelarea / 3 mart.'34

12.) Ecouri , comentarii , reacții , înainte și după reântregirea PNȚ, 1 - 14 mart.'34

Vaida (Cluj) ; Lupu(București)
 ("Parlamentul românesc" , 8 mart.'34, p. 16)
 [LD : Preiau cu toată rezerva , pentru informații , itinerariile și intențiile puse pe seama
 frunzașilor național-țărăniști . Uneori , însă , în aceste cioburi ... se găsesc începuturi ...
 se găsesc sâmburii evoluțiilor viitoare . Articolul lui Boldur este un pamflet .
 Pe acest dl Boldur , l-am cunoscut în redacția "Magazinului Istoric" ,
 bătrân sărăcit , gârbovit , jovial , preocupat de " cauza Basarabiei "]
 8 mart.'34 : " Hârjoana Vaida -Lupu " - dr. I.Boldur

Boldur /

▣ Vaida : Numerus Valachicus

" Respins de organizația oficială a partidului, din care până acum , cel puțin oficial ,
 mai face parte - dl Vaida și-a înfășat cu grijă de dădacă țâncul adoptiv ,
 spre a nu i se recunoaște originea [???] , i-a dat numele de Numerus Valachicus,
 l-a pus în brațele de leliță ale viorelnicului Inutilea , și a plecat la Cluj.

"Aici , într-o sală din apropierea birourilor Renner , a desfășurat ,
 în fața unui public numeros, povestea fătului fără noroc , la a cărui guriță asudată
 d. Garabet Aslan ținea un biberone ce mirosea puțin a acru.

"Partidul, a spus d. Vaida, nu vrea să-mi recunoască meritul de a-l face părinte al
 micului Numerus Valachicus . Partidul nu înțelege că elementul național trebuie ocrotit.
 [-----]

"În vreme ce d. Vaida vorbea, un zurbagiu a aruncat în sală un maldăr de fițiuci
 în care întreba pe conferențiar câți români a plasat în întreprinderile Renner,
 al cărui președinte de Consiliu este, cu tot mirosul de toval pe care trebuie să-l
 respire .

Și , stranie coincidență, tot atunci factorul poștal îi înmâna știrea că d. doftor a fost ales în Consiliu la o mare societate petroliferă străină." [-----]
 "Noi credem că Numerus Clausus , sau Valachicus, sau Nullus, este chestie de educație. De educație națională, pe care partidul d-lui Vaida , dornic de popularitatea pe care au disprețuit-o toate spiritele creatoare , n-a făcut-o .
 Să nu uite dl doftor transpunerea, pentru circumstanță , a cântecului lui Kossuth , la faimoasa adunare de la Alba Iulia , în 1928 !
 Să nu uite izgonirea limbei românești din școlile bucovinene [cartelul cu ucrainenii] ,
 și alegera rusnacilor din Basarabia [carteluri cu minoritarii]
 Și să nu uite magnificul exemplu de educație națională, dat de către pompieri , [represiuni]
 invalizilor și văduvelor care prin jertfa lor ne-au dat această Românie "
 Boldur /

▣ Dr.Lupu : Statul țărănesc

"Jelaniei d-lui Vaida , i-a răspuns doftorul Lupu, inimosul doftor Lupu, care , pe vremuri , expunea coca de cenușe cu care arendașii ovrei hrăneau pe muncitorii țărani .
 Era cel mai indicat , mai ales după amnezia pe care a suferit-o după interpelarea în chestiunea Skoda. D-sa găsește altă plăsmuire salvatoare : statul țărănesc.
 < Acest stat - spune el - o dată realizat , va pune capăt crizei, va reduce mortalitatea infantilă, va face să dispară malariala, ofica, și toate boalele sociale, va reduce sărăcia, va tempera brutalitatea, va sătura pe flămânzi, și va înțoli pe golani .
 Realizați statul țărănesc și vor curge râuri de lapte și miere !
 < Numerus Valachicus ? ! Ne expune la bănuiele că ne-am apropiat de acel odios Hitler
 >
 care a dat țării sale prestigiul ce nu l-a avut sub oblăduirea Kaiserilor ...
 < România democrată stă cu mândrie alături de Franța >...
 și Franța se simte fericită că elementul autohton moare de foame ,
 sfidat de gunoiul adus de vânturi din toate col'urile pământului !
 Boldur /

▣ Naționalismul sănătos !

"Ne aflăm în fața a doi doftori antagoniști . Și unde sunt doi doftori, se știe, soarta pacientului , care de data asta este soarta noastră ticăloșită, de care râde tot gozul galițian și balcanic.
 O spunem hotărât.
 Nu dragostea de a vedea înflorind o viață nouă a adus pe acești debateri față în față. Anumite calcule politice le-a dezlegat graiul.
 Unuia , pentru a canaliza curentul naționalist , altuia spre a se asigura de voturile de la Chișinău, Cernăuți și din cartierul Dudeștilor.
 Se acuză unul pe altul de diversiune. Și , spre durerea noastră și spre stânjenirea adevăratei vieți naționale, amândoi au dreptate.[-----]
 Ar putea să nu se mai agite .Căci nu-i credem.
 " Curentul naționalist își va urma cursul lui
 fără ajutorul brațului d-lui Vaida ,
 obișnuit să se întindă la emoilentele venite de la străini .
 " Curentul naționalist își va urma cursul ,
 fără să țină cont de considerațiile de ordin internațional ale dr.Lupu .
 " Se desprimăvărează .În natură și în viața noastră românească.
 Fiii acestui popor vor și trebuie să poată trăi pe pământul țării lor.
 Și pentru a putea trăi , vor proceda cum îi va tăia capul.
 Iar instinctul de conservare al poporului românesc a găsit totdeauna calea de mântuire, fără să aibă nevoie de dădacele cari, de dragul teoriei importate , sau de dragul interesului, au la activul lor atâta rău.
 Atâta inconsecvență. Atâta fals apostolat ...
 și nimic din Prometeu ...ca să cităm dintr-un poet pe care d.Vaida îl detestă .... "
 I.Boldur / 8 mart.'34

13.) ACCuza , interpelare : protecția muncii naționale, 10 mart.'34

("Universul " , an 51, nr. 69, 12 mart.'34)

[Pe același subiect , va vorbi Gh.Brătianu și va răspunde Victor Iamandi]

ACCuza / 10 mart.'34

▣ Naționalismul și programul lui Goga .

Programul lui Goga se reduce la revizuirea postbelice și expulzarea străinilor introduși prin fraudă în țară, el vine cu "România a Românilor" , ... dar nu rezolvă problema evreească.

Mare greșelă științifică a lui Goga este că ... deosebește iudaismul, de evrei .

[----- Paranteză cu iudaismul -----]

ACCuza / 10 mart.'34

▣ Problema evreească în România

Evreii

[Face un istoric al evreilor de la venirea lor din Mesopotamia , arătând că ei n-au putut trăi în acord cu nici un popor din lume , reușind să-și atragă ura tuturor popoarelor , datorită religiei lor bazată pe un legământ pe care Dumnezeu l-a făcut cu evreii , ca " popor ales" , ca să stăpânească întreg pământul .

Aceasta este eroarea fatală care determină existența acestui popor.

De atunci, el se zbuciumă pentru realizarea acestei idei, în rândul tuturor popoarelor și sfârșește prin a fi dat afară din toate țările .Acesta este iudaismul.]

Ceea ce ne interesează pe noi este de a arăta dacă existența acestora ca popor , se verifică și la noi în țară. Dacă, într-adevăr, ei care pretutindeni au fost recunoscuți ca pernicioși și în țară la noi.

Ei, urmărind stăpânirea României , prin înlăturarea națiunii românești,

îi vom întâlni în toate întreprinderile .

De aceea , pretutindeni, aceia care ne urmăresc pe noi , în existența noastră națională, sunt evreii , fie în țară, fie peste graniță.

Sistematic, ei au procedat la distrugerea claselor sociale naționale :

au contribuit la distrugerea clasei țărănești producătoare , pe care o exploatează în mod infam, și pe care de la început au otrăvit-o cu alcool, și au căutat să o subjuge prin toate mijloacele ;

au distrus clasa de mijloc a meseriașilor și comercianților , și au pus stăpânire pe orașele țării .

Acum sunt pe cale să distrugă clasa dirigentă.

Aceasta înseamnă năvala lor în toate funcțiile de direcție , aceasta înseamnă că noi avem astăzi mai mult de jumătate din baroul de lfov și lași format din evrei.

Ei procedează în mod sistematic să ne înlăture , mai ales, pe calea economică , ajungând să ne speculeze sub forma capitalurilor străine.

Ei aduc un capital infim, iar capitalul cel mare se realizează aici, pe pământul țării, prin speculațiuni .[-----]

ACCuza /

▣ Protecția muncii naționale

▣ Eliminarea evreilor .

Toate acestea fiind constatate, presupun nu numai constatările noastre platonice , ci și o acțiune pentru a realiza măsurile necesare de protecțiune a muncii naționale , precum și un întreg program.

Programul aceasta se rezumă într-un singur cuvânt : eliminarea !

Această eliminare pe care am susținut-o din primul moment, se adevărește astăzi ca o necesitate nu numai la noi, dar și în alte țări.

Nu am fost combătut decât cu argumentul : "imposibilitate !"

Altele nu s-au adus și eu n-am fost clintit cu nimic din doctrina mea.[-----]

Am credința că înainte de sfârșitul carierei mele , care doresc să se mai prelungească încă, pentru fericirea acestei țări, voi vedea cu ochii realizarea idealului național românesc.

ACCuza / 10 mart.'34

14.) Gh.Brătianu , interpelare : protecția muncii naționale, 10 mart.'34

(DAD, MO 21, șed. din 10 mart.'34 , p. 710-711

" Universul" , 12 mart.'34)

[LD : interpelarea lui , se adaugă interpelărilor lui Goga , ACCuza și N.Iorga (Senat) ;
răspunsul lui Iamandi , se adugă răspunsurilor lui Ion Nistor în discursul final la Mesaj .]
Vezi context, fișier Minorități

Gh.Brătianu / 10 mart.'34

▣ Problema elementului străin.

Nu vrea să sporească printr-o nouă serie de exemple , bogata documentare a lui Goga, nici să se urce atât de departe , în timp, [probl.evreească] cum a făcut-o înaintea lui , ACCuza.

" Obiectivul meu de astăzi este mult mai mărginit , și în spațiu și în timp , și constă în a stăruie asupra unei laturi a acestei probleme pe care o consider mult mai actuală ,decât cele dezbătute până astăzi. Într-adevăr, s-a vorbit de prezența elementului străin , și de cetățenie și de origine etnică , în administrația de stat și în întreprinderi și poate că era cazul să se stăruie mai mult asupra acestei probleme .

DI.Goga a atins aceste probleme în legătură cu Telefonoanele, cu Poșta, cu Căile Ferate , și ieri, dl Iorga , la Senat, a atins unele părți ale acestei chestiuni în dezvoltarea interpelării sale.

Nu voi reveni asupra unor fapte care vă sunt cunoscute , deși le-am ridicat eu însumi acum un an în fața Camerei, când s-au discutat aici

sângeroasele incidente în Calea Griviței și faimoasa chestiune Skoda.

Când se discuta incidentele din Calea Griviței, era încă viu în amintirea tuturor

cazul celor 14 spioni bulgari ce fuseseră prinși în administrația Poștei Centrale ;

iar atunci când s-a discutat chestiunea Skoda, am avut ocaziunea să insist

asupra acestei probleme , pe care o denumeam

< a securității naționale în administrația de stat > ."

Gh.Brătianu / 10 mart.'34

▣ Întreprinderile legate de apărarea națională

" Dar nu este vorba numai de securitate în administrație ; este vorba de securitate națională , în anumite întreprinderi care sunt în strânsă și directă legătură cu chestiunile apărării naționale și aici să-mi dați voie să întregesc , în câteva scurte observațiuni , afirmațiunile predecesorilor mei la această tribună .

" DI Goga, este adevărat , a atins această problemă a industriilor , dar , copleșit de bogăția materialului său documentar , a dezvoltat-o numai în parte.

Eu insist asupra întreprinderilor în legătură cu apărarea națională și aici cred că ar fi cazul [-----] să se dezvolte o interpelare deosebită asupra acestei probleme .

Înadevăr, unele întreprinderi , direct legate de apărarea națională,

cum sunt fabricile de avioane, întreprinderile de armament , și , în special, acel complex

de întreprinderi , care poartă numele de < Uzinele și Domeniile Reșița > ,

trebuie să rețină mai deapropae atenția noastră.

În aceste întreprinderi, în personalul lor de conducere, în personalul lor inferior -

[-----]

putem consta o proporție îngrijorătoare nu numai de străini, de origine etnică, dar și de străini de cetățenie. În această privință , se pune o problemă , pe care eu o consider mult mai actuală [-----]

într-un Memoriu pe care l-am primit dăunăzi , care cred că trebuie să umple de îngrijorare pe oricine are o conștiință vie a interesului național al acestei țări :

< Poate cineva avea încredere , în momentele grele , în tot personalul străin de acolo ?

NU ! Poate cineva susține că acest personal se poate înlocui în 24 de ore ,

cu un personal etnic românesc ? NU , fiindcă nu are pregătirea necesară .

Dar cine garantează că, în momemntul suprem, toate aceste instalațiuni

nu vor fi distruse de elementele străine ?

A se lua sancțiuni contra lor, atunci, este târziu și inutil ! >

"Nu vreau să atac aici competența unora din specialiștii pe care i-am găsit în aceste întreprinderi , în momentul când stăpânirea românească s-a întins asupra acestor regiuni.

Era firesc , poate, în primii ani după Unire, pentru o continuitate în activitate , să menținem personalul pe care îl găsisem acolo , dar, suntem în al 16-lea an după Unire și este cazul să repet întrebarea pe care o puneam aici anul trecut : unde ne sunt inginerii , unde este corpul tehnic ?

Oare această națiune nu are în sânul ei destule competențe , ca, după 16 ani, să fi putut să înlocuiască , în aceste posturi de comandă , elementele străine , care mâine pot deveni elemente obstile ?" (aplauze la PNL-georgist)
G.Brătianu / 10 mart.'34

▣ Pericole externe

▣ "Strigoii" trecutului

Goga spusese că " peste ziduri dărâmate , se ridică strigoii "

" Nu este un secret pentru nimeni că , peste zidurile dărâmate de la Viena, plutește astăzi strigoiul restaurării Habsburgice și al dualismului austro-ungar . În acest pericol imediat, eu văt o primejdie mai mare pentru toate statele Micii Înțelegeri , deci și pentru țara românească, decât chiar unirea Austriei cu Germania , prin așa zisul Anschluss. "Ei bine, vă întreb : într-o asemenea împrejurare, când Mica Înțelegere s-ar ridica împotriva acestei primejdii , care ar fi rolul acestor elemente străine , rămase în întreprinderile noastre ?

" O veche zicătoare românească ne vorbește de cui străin în casa românului. Dar, vă întreb : aceste cuie străine nu ar deveni atunci pumnale dușmane înfipte în trupul țării noastre ? (aplauze la georgiști)
G.Brătianu / 10 mart.'34

▣ Cetățenia românească

▣ Străini camuflați

" Vreau să relev în fața dvs un aspect îngrijorător : contrastul între ușurința cu care pătrund în țară și se stabilesc în rosturi însemnate ale economiei naționale , străini, indiferent de origine. [-----]

Avem de a face cu un adevărat mimetism al naționalității și cetățeniei , care poate însă deveni , în anumite cazuri, un camuflaj al naționalității , în paguba statutului român. [-----exemple -----]

Dl. Iorga denunța ieri, în Senat , traficul misterios și rușinos care se face cu permisele de ședere în țară a elementelor străine.

G.Brătianu / 10 mart.'34

▣ Românii de peste hotare

În schimb, ce greutatea întâmpină cererile de intrare în țară a elementului românesc din Macedonia ! Victor Papacostea l-a povestit multe asemenea cazuri .

Ex.: unui negustor bogat aromân din Salonic i s-a refuzat vreme îndelungată permisiunea de a veni în țară pentru o operație medicală la București !

Deși d.Iorga a atins problema la Senat , dorește și el să stăruiască asupra elementului românesc din Macedonia, asupra rolului pe care l-ar putea juca în țară . În Iugoslavia, aceste elemente au format burghezia (care lipsea) . Burghezia de astăzi din Iugoslavia este , în mare parte, de origine română.

Acum un secol, monarhia habsburgică avea o mai justă concepție a rostului acestui element de viață ,)decât o are astăzi statul român.

Monarhia habsburgică favoriza imigrarea acestui element pe teritoriul său, Ea recunoștea rostul orașelor , rostul util al burgheziei românești

în aceste orașe, români proveniți din Peninsula Balcanică.

"Și atunci , iarăși , un contrast tragic de relevat în sensul acesta :

înțelegerea foștilor stăpânitori ai dublei monarhii față de această problemă și neînțelegerea statului românesc , care lasă acest element să se piardă ,

în folosul altor națiuni , în folosul altor stăpâniri, care știu mai bine să-l prețuiască " (aplauze PNL-georgist)

Gh.Brătianu / 10 dec.'34

▣ Soluția întăririi elementului românesc

"Îngăduiți - mi să ajung la soluție, întrucât este foarte frumos de aruncat aici lozinci răsunătoare , dar aceasta trebuie să cuprindă într-însele și soluțiunea practică a problemei

" Pe lângă proporționalitatea despre care s-a vorbit atât în administrație și întreprinderi, proporționalitate care să dea, în sfârșit, elementului românesc întâietate în țara sa, pe lângă asigurarea punctelor de comandă , administrative și economice și - insist asupra acestei laturi - militare în mâna românilor . (aplauze la PNL -georgist)

" Pe lângă aceste chestiuni , socot că se impune , pe primul plan al preocupărilor noastre , o politică de colonizare internă , care trebuie să fie, în primul rând, o politică de colonizare urbană , nu numai de fruntarii , unde s-a risipit atâta energie.

Aici, în această viață orășenească , apare în întregime rostul acestui element românesc de peste hotare , pe care , noi, din nenorocire, l-am tratat așa de vitreg .

(protestări la PNL, zgomot)

Gh.Brătianu / 10 dec.'34

▣ Minorități

"În sfârșit, pe lângă o politică de colonizare internă,

se impune în preocupările noastre o politică a minorităților ,

care să nu fie numai o politică de supralicitare electorală, între guvern și partidele de opoziție, ci o politică de stat , care să ne permită acea deosebire , pe care o socotim necesară , între acele elemente utile și adaptabile vieții de stat și intereselor naționale și acele elemente pe care trebuie să le îngrădim, care sunt fără legătură cu țara,

elemente dușmănoase , câteodată de-a-dreptul periculoase acestui stat și acestei națiuni

" (aplauze la PNL-g)

Gh.Brătianu / 10 dec.'34

15) Victor Iamandi (subsecretar Interne) , răspuns la interpelări, 10 mart.'34

// protecția muncii naționale //

O.Goga : pericolul străin // naționalism integral //

ACCuza : pericolul evreesc // xenofobie antisemită //

Gh.Brătianu (PNL-g) : pericolul străinilor // naționalism moderat //

("Universul " , an 51, nr.69, 12 mart.'34 ;

DAD, MO 21, șed. din 10 mart.'34, p. 710- 718)

[LD : subiect de prim -ordin în dezbaterile din sesiune ;

în discursurile la Mesaj , care au atins problema : Cuza, Goga, Iunian , ș.a.

în interpelările lui Octavian Goga (Cameră, 3 mart.) și Nicolae Iorga

(Senat , 9 dec.) ; în interpelările lui ACCuza și Gh.Brătianu (Cameră, 10 mart..')

Tratase pe larg problema Ion Nistor , în discursul -concluzie la Mesaj

Iamandi ține un discurs remarcabil. Exceptând pe Gh.Brătianu (căruia nu-i acordă nici

un semn de aprobare sau respingere) el demontează și respinge toate ideile

naționaliste emise de Goga, ACCuza, Manoilescu, și naționaliștii extremiști.

Discursul : mostră de argumentare a tuturor problemelor prin prisma doctrinei naționale , democratice și liberale a PNL]

Vezi texte integrale ale interpelatorilor la fișierele PNA, LANC PNL-g

// interpelările / ACCuza : LANC ; rasismul ; antisemitismul ; /

// O.Goga : legea administr.'25 ; Constituția '23 ; politica școlară ; statisticile ; minoritățile

satele și orașele ardelenne ; naționalism integral versus toleranță și legalitate //

// PNȚ : guvernare ; erori ; liberalizare // Curente naționalist extremiste //

// Tineretul ; anarhia ; violența // democrație versus dictatură // guvernare PNL //

Vict Iamandi / 10 mart.'34

▣ Interpelările

" Die președinte , d-lor deputați, am ascultat cu foarte multă atenție interpelările , care s-au rostit asupra chestiunii naționale , și în sâmbăta trecută [Goga] și astăzi. Le-am ascultat cu foarte multă atenție , fiindcă vroiam să descifrez sensul exact al acestor interpelări. Îmi dau seama de importanța problemelor aduse în discuțiune

și de oportunitatea acestei debateri asupra unei chestiuni pe care noi, ca partid de guvenământ serios, n-am considerat-o nici o dată ca ieșită din preocupările clasei noastre conducătoare .Am ascultat aceste interpelări , și acum, la sfârșitul lor, dați-mi voie să împart pe interpelatori în două categorii : prima categorie este aceea pe care o reprezintă d-l profesor Alexandru Cuza , iar a doua categorie este aceea pe care o reprezintă cele două grupări , care merg aproape pe aceeași linie și al căror prim exponent a fost d-l Goga , iar cel de-al doilea , antecesorul meu de la această tribună " [LD : nu rostește numele lui Gh.Brătianu !] Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ ACCuza , LANC

[LD : remarc și la Iamandi aceeași îngăduință (ca la Titeanu) față de bătrânul lor dascăl în ale naționalismului. Enunțarea unui dezacord nu mi se pare suficientă. Am mai spus-o . Cu atât mai mult cu cât, ca singur curent antisemit în parlament, lansează și teoretizează ideea eliminării evreilor , luând ca model pe Hitler. Nu trebuia să contraargumenteze ?]

"Prima categorie de interpelatori - aceea pe care o înfățișează d-l prof.Cuza - are incontestabil meritul unei statornice consecvențe , a unei doctrine și a unui program , care , decenii de-a rândul, au rămas pe linia vieții publice românești, aceleași.

"Evident, nu împărtășim metodele preconizate de d-l Cuza și nici exclusivismul doctrinei sale, pentru că răspunderea conducerii în stat impune toate rezervele și reclamă toată circumspecția , atunci când este vorba de apărare problemele care se confundă cu însăși existența statului.

Dar cel puțin d-sa înfățișează , cum de altfel a demonstrat timp de 2 ore la această tribună, partea originală a politicii naționaliste în această țară, cu toate exagerările și cu toate defectele . "

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ O.Goga, GH.Brătianu

▣ Prelungirea campaniei de calomnii electorale

[LD : faptul că cei doi sunt mai "recenti" în lansarea naționalismului , în sine , nu este o culpă. În fond, este vorba de o anume evoluție a problemelor , de apariția unor fenomene noi . Interne și internaționale.

De ce n-ar fi avut voie Goga și Gh.Brătianu să le abordeze ?

Faptul că Iamandi îi tratează , pe cei doi, împerecheați, numai pentru a evita rostirea numelui lui Gh.Brătianu, mi se pare penibil și de un politicianism ieftin. În realitate , în cazul lui Gh.Brătianu este vorba de o reală " concurență " doctrinară , iar în cazul lui Goga ... depositibilitatea nedorită a apropierea acestuia de ACCuza .]

"Cea de a doua categorie , pe ai cărei exponenți i-am amintit adineaori , sunt silit să constat , foarte obiectiv și fără nici un fel de preocupare personală [! ?!] departe de a angaja un trecut [Goga nu are trecut ! ? , Gh.Brătianu nu are ?!] - unul din cei doi interpelatori nici nu are un trecut politic - departe de a avea la activul lor o luptă serioasă și continuă, desfășurată pe tărâmul creator din viața acestui stat , oricât am căuta să găsim asemenea condițiuni îndeplinite , nu le vom găsi.

"Atunci ce rost au avut aceste două interpelări , chiar la începutul acestei sesiuni parlamentare , menită, după cum bine știți , să deschidă o eră de realizări pozitive și de rezolvare a tuturor problemelor rămase în suferință , în urma greșelilor și împrejurărilor cunoscute în ultima vreme ? " Nu este decât o singură explicație , justificată de ceea ce s-a petrecut în ultimele luni , începând o dată cu venirea PNL la guvern și până astăzi .

Cele două interpelări au fost la această tribună ecoul unor angajamente electorale -și aceasta pentru trecut - iar pentru viitor singura posibilitate de afirmare și singura speranță , de pe urma căreia , în extremis, s-ar mai putea găsi unele poziții în viața publică a acestei țări " (aplauze la PNL)

"Nu vreau să intru în polemică personală cu nimeni , dar , pentru că , în momentul când se discută cu atâta aprindere necesitatea și valoarea parlamentarismului , trebuie

să apărăm această instituție, suntem datori să aducem unele aspecte destul de regretabile

ale vieții noastre politice, la această tribună.

Într-adevăr, ne întrebăm de unde a ieșit această urgentă problemă a muncii naționale, această gravă dezbatere asupra unei chestiuni pe care, noi, aceștia, care ne găsim astăzi la cârma țării, nu am încetat un singur moment de a o apăra

cu toată hotărârea și cu toată vrednicia?

A ieșit din lupta electorală dusă.

În timpul campaniei electorale noi am fost acuzați că suntem guvernul străinilor; Se mergea până acolo încât cei ce reprezentau tradițiile liberale, în frunte cu șeful pe care îl aveam atunci, Ioan Duca, erau considerați niște zdrențe ale Partidului Liberal, și ni se arunca cu dezinvoltură, așa putea să spun, deadreptul inconștientă, zilnic, acuzațiile cele mai grave, calomniind că am venit la cârmă cu prețul vinderii intereselor naționale ale țării și că nu vom face altceva în această guvernare, decât că vom strivi, cu aceste angajamente, toate posibilitățile de dezvoltare națională ale statului român "

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ Goga legea administrativă din 1925

Ocupându-se de naționalizarea orașelor, Goga a adus în discuție legea administrativă din 1925. Dar d-sa a fost atunci, dacă nu un colaborator direct, a primit și a votat acea lege.

După 10 ani ... a aruncat-o în arena vieții publice ca pe o "noutate, pe care brodează speculațiile. Legea aceea corespundea situației primului deceniu din România întregită. Ea prevedea, ca un corectiv, 3 consilieri de drept și dreptul ministerului de Interne de a numi un primar din 3 consilieri recomandați, în conformitate cu interesele naționale."

[-----constituția -----]

La 1925, s-a făcut un început de legătură directă între provincii. Multe din județele de dincoace de Prut au primit comune din Basarabia și mi se pare, că și câteva județe de la Carpați au primit comune de dincolo de Carpați. Era un început ... La 1928-1929, guvernul PNT a modificat legea, revenindu-se la păstrarea intangibilității provinciilor ... în ce privește administrația.

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ Goga Constituția din 1923

Goga a mers mai departe, și a pus în discuție Constituția din 1923, considerând-o izvor al tuturor neajunsurilor și anomaliilor, pe care le-a semnalat cu lux de argumente și date, etichetând-o ca având un caracter "federativ"

"Eu știu că la 1920-1921, Partidul Țărănesc, pe atunci nefuzionat cu P.N. din Ardeal, publica o broșură asupra proiectului de Constituție, și, un cuvânt introductiv al prof. Stere, în care, evident, cu destule citate și cu impresionante și ample explicații teoretice, se preconiza pentru România, necesitatea unui stat federativ, ținând socoteală de valoarea unității provinciale a tuturor ținuturilor care, prin actul Unirii, ajunseseră ale României Mari.

"Dar, prin Constituția noastră de la 1923, Statul Român este considerat stat național unitar, înlăturându-se pentru totdeauna orice posibilitate de federealizare [-----]

Dacă ne ducem cu mintea în trecutul mai îndepărtat, anterior războiului, în Ardeal au fost fruntași politici - Aurel Popovici - care preconizau Stale Unite ale Austriei. Nu știe dacă Goga a împărtășit această formulă.

"În orice caz, dacă a fost vorba cândva despre federealism nu a fost în Vechiul Regat, unde și experiența clasei conducătoare, și omogenitatea neamului care se găsea aici, și toate celelate considerațiuni, pledau în mod hotărât în favoarea statutului național unitar, așa cum Ion Brătianu l-a înscris în Constituția din 1923" (aplauze la PNL)

Constituția a mers mai departe, și în afară de consacrarea celor două mari reforme - votul universal și exproprierea - a prevăzut într-un art. naționalizarea subsolului, avându-se în vedere tocmai intersul național, ca statul român să devină stăpân pe tot teritoriul său.

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ Politica școlară

În 1928, când PNL a terminat cele două guvernări ale sale, exisată o politică școlară , care - fără a cădea în exclusivism sau în tendințe de dominație a minorităților - afirmase pretutindeni primatul național.

" Să mă ierte onorații reprezentanți ai PNT , dacă reamintesc că în unele din provinciile alipite , cel puțin această politică școlară , dacă nu a fost părăsită complet , a fost neglijată în așa fel , încât astăzi ne găsim în Bucovina cu un însemnat număr de școli ucrainene și cu o tendință centrifugă a unei minorități etnice , care e pe cale de a deveni majoritară în una din cele mai românești provincii. Același lucru l-am putea cita și în alte regiuni ale țării."

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ Goga : statistici "căutate"

Pentru a impresiona și a dovedi adevărurile sale, Goga a venit cu statistici .

El nu contestă adevărul acelor statistici , dar ele ... nu spun nimic !

Statisticile nu sunt generale, pe țară, ci date luate după un anumit plan , care se referă la Ardeal, Basarabia sau Bucovina, la anumite orașe, la anumite zone, pe felii, pentru a impresiona galeria. Unele se referă la funcționari, altele la anume industrii, altele la consilii comunale, altele la orașe. Va da și el câteva cifre, de la Ministerul muncii, febr.'34 :

/ Întreprinderi industriale și comerciale

Din 1804 întreprinderi - 1.305 industriale , 499 comerciale - sunt 234.294 salariați , dintre care 229.322 sunt cetățeni români și 4.972 străini.....

- ACCuza : cetățeni români, nu înseamnă Români !
- Iamandi : Noi avem , în ceea ce privește "cetățeanul român " noțiunea pe care trebuie s-o avem .Pe noi ne interesează cetățeanul român, să știți !
(aplauze PNL)

Vă garantez că , dacă ați fi în locul nostru, ați proceda la fel.

- ACCuza : N-aș sta nici trei minute pe banca ministerială , dacă ar trebui să stau să vorbesc ca dta.
- Iamandi : De aceea n-ați ajuns niciodată acolo !
..... Prin urmare , vedeți, sub raportul datelor statistice, noi vă prezentăm adevăratele realități de la noi din țară. Desigur, acolo unde nu avem specialiști , cetățeni de-ai noștri, acolo procentul străinilor este mai mare . Așa s-a întâmplat cu toate industriile începătoare

În Anglia, au venit flamanzii să-i învețe pe englezi ;

la curtea lui Frederic cel Mare au venit francezii ;

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ Majoritari - minoritari

▣ Antisemitismul

Noi suntem un stat național. Dar să nu uităm că, din cele 18 milioane și ceva de locuitori, peste 4 milioane sunt minoritari . Nu-mi voi permite să fac nici un fel de împărțire a acestor minoritari. [-----] Aceste 4 milioane de minoritari nu constituie o entitate abstractă , pe care o poți trece oricând peste graniță și să poți face dintrânsa ceva inexistent , sunt 4 milioane de oameni , care dețin o situație economică, și culturală, și politică,

în viața acestui stat și peste dâșii nu se poate trece.

- ACCuza : Aceasta o spui d-ta !
- Iamandi : Dle Cuza , ați luat ca exemplu ce se întâmplă în Germania . Probabil că nu mai sunteți la curent , și acolo s-a mai revenit asupra integralismului rasist de început .
- ACCuza : Nu ! Nu! Aceasta o spun jidanii !
- Iamandi : S-a mai revenit dle Cuza și , desigur, că dvs care sunteți așa fin înțelegător al situațiilor , care iubiți paradoxul [-----]
dvs știți care este cauza așa zisului rasism din Germania , și știți f.bine că atunci când se vor reintegra definitiv lucrurile , nu va mai fi vorba de rasism în Germania , nu va mai fi vorba de politica forței exclusive care s-a întrebuițat acolo .

- Cuza : Aceasta o anticipezi dta ! [continuă acest ping- pong verbal o vreme ...]
 - lamandi : " Evident se fac peste graniță experiențe foarte edificatoare , poate cu rezultate bune în unele direcții. Deocamdată , această activitate este în mers, și nu se știe care va fi rezultatul ei final. Eu aici mă despart fundamental de dvs și socot că ceea ce s-a întâmplat nu este ceva definitiv [-----] În orice caz , dle Cuza , eu cred încă cu toată tăria că regimul democratic are destulă forță întrînsul pentru ca treptat, treptat , să elimine toate experiențele și să fixeze definitiv calea dezvoltării firești "
 (aplauze la PNL)
 Victor lamandi / 10 mart.'34

▣ Orășenii ardeleni

▣ Tărănimea ardeleană

Ce reprezintă minoritățile în Ardeal ? "

" Dvs cunoașteți problema și nu este nevoie să insist asupra ei.

Dvs știți că în Ardeal elementul național care a rezistat în mod permanent a fost țărănimea .Noi acolo am pierdut clasa dominantă.

Așa zisa noastră nobilime , pe care am avut-o în Ardeal, s-a pierdut .

Noi am creat din nou o clasă conducătoare , deoarece știut este că atunci când un teritoriu se găsește sub stăpânire străină , cea dintâi clasa conducătoare se desnaționalizează , fiindcă ea nu vrea să renunțe la privilegii. Aici este tăria cea mai mare a poporului nostru ; am avut o clasă țărănească viguroasă , care s-a ținut departe de orice posibilități de influență străină și a păstrat astfel neatins patrimoniul nostru național. (aplauze la PNL)

" În schimb, în orașele din Ardeal, noi n-am fost niciodată stăpâni , pentru că atunci când elementul românesc intrase în Ardeal, nu exista încă stat românesc constituit. Dvs cunoașteți vicisitudinile istorice prin care am trecut , pentru a nu fi nevoiți să vi le amintesc. Noi, în Ardeal, n-am avut orașe . Orașele au fost ale națiunii dominante . Națiunea dominantă , după cum știți, a avut totdeauna privilegiul politice, și privilegiul culturale, și privilegiul sociale, și privilegiul economice.

"Tărănimea noastră și-a păstrat naționalitatea , dar a rămas în urmă atât sub raport intelectual cât și sub cel economic ; iar sub raport social, a fost nevoită să îndure întregul regim absolutist, pe care l-a reprezentat Ungaria.

" De aceea , noi nu trebuie să privim lucrurile sub prisma unor realizări imediate .

Noi nu suntem și nu putem fi partizanii naționalizării cu furca.

Noi înțelegem să respectăm drepturile tuturor acelor care se găsesc pe acest teritoriu al statului român , însă , prin munca, prin activitatea și prin felul cum vom ști să ne comportăm ca națiune dominantă , să facem ca superioritățile reale ale națiunii noastre să se afirme din ce în ce mai mult, și prin ele să îmbălâzim pacea care se uită cu ochi străini la noi, și să facem din ei colaboratori, elemente de muncă și de creație în statul nostru " (aplauze la PNL)

Victor lamandi / 10 mart.'34

▣ Goga : naționalism integral

▣ Obligația morală a României : toleranța

" DIGoga a venit cu tablouri sumbre și a spus : Țara este în primejdie ; instituțiile fundamentale se prăbușesc ; suntem încăpuți pe mâna străinilor . "

Dar care este soluțiunea ? Ce vrea d-sa să facem în Ardeal ?

D-sa , ca unul care a trăit sub scutul monarhiei Habsburgice , știe foarte bine cari au fost cauzele cari au dus la dărâmarea monarhiei Habsburgice...

De sigur că cea dintâi cauză a fost pierderea războiului. Dar acei dintre dvs cari cunoașteți și cred că mulți cunoașteți cum a evoluat chestiunea monarhiei Austro-Ungare, trebuie să vă aduceți aminte că erau mulți dintre partizanii Antantei cari, în 1917-1918 , nu credeau în dispariția Austro-Ungariei .O considerau mulți ca o necesitate europeană și parodiau vechile vorbe ale lui Palagy , care spunea că , chiar dacă nu ar fi existat, Austria ar fi trebuit să fie inventată. Din ce cauză s-a prăbușit Austro-Ungaria ? Pentru că a pierdut războiul .Dar s-a prăbușit înainte ca oștile lui Carol al IV-lea să fi depus armele , din cauza anachronismului interior pe care îl constituia. Era un putregai

administrativ și politic, care nu a mai putut să reziste și , la cele dintâi semne de descompunere, s-a prăbușit spre stupefacția multora și spre mâhnirea a destui.

"Ce voia dl Goga ? Voia ca și după Unire să întrebuițăm metodele - măcar așa , pe departe - care au fost întrebuițate în timpul dominației habsburgice ?

Noi nu putem face acest lucru , mai întâi pentru că nu este în firea noastră - acesta ar fi fost totuși un argument slab , dacă în joc ar fi fost interese de stat - dar nu o putem face , pentru că noi am ajuns să fim ceea ce suntem astăzi , firește , în urma războiului victorios, în urma sacrificiilor imense lăsate pe diferite câmpuri de luptă , în urma înțelepciunii conducătorilor cari au știut cum să ne îndrumeze țara în timpul războiului. Dar să nu uităm că dacă am ajuns să fim ceea ce suntem astăzi, este și în baza tratatelor internaționale .

Pentru că oricât am căuta să ne izolăm și să ne sustragem de la această interdependență socială, economică și politică, împotriva căreia atâția se ridică și o persiflează ,oricum ar fi, chiar dacă noi trăim , desigur, prin forța noastră internă, suntem totuși în permanență în funcțiune și de cei ce ne-au ajutat să clădim ceea ce avem astăzi și să putem păstra ceea ce avem " (aplauze la PNL)

" În baza tratatelor în vigoare , noi am trebuit să inaugurăm în Ardeal acea politică de toleranță , care ne face onoare.

Dar politica de stat , politica națională , pe care trebuia să o ducem acolo, chiar dacă s-a întâmplat să fie uneori neglijată, nu a fost niciodată în carență completă de interesele superioare ale țării , pe care toate guvernele de la război încoace , cu unele lipsuri și variații , au știut să le apere." [-----]

Dl Goga a vorbit , în timpul dezvoltării interpelării , de " străini " . Însă niciodată nu a precizat despre ce este vorba : străini de sânge, cetățeni români sau străini necetățeni ?

" S-a ferit s-o facă . Este o abilitate ușoară . Firește , trecerea d-sale prin câteva guverne , de la război încoace , i-au dat unele abilități de om politic ; dar opoziția îndelungată, se pare , că-l face să piardă și aceste deprinderi ce a avut , și să se transforme în ceea ce am văzut aici în Cameră,

într-un agitator menit să otrăvească conștiința unui tineret găsit prins de spasmul unei psihoze inexplicabile și pentru d-sa , și astfel, la capătul acestei acțiuni , să nu fie nimic altceva decât un imens semn de întrebare .

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ ACCuza : naționalism rasist ,

Dl Goga a vorbit , în timpul dezvoltării interpelării , de " străini " . Însă niciodată nu a precizat despre ce este vorba : străini de sânge, cetățeni români sau străini necetățeni ? [-----]

Dl prof.Cuza , cel puțin sincer ca totdeauna, sincer numai în politică ...

- ACCuza : Dar unde vrei să mai fiu ?

- Iamandi : Cred că în celelalte manifestări sentimentale ale dvs nu ați fost prea sincer...

- ACCuza : M-ai compromis pentru tot restul vieții mele (mare ilaritate)

- Iamandi : ... dl prof Cuza a pus integral teoria rasismului. D-lor , să-mi dați voie , cu toată modestia , să resping "de plano " teoria aceasta rasistă , în care sunt convins că nici chiar Hitler nu crede .

- ACCuza : De sigur, de aceea o aplică ...

- Iamandi : Dle profesor, dvs să nu confundați metodele pe care i le poate impune unui dictator o anume situațiune , cu credințele sale intime .

Dvs mai credeți în teoria lui Gobineau ?

- ACCuza : De sigur . da! aa!

- Iamandi : Atunci, dați-mi voie să spun că, sub acest raport , cu toate că adineauri făceați proces de intențiune d-lui ministru al Instrucțiunii publice, pentru limită de vârstă , [forțarea pensionării lui Cuza] , ați renunțat de a vă mai pune la curent cu toate teoriile asupra rasei și cu toată evoluțiunea antropologică .

- ACCuza : Ce-mi pasă mie de evoluțiunea antropologică ? Eu știu adevărul !

Părerile care vin contrarii adevărului, nu dovedesc nimic.

- Iamandi : Adevărul ? Fiecare dintre noi avem pretenția că spunem adevărul.

Realitatea - sau un colț de natură trecut prin prisma unui temperament - spune , mi se pare, Zolla - este opera de artă , așa putem spune noi în politică - este adevăr.

Dar nu știu , dacă am căuta să ne analizăm sângele, fiecare dintre noi, nu știu ce am putea găsi la origine .

"Teoria aceasta a lui Gobineau era foarte interesantă acum 50 de ani .
Dar Gobineau era un diletant în știință , a fost un diplomat, a făcut călătorii în toată lumea și, impresionat de ceea ce a văzut într-o parte și într-alta, a făcut acea teorie , pe care au îmbrățișat-o numai nemții , după ce i-au dat interpretări false , teoria în care rasa germană a găsit că este cea mai superioară dintre toate rasele .

De pe urma acestei așa-zise teorii , umanitatea a avut foarte mult de suferit , Pentru că agitatorii nemților au luat-o în sensul unei realități, și au căutat , cu această idee, ridicată la paroxism , să stăpânească lumea.

Dvs știți acest lucru foarte bine . Mi se pare că este o strânsă corelațiune între supraomul lui Nietzsche și această teorie a lui Gobineau .

Dar rasă pură este foarte greu să găsim.

Arianismul , pe care îl preconizați dvs ca o deviză permanentă a orientării noastre naționale , lasă că nu se poate realiza în practică, dar nu există nicăeri.

Problema , prin urmare , este așa de confuză și așa de discutată astăzi,

și cred că multă vreme nu se va putea ieși din domeniul ipotezelor,

încât nu putem noi veni acum să spunem : < eu sunt rasist și tot ce nu e cu mine sau în sângele meu , peste graniță ! Eu am politica mea de eliminare ! >

Și așa mai departe . Eliminarea ? Dar eliminarea nu se poate face și dvs știți foarte bine , cunoașteți destul de bine legile de dezvoltare a națiunilor și popoarelor,

că eliminarea unei categorii sociale, care îndeplinește o anumite funcțiune, nu se poate face .

- ACCuza : O poți înlocui.

- Iamandi : Da , se poate înlocui, dar a înlocui nu este una cu a elimina !

- ACCuza : Este tot una .

- Iamandi : Eliminarea preconizată de dvs , nu credeți că suferă de o anumite abilitate ?

A elimina înseamnă a scoate și a da deoparte . Aceasta nu se poate.

Eliminarea nu este posibilă , înlocuirea prin muncă, da.

Și pentru că faceți procesul evreilor ...

- ACCuza : Vă rog, vă rog, nu a evreilor, a jidanilor ! (ilaritate)

- Iamandi : Bine, a jidanilor, căci , în definitiv , ei nu se supără dacă îi facem jidani .

Dle Cuza, este foarte adevărat că , într-o bună parte a țării noastre,

populațiunea aceasta evreească este în număr mare și că ocupă ,

îndeplinește , o funcțiune economică și socială.

Dar, d-lor deputați, nu sunt de vină dânșii.

Ei au venit și au ocupat locuri pe care le-au găsit libere, și cred că din ocuparea acestor locuri libere , se cuvine să recunoaștem că, în bună măsură,

noi am mers înainte sub raportul economic și datorită ajutorului lor.

Dați-mi voie, totuși, să proclam acest adevăr istoric că, dacă noi ne găsim astăzi sub

raportul evoluțiunii clasei noastre burgheze , cu toată criza economică și cu această

mizerie economică și financiară, am ajuns la crearea unui început de capital

național ,acest lucru se datorește tuturor factorilor care au muncit în această țară.

Este foarte adevărat că la începutul creării burgheziei noastre ,

evreii reprezentau capitalul de camătă și de comerț ;

Dar încetul cu încetul , după ce am ieșit din faza mercantilă și am ajuns la crearea

Băncii Naționale , în 1881 , și după aceea la crearea industriei noastre naționale ,

care a evoluat în cursul celor 60 de ani , până la 1923, în condițiuni destul de apreciable

- s-a creat , paralel, și un capital financiar și bancar .

O bună parte din acest capital, care avea la început pecetea străină,

a devenit capital românesc, național .

- ACCuza : Cum capital național ?!

- Iamandi : Singura instituție care avea capital străin la noi în țară era Banca Blank ,

care nu vă este dragă deloc:Dar în ultima vreme, și Banca Blank avea destul de mult

capital românesc. [Goga a făcut parte din consiliul de administrație al acestei bănci]

Vict.Iamandi / 10 mart.'34

▣ PNL și problema națională

▣ Răspuns lui Goga

"În ce privește dezvoltarea burgheziei noastre , rolul PNL a fost din cele mai

covârșitoare ,și îmi veți permite , pentru plăcerea d-lui Goga de a-i face un serviciu

- d-sale , care ne contestă azi orice naționalism în viața publică a acestei țări -

ca să-i dovedesc că noi nu ne schimbăm și nu întrerupem evoluțiunea noastră ,
 ci mergem , în permanență, pe aceeași linie ,
 și nu am fost niciodată în deficiență față de problema națională , sub toate aspectele ei -
 îmi veți perite să amintesc d-lui Goga ,
 că unul dintre cei mai de seamă sociologi pe care îi avem și care nu ne este prieten ,
 care și astăzi este încă membru în Partidul Poporului , și era prieten cu d.Goga ,
 dl Ștefan Zeletin , în lucrarea sa asupra neoliberalismului ,
 întrebându-se căror împrejurări se datorește faptul că PNL a stat trei sferturi de veac
 în centrul vieții sociale , răspunde categoric :

< Prin dezvoltarea economiei naționale , în deosebitele ei faze succesive . >
 Mai departe, după ce făcuse această constatare științifică , dl Zeletin afirmă :
 < Partidul Național-Liberal a aruncat baza pe care s-a așezat statul român
 de astăzi, statul național și unitar . >

Ar putea să insiste în această direcție cât de mult, ar fi în largul lui ...

"Se pare însă că, în ultima vreme, pentru anumiți oameni politici,
 aceste chestiuni au dispărut din memorie. "

De aceea va reîmprospăta doar anumite lucruri :

V.lamandi / 10 dec.'34

▣ Constituția 1923 : intervenționismul de stat

▣ Armonizarea claselor sociale

▣ Includerea minorităților etnice

[LD : deosebit de important pentru caracterul neoliberal al Constituției, al politicii PNL]

Constituția , pactul fundamental din care izvorăsc toate directivele și toate principiile ,
 transformate în legi de reorganizare a statului, este un mare progres și în domeniul vieții
 sociale și în domeniul vieții naționale.

" Pactul acesta fundamental , pe care Ion Brătianu, în discursul pe care l-a ținut în 1923,
 înainte de a se vota Constituția , îl considera valabil cel puțin un pătrar de veac [LD :
 1950 !] , pactul acesta fundamental prevedea , între altele , ca punct luminos de directivă
 ,puterea intervenției statului în toate direcțiile vieții economice și sociale .Era un câștig
 imens , pentru că statutul, ca reprezentant și ca exponent al politicii naționale , în toate
 împrejurările , oricând s-ar fi ivit nevoia, ar fi fost în măsură să recurgă la mijloacele cele
 mai serioase , în acord cu aceste principii.

Și , în același timp, însăși drepturile individuale , libertățile cetățenești ,
 au fost transformate în adevărate funcțiuni sociale ."

Recunoaște că s-au făcut unele erori, care explică situația prezentă.

" Dar, în orice caz, PNL a făcut tot timpul , în cadrul acestei concepții naționale a politicii
 sale de stat , o politică de armonizare a tuturor categoriilor sociale și a tuturor claselor
 sociale " (aplauze la PNL) De la Unire încoace, a căutat ca această concepție de
 armonizare a claselor și categoriilor sociale , să o întindă și asupra minorităților etnice.
 Ele trebuie să devină factori de producțiune și progres,
 recunoscând în mod hotărât și direct , suveranitatea statutului românesc
 și conlucrând , în cea mai desăvârșită libertate ,
 la perfectarea vieții acestui stat , îndrumându-l cu noi toți, pe drumul progresului "

Prin urmare, din acest p.d.v,

PNL nu se găsește într-o stare de inferioritate față de trecut .

Vict.lamandi / 10 mart.'34

▣ Guvernările PNȚ

▣ Greșelile PNȚ

▣ Evoluția spre liberalism a PNȚ

[LD : atenție la nuanță , la tonul ponderat și conciliator ! atenție la tonul de " frate mai
 mare" ! atenție la tendința de apropiere insinuantă , spre posibilitatea unei continuități la
 guvernare , prin rotație, prin armonizarea unor directive economice și financiare
 consensuale .Numai că, dacă PNL pedala pe evidenta evoluție a PNȚ spre o politică "

liberală " ... din tabăra PNȚ nu se găsea nici o voce care să recunoască această evoluție.]

"Ce s-a întâmplat ? De la 1928 încolo , se pare - nu ași putea să atribui un singur moment unei rele voinți , sau unei devieri de obligațiuni firești , pe care PNȚ trebuia să le aibă din clipa când a ajuns la guvern - se pare că s-au comis unele greșeli .

" PNȚ , formație recentă , desigur că nu a avut posibilitatea , în cei 10 ani de opoziție agitată , să se emancipeze complet din faza provizoratului - și doctrinar și programatic - în care se găsea , și primele sale guvernări , pe lângă celelate lipsuri pe care le cunoașteți , și asupra cărora nu este cazul să insist în acest moment , s-au lovit de imense dificultăți în ceea ce privește aplicarea principiilor sale înnoitoare , pe care le considerau ca salvatoare .

" Dumnealor au dus împotriva Partidului Național-Liberal , o acerbă campanie împotriva politicii economice simbolizate de răposatul Vintilă Brătianu în formula < Prin noi înșine ! >

" Partidul Național -Țărănesc , care timp de 10 ani , de la această tribună și de la celelate tribune din țară , a condamnat politica financiară și economică a PNL , a fost nevoie , la sfârșitul guvernării sale , să oscileze , să evolueze , în așa fel încât să recunoască ca valabilă și ca punct permanent de orientare a politicii statutului nostru , toate aceste principii , lăsate în părăsire de dânsii , ale lui Vintilă Brătianu , că forța noastră , în primul rând , stă în noi înșine . "

(aplauze la PNL)

"Din cauza acestor dibuiri inițiale , PNȚ a comis greșeli .
Suntem siguri că în viitor aceste greșeli nu vor mai fi comise . "
Vict. Iamandi / 10 mart.'34

▣ Curentele naționalist extremiste

[LD : deliberat sau nu , Iamandi tratează aceste curente în osmoză - cum în realitate erau - fără a nominaliza grupările sau liderii ; înglobândându-le doctrinele , platformele , lozincile , influențele , acțiunile ; etichetându-le în " periculoase " sau " pașnice " ; Pentru momentul respectiv , este de presupus că , spre ex. , politicienii , descifrau țintele . Pentru istorici este destul de greu să delimiteze filioanele și să fixeze răspunderile . Nu-mi rămâne decât ... coraborarea documentelor , cântărirea cauzelor și consecințelor .]

" Dlor , îmi dați voie ca , în fața acestei situații , să mă întreb : cui se datorește această reacțiune , așa zisă naționalistă , a ultimelor luni , pentru că această reacțiune naționalistă cu caracter violent și mai pregnant , nu este o chestie veche .

LANC

" Singura [?!?] acțiune naționalistă , pe care o cunoaștem în țara aceasta , este acțiunea naționalistă a d-lui profesor Cuza , care se dezvoltă liniștit , pe un drum tras mai dinainte , cu aceleași manifestări permanente , cu aceleași scopuri , repetate stereotip în toate ocaziile , care niciodată nu a constituit o primejdie a ordinii de stat , și care nu a dus niciodată la convulsii [?!?]

și nu a pus niciodată problema națională într-o formă atât de deficientă [?!?] , cum pare a fi pusă astăzi , de alți oameni de răspundere din această țară . "

" Reformatorii "

" Cui se datorește această așa zisă reacțiune naționalistă ?

Reprezintă această reacțiune naționalistă , un fel de rezultat a ultragierii , pe care clasa noastră conducătoare ar fi aruncat-o problemelor vitale ale națiunii noastre ?

Nu , d-lor , reformatorii au ieșit numai în momentul când criza mondială , abătută asupra țării noastre , a găsit un câmp de proiecțiune destul de însemnat și la noi , când criza economică și financiară s-a agravat - când nevoile s-au înmulțit ; când pletora destul de numeroasă a titraților a început să umple piețele publice , fără posibilitatea unei întrebuițări imediate - atunci au apărut reformatorii !

" Reformatorii aceștia , luând exemplul de aiurea , unde situațiile sunt cu totul altele , Fascismul italian

în special - pentru ca să spunem lucrurile deadreptul , din Italia , și , în ultima vreme ,

din Germania - confundă situația din Italia de la 1920-1921 , premergătoare marșului asupra Romei , cu situația din țară , deși însuși Mussolini a declarat că fascismul nu este marfă de export , iar că , din punct de vedere extern , cine urmează indicațiunile fascismului , riscă să-l pună în conflict cu interesele permanente ale țării și să provoace neajunsuri cu urmări incalculabile

" Acești reformatori cu orice preț , au început acțiunea lor pe două tărâmurii : pe tărâmul teoretic , cerând reforma statutului , și pe tărâmul violenței , al revolverului și al bombei .

Corporatism ; Dictatură ;

"Reforma statului ? S-au găsit , de sigur , câțiva intelectuali , care să o susțină . Intelectualii , cu cât sunt mai rafinați , cu atât mai ușor găsesc justificări pentru toate situațiunile și pentru toate teoriile . Aceasta nu înseamnă că ei spun adevărul și indică linia reală , pe care trebuie să meargă un stat . Reforma statului ? Cum ?

Statutul actual , așa zis democrat , pe care îl cunoaștem , nu mai corespunde misiunii pentru care a fost constituit . Trebuie să-l reformăm .

Unii [CZCodreanu ? Goga ?] nici nu ne dau rețete prea ample : ei vor dictatura !

Alții [Manoiilescu] zic : trebuie să formăm statutul corporatist !

Ei au mers până acolo și au spus : corporatist și democrat !

Îmi pare un nonsens , care provoacă ilaritatea , împerecherea noțiunilor de stat "corporatist" și " democrat" . Nu intru acum în discuțiune asupra valorii acestor formule de stat . Noi știm că corporațiile și breslele au dispărut o dată cu revoluția franceză și că reparațiia lor , oricât de stilată ar fi forma , înseamnă o evoluția " a rebours " , împotriva cărora se ridică toată conștiința politică a acestei țări .

Ea nu se poate realiza decât cu prețul sacrificării tuturor intereselor legate de acest stat " . (aplauze la PNL) Dlor , deci reforma statutului și dictatura ; iar ca instrument de manevră : tinerimea "

[LD : să legi această profesiune de credință ... de metamorfozarea lui lamandi într-un sprijinitor al dictaturii carliste , care , a avut , ca inovație instituțională , reorganizarea breslelor și un fel de parlament corporatist

Sau , poate explicația se găsește în fraza următoare a lui lamandi !]

[-----problema tineretului -----]

" În orice caz , dacă va fi cândva vorba să se reformeze acest stat , el va trebui să se reformeze nu după indicațiunile unei tinerimi nepregătite și incapabile , din cauza situației care nu-i îngăduie să pătrundă în inima lucrurilor , ci de toată intelectualitatea acestei țări , atunci când chestiunea va fi coaptă și când se va socoti necesar să se facă această reformă .

Și în orice caz , o reformă a statutului , nu va fi posibilă decât tot în cadrul ideilor democratice . "

Vict. lamandi / 10 mart.'34

▣ Problema tineretului

▣ Naționalistii " de profesie "

▣ Garda de Fier (nenumită)

" Dlor , deci reforma statutului și dictatura ; iar ca instrument de manevră : tinerimea " Care tinerime ? Să nu vă închipuiți dvs că tinerimea cea studiasă , aceea care-și întrbuințează tot timpul , în muncă rodnică , în laboratoare și în facultăți . Nu !

Câțiva neterminați , câțiva neisprăviți ai studiului , câțiva agitatori - și o spun fără nici un fel de rezervă , căci îmi place să vorbesc deschis - câțiva tineri îmbătrâniți pe băncile Universității , la care nu se mai duc , și care au transformat chestiunea națională într-o chestie de profesie , de pe urma căreia se frământă permanent , stând la dispoziția diferiților agitatori interesați " (aplauze la PNL)

"Există , de sigur , o problemă a tineretului nostru .

Ar trebui să fim lipsiți și de la datoria noastră , și de la tradiția noastră , care ne poruncește nouă , în permanență , dacă nu am recunoaște a ceastă problemă a tineretului .

Nu voim să explicăm motivele care au dus la numărul a zeci de mii de titați . Poate că ar fi necesară , în această direcțiune , o reformă care să stăvilească înmulțirea numărului de titați . Problema există și trebuie soluționată în cadrul statutului actual . "

" În orice caz, dacă va fi cândva vorba să se reformeze acest stat , el va trebui să se reformeze nu după indicațiunile unei tinerimi nepregătite și incapabile, din cauza situației care nu-i îngăduie să pătrundă în inima lucrurilor , ci de toată intelectualitatea acestei țări, atunci când chestiunea va fi coaptă și când se va socoti necesar să se facă această reformă . "

Vict.Iamandi / 10 mart.'34

▣ **Democrație - dictatură**

" Dlor, este , desigur, un adevăr deobște recunoscut că în evoluția vieții popoarelor și în evoluția diferitelor forme de organizare ale statului, au fost etape și anumite epoci istorice care s-au încheiat , unele succedând pe altele.

" Socotesc că democrația se găsește abia la începutul consacrării ei .

(aplauze la PNL)

Că sunt unele neajunsuri ale acestui regim , da ;
că sunt unele anomalii, recunosc ; dar între aceste neajunsuri și anomalii ,
și între perspectiva unei dictaturi ,
pe care să o aducă nu știu cine, și nu știu cum,
ca să se păcăduiască tot ceea ce s-a adunat după străduinți de decenii ,
și după o muncă a tuturor generațiilor, care s-au succedat în această țară,
prefer regimul democrației , cu toate scăderile lui ...

(aplauze prelungite, îndelung repetate numai la PNL)

el , cel puțin asigură dezvoltarea în libertate , acordată tuturor forțelor vii ale națiunii

"(aplauze prelungite, îndelung repetate numai la PNL)

Aceștia sunt exponenții reacțiunii naționale nesănătoase.

Reacțiunea națională sănătoasă și creatoare , o facem noi și o fac partidele de guvernământ serioase . Noi nu împărtășim părerea că, într-o țară ca a noastră, sunt posibile , la infinit, experiențele tuturor acelor care încep în necunoscut și sfârșesc în aventură." (aplauze prelungite, îndelung repetate numai la PNL)

Vict.Iamandi / 10 mart.'34

▣ **Guvernarea liberală .**

▣ **Răspuns interpelatorilor**

"Noi credem că regimul de astăzi trebuie consolidat ; noi credem că , prin puteri unite , suntem în măsură să facem față tuturor greutăților ceasului prezent .

Partidul nostru a venit la cârmă în condițiile cele mai grele .

Dar , oricât ar părea de izolată chestiunea ridicată de interpelatorii care s-au perindat la această tribună, de însăși esența guvernului ,

eu îmi permit să repet ceea ce am spus și cu altă ocazie :

Partidul Liberal urcă treptele puterii în acord cu majoritatea opiniei publice , și ,

când votul universal consacră la guvern Partidul Național -Liberal.

Și tocmai când noi îndeplinim ambele condițiuni cerute de Constituție :

încrederea țării și încrederea Coroanei ,

în acel moment s-a ridicat , chiar din primele zile ale dănuirii noastre pe aceste bănci, o întregă coalitie de ură , cu tendința hotărâtă

de a zădărnici întreaga noastră operă, în care eram angajați.

S-a mers până acolo , încât eram acuzați de înstrăinarea avuției țării,

de ruina morală și materială a acestui stat, la a cărui clădire noi am pus , nu numai munca generațiilor anterioare, ci și tot sufletul nostru idealist și toată credința noastră.

(aplauze prelungite, îndelung repetate numai la PNL)

"Ni se cer soluții. Ele se vor vedea din acțiunea zilnică constructivă a guvernării noastre.Sperăm , și în această privință credem că vom avea concursul factorilor politici de răspundere din această țară , și , în primul rând,

vom avea concursul Partidului Național Țărănesc , în care noi vedem , în momentul de față, o regrupare conștientă a forțelor menite să asigure echilibrul politic din această țară.

Credem că vom avea concursul tuturor forțelor de răspundere și vom putea păși la îndeplinirea datoriei noastre patriotice, în aceste momete grave pentru dezvoltarea statului nostru. Vom ști și vom face toate eforturile pentru ca să putem obține o

rederesare economică și financiară a statului ;

Vom ști și vom face toate eforturile pentru a da tuturor ramurilor de activitate productivă ale acestei țări, un impuls nou ;

vom ști și vom face toate eforturile pentru a transforma învățământul un izvor permanent de energie națională , puse în serviciul superior al țării , cutmând - o dată pentru totdeauna - anarhia , care a început să inunde viața publică a statutului nostru.(aplauze prelungite, îndelung repetate numai la PNL)

"Reprezentăm un regim de stabilitate , reprezentăm un regim de constituționalism și de monarhism, reprezentăm un regim de democrație și naționalism creator .

În acest sens, suntem hotărâți să mergem până la capătul eforturilor noastre , aruncând celor care amenință comic la răspântii , zâmbetul nostru de dispreț."

(aplauze prelungite, îndelung repetate , strigăte de bravo la PNL oratorul este viu felicitat de membrii guvernului)

Victor Iamandi / 10 mart.'34

16) Legea conversiunii datoriilor rurale și urbane, 2-5 apr.'34

- a.) N.Constantinescu - Bordeni (PNL-g) ,
- b.) Leon Scridon (PNA-Goga)

a.) N.Constantinescu - Bordeni (PNL-georgist) ,

la legea asanării datoriilor agricole și urbane, 2 apr.'34

(DAD, MO 36 , șed.din 2 apr.'34 , p 1502- 1505)

[LD : Era unul din susținătorii legii ; luase cuvântul și la celelalte variante ale Conversiunii (Iorga-Argetoianu , PNȚ) ; participase și la dezbaterile din Comisia mixtă Începuse săptămâna patimilor . Acum că Conversiunea părea ajunsă la ... capătul drumului, se dădea o bătălie strașnică pe paternitatea ideilor, care trebuia să evidențieze meritele partidelor în adoptarea unei legi care ierta de datorii ! Nu -i de mirare .După cum nu surprinde " generozitatea" ... partidelor care nu aveau și răspunderea guvernării, care supralicitau amploarea iertării datoriilor !

Notă aparte : în apărarea burgheziei mici și mijlocii , în apărarea industriei neaoșe, românești ; adversitate față de capitaliștii străini.]
Supratitluri , sublinieri , comentarii - îmi aparțin.

// Legea Sassu (IV) - aprobare de principii //

// Datoriile rurale - aproape satisfăcător //

// Datoriile urbane . parțial satisfăcător //

// Art.65. excepțiuni regretabile :

- Creditorii străini privilegiați
- Comercianții și industriașii români - în pericol
- Burghezia mică și mijlocie - defavorizată

// PNL-georgist - va vota legea //

[-----]

Constantinescu -Bordeni / 2 apr.'34

▣ Art. 65 : excepțiunile

▣ Tratamentul privilegiat al creditorilor străini.

[Sunt deziderate pe care le ridică în plen, pentru că a constat la Comisie că și unii membrii din guvern aveau opinii asemănătoare.]

A fost impresionat neplăcut văzând că s-au scos unele excepțiuni de la art.65 : : creanțele invalizilor, orfanilor și văduvelor de război ... dar au rămas ale străinilor !

Prin urmare, un creditor străin poate să scoată la vânzare averea unui debitor român, în timp ce românul nu are acest drept !

S-a spus că s-ar supăra cercurile de peste graniță .Nu văd nici un motiv de supărare.

Eu socotesc că dacă am da dovadă de un pic de demnitate și de mândrie ,

nu am putea permite ca această excepție să mai rămână la art. 65.

Aduceți-vă aminte că bunicii noștri la 1866 , când au făcut Constituția,

au interzis străinilor să dobândească imobile rurale în România .

Credeți că atunci străinii nu au făcut obiecțiuni ?

S-au supărat și atunci dar li s-a spus : în ce privește bunurile care compun

teritoriul național , se aplică " Lex rei sitae" , ele țin de suveranitatea națională , iar

legile care organizează proprietatea sunt de ordin publică

și nimeni n-are cuvânt să facă vreo obiecție.

Prin urmare, această excepțiune trebuie eliminată din lege .

Nu este suficientă " îndulcirea" care s-a prevăzut :

că dacă străinul locuiește în țară , nu este exceptat .

Noi propunem ca debitorul urban străin să intre în beneficiul legii ,

iar creditorul urban străin să nu fie privilegiat și exceptat .

E o măsură egală. : debitorul străin ne-ar fi spus : " merci " , pentru că ar fi intrat în beneficiul legii ; iar creditorul străin nu ar fi avut de ce să se supere , pentru că-l tratăm egal cu debitorul străin.

Constantinescu -Bordeni / 2 apr.'34

▣ Art. 65 : excepțiunile

▣ Comercianții și industriașii

[LD : da , este un accent deosebit național, dar eu nu l-aș numi naționalist .

Oare nu aveau dreptate ? Trebuie ținut seama de epocă , de perioada de consolidare a statutului național . Și așa orașele erau ale cui erau ...

Dă o serie de detalii juridice prin care ar trebui modificate și în codul comercial și cel civil ., în același sens și scop ; Cum , trebuia să se schimbe întreaga legislație ?!]

Dacă se lasă excepțiunea , așa cum este în lege, negustorii și comercianții vor fi urmăriți silit , în imobilele lor.

Vă întreb : cine este destoinic astăzi să se prezinte la o licitație publică de imobile importante , ca să obțină o ordonanță de adjudecare ? Noi sau cei străini de neamul nostru ?

De sigur străinii, ei se vor prezenta să le cumpere .

De aceea noi am cerut amendamentul : să păstrăm în mâinile noastre imobilele de la orașe , altfel vor fi acaparate de străini.

[dă o serie de detalii juridice care ar trebui modificate și în codul comercial , în același sens ;

dă o serie de ex. de felul cum au procedat unele bănci când au acordat credite, condiționându-le de contracte ipotecare . LD : Dar se poate pune problema și altfel : de ce făceau românii astfel de împrumuturi ?]

" La vremuri excepționale trebuie texte excepționale.

Textele pe care le avem noi în codul civil și comercial , au fost destinate să-și aibă aplicația lor în vremuri normale, nu pentru vremuri ca acestea ,

în care suntem obligați să legiferăm problema datoriilor rurale și urbane. "

[-----]

Gândiți-vă dvs. și la industria noastră cu caracter național și capital național.

Departa de mine ideea de a mă gândi la industria care se reazămă pe capital din afară și care lucrează la noi în țară cum i se dictează de peste graniță.

Nu vreau să vorbesc, bunăoară, de societăți petrolifere ca Româno-Americana , care primește ordine de la grupul Standard Oil , nici de Astra Română care se bazează pe capitalul imens al lui Royal Dutch ;

Constantinescu -Bordeni / 2 apr.'34

▣ Industria românească

.... dar vorbesc de industria noastră neaoș românească , cu caracter pur național și cu capital național.

Dacă proiectul acesta nu o ia în considerare , eu mă gândesc cu groază la micii exploatare de toate categoriile și în special la micii exploatare de petrol.

Nu uitați că avem țărani care , după expirarea vechilor concesiuni ale lor, s-au apucat ei să exploateze ; au câte un puț din care extrag țitei, cu mijloace primitive - un cal care se învârte în jurul puțului - alții au chiar sonde , din care lăcăresc - cum spun ei - adică scot țitei. Toți aceștia au contractat datorii pentru dezvoltarea industriei lor, atunci când vag. de țitei era evaluat la 23-25.000 lei .

Azi vag. de țitei a ajuns la 3.000 lei ,

și de aceea societățile cu caracter național , cum sunt IRDP.Petrol -Govora, Petrolul Românesc, Creditul Minier, și altele , în care sunt interesați mii de cetățeni de - ai noștri , meseriași, ingineri, diverși acționari, aceste întreprinderi neproteguate de nimeni, nevăzute de nimeni, vor merge la ruină , la vânzare silită, la lichidare!

Nu avem interes să distrugem până în temelii bruma de industrie

cu caracter național din această țară . [-----]

----- Constantinescu -Bordeni / 2 apr.'34 -----

b) Leon Scridon (PNA)

(DAD, MO 36,șed. din 2 apr.'34, p. 1516- 1519)

[LD: de pe pozițiile naționalismului integral , asumat de PNA, este contra protejării creditorilor străini și apără interesele băncilor românești din Ardeal]
Sublinieri și semne, îmi aparțin.

Leon Scridon / 2 apr.'34

▣ Legile conversiunii

▣ Creditorii străini

" Deși aveți pretenția de a soluționa o problemă de ordin național, mențineți un tratament de preferință - moștenit de la celelate legi - împotriva căruia partidul nostru a protestat în comisuni și protestează și aici , cu toată hotărârea. Vorbesc de tratamentul în favoarea creditorilor străini , pe care nu-l găsesc cu nimic justificat , căci dacă se admite reducerea creanței în materie de concordat preventiv [falimentul] - fără ca creditorul străin să aibă dreptul să protesteze - nu înțelegem de ce nu i s-ar aplica același tratament , când este vorba de un interes superior de ordin național.

" Propunerea noastră de a se suprima această excepție , susținută chiar și de o bună parte din majoritate , și având și asentimentul d-lui ministru Sassu , datorită unor anumite intervenții , a fost respinsă , consfințându-se și pe mai departe această excepție în favoarea creditorilor străini.

Mentținerea acestei excepții , este o gravitate excepțională pentru Ardeal.

Acolo s-au înființat , după război, o serie de societăți < românești > , românești în sensul că sunt înregistrate la tribunal și sunt supuse dispozițiilor codului comercial român , dar capitalul este străin.

Îndeletnicirea acestor societăți , este cumpărarea și vânzarea de unelte și mașini agricole , în special mașini de treierat .

Ex. "Soc .Română pentru comerțul cu mașini agricole Cluj, S.A. "

- Bentoiu : Sunt organizate în țară și au sediul principal aici ?

- Scridon : Aceste societăți au vândut țăranilor unelte agricole , aceștia au dat polițe în valută forte , au plătit dobânzi uzuare , rămânând datori cu un rest de plată .

În urama crizei, acești țărani au fost dați în judecată , urmăriți, iar când au opus creditorilor beneficiul asanării, creditorii urmăritori veneau cu un contract , în numele unor societăți străine (fabrica de unelte Budapesta sau Viena) , și bieții țărani au pierdut procesul .

Prin urmare, prin consfințirea acestor excepții în favoarea creditorilor străini,

dvs. excludeți de la beneficiul legii o bună parte a țăranilor din Ardeal .

Leon Scridon / 2 apr.'34 , retro '

▣ Băncile românești din Ardeal

▣ PNȚ nu sprijină creditul român

▣ PNL nu sprijină creditul agricol

[LD : prin el , am confirmarea că ardelenii din PNȚ lipsesc la dezbaterile acestei legi , așa explicându-se absența lor , ca opinie .Această boicotare ardelenescă , trebuie neapărat să o surprind undeva , dincolo de orice explicație .

Fără , însă, a- mi însuși accentul anti- PNR , promovat de goghiști , care face parte dintr-un alt capitol. Tot prin această discurs, capătă consistență caracterul naționalismului integral , asumat de PNA-Goga.]

S-a vorbit despre înviiorarea creditului.

DI.Ghelmegeanu , ca reprezentant al PNȚ, a vorbit despre situația financiară din Ardeal.

" Îmi pare rău că nu mai este aici , că aș vrea să-i spun că cel mai puțin calificat partid,

care să vorbească despre situația băncilor românești din Ardeal, ar fi fost PNȚ .
 Îmi pare rău că nu sunt aici reprezentanții din Ardeal ai PNȚ , să le spun că ,
 pe lângă alte împrejurări, diminuarea popularității PNȚ în Ardeal,
 se datorește tocmai lipsei complete de simpatie a PNȚ ,
 față de băncile românești din Ardeal.

" Cunosc foarte bine situația din Ardeal, și am pretenția că o cunosc mai bine decât
 dl Ghelmegeanu. Ei bine, discutând situația băncilor românești , amărăți în sufletul lor,
 spun că mai bine le-au apărat interesele lor domnul Argetoianu , decât dl Iuliu Maniu "
 " De la această tribună , președintele PNA , dl Octavian Goga , având la îndemână datele
 statistice culese din Monitorul Oficial , după publicațiile din 1932, a arătat situația de
 vădită inferioritate a instituțiilor financiare românești din Ardeal , față de instituțiile
 minoritare .

[LD : vezi discursul lui Goga din 3 mart.'34 , fișier PNA-II]

Aceste bănci românești, care înregistrează o existență de peste 50 de ani,
 nu au fost nicicând bănci de exploatare. Au fost instituții create cu capital curat
 românesc , conduse de români - spre deosebire de multe instituții similare din
 Bucovina și Basarabia, unde deseori capitalul era mixt iar conducerea nu era curat
 românească . Aceste bănci, au promovat și alimentat creditul agricol -
 spre deosebire de filialele marilor instituții de credit din București, înființate în Ardeal ,
 după război , care au sprijinit mai mult industria și comerțul,
 ramuri de activitate care sunt 90 % străine .

Aceste bănci au contribuit la emanciparea țaranului român , făcând să treacă din
 latifundiile grofilor și baronilor, sute de mii de jugăre , în stăpânirea țaranului român.

În 1899 , ziarul "Erdély Gazda" [gospodarul] , scria că băncile românești
 adună posesiunile maghiare ca să le folosească pentru întărirea națiunii lor ...

În 900 , ziarul " Magyar Gazda " vorbea de instituțiile "valahe",
 de intelectualii români,

care , din desconsiderați cum erau , au ajuns departe ...

În 1912, contele Bethlen - fost prim -ministru, actual revizionist înverșunat -
 la o adunare a Consil. județean Mureș , spunea despre băncile românești din
 Ardeal , < Ardealul este în primejdie . Pericolul îl reprezintă Valachii și politica lor de
 realități , conștientă și sistematică pe care o fac băncile lor .

Ardealul este în pericol de a ajunge cu totul în mâinile Valachilor [-----]

Românii au cumpărat de la unguri , în 10 județe, unde ungurii sunt amestecați
 cu românii, 96 de mii de jugăre pământ arabil, 70 jugăre păduri,

în valoare de 70 milioane coroane aur. Dacă această pustiire a moșiilor ungurești
 continuă , datorită băncilor românești , va continua și în viitor, în curs de 30 de ani ,
 jumătate din moșiile maghiare din Ardeal , vor fi pierdute . >

Aceste bănci din Ardeal au realizat și o mare activitate filantropică .

În cursul anilor, băncile românești din Ardeal au dăruit 208.266.000 lei pentru scopuri
 culturale . Ex. "Banca Crișana " din Brad, jud.Hunedoara , a contribuit cu o mare sumă
 la construirea apoi a susținut cu 60 % bugetul Liceul român din Brad ,
 timp de 28 de ani .

Așa cum spunea și Victor Slăvescu în studiul său, băncile românești din Ardeal și Banat
 au contribuit la o intensă acțiune culturală. [dă un larg citat]

Leon Scridon / 2 apr.'34

▣ Legea Sassu

▣ Băncile românești din Ardeal.

[Atenție la precizări ! Atenție la spulberarea unor demagogii fără suport real !

Atenție la accentul politicianist pus pe o atare materie !]

/ Prima dată s-a pus problema acestor bănci [" Solidaritatea"] la Legea Argetoianu.,
 din 1932.Legiuitorul a pus atunci aceste bănci , pe picior de egalitate
 cu băncile populare (art. 55)

/ Această lege, este scoasă din vigoare de Legea Vaida , din aprilie 1933,
 care le scoate din acest tratament (art. 13), preconizând o convenție
 între Ministerul de Finanțe și Cooperatie .

De aceea am afirmat eu că PNȚ nu este calificat să-și aroge niște merite ...

- Ghelmegeanu [prezent între timp] : Statul preluase un portofoliu al fostei
 Centrale a băncilor populare . A fost firesc să le cedeze acest portofoliu ,

prin convențiunea din aug.'33 .

Dar ... statul nu a avut nici un portofoliu al băncilor din Ardeal ,
pentru că , dacă ar fi avut un asemenea portofoliu , desigur că l-ar fi cedat ,
ca și la băncile populare.

Dvs ne învinuiți că nu am cedat băncilor din Ardeal ,
ceea ce nu aveam să cedăm !

- Scridon : Nu este vorba de cedare , s-ar fi găsit o formulă pentru rebonificarea
băncilor din Ardeal...

/ În fine , ceea ce ne interesează pe noi , este situația acestor bănci acum, cu acest
nou proiect de lege . Constatăm că prin dispozițiunile proiectului,
acestor instituțiuni li se pune o alternativă : sau plătesc la zi depozitele,
sau lichidează tot avutul lor în termen de cel mult 5 ani ,
deși restituirea creanțelor lor se eşalonează pe un termen de 15 -17 ani.

Dvs înscrieți în această lege un tratament de inegalitate și dovediți
o lipsă completă de solitudine față de instituțiile bancare românești din Ardeal.

Dvs vorbiți doar de Centrala Cooperativă, Creditul Rural, Casa Rurală, Creditul
Urban .

Vă pun întrebarea : instituțiile românești din Ardeal ,
grupate în Asociațiunea Solidaritatea,

nu merită aceeași solitudine pe care o arătați instituțiilor celorlalte ?

- Dr.Hasnaș : Cine contestă ? Nu contestă nimeni !

- I.Popa : Toți suntem români ! Nu trebuie să facem nici o deosebire. Nu există bănci
delenești !

- Scridon : Atunci de ce nu se pun pe același plan și băncile din Ardeal ?

- M.Negură : Dl ministru Slăvescu a făcut astăzi precizările necesare :

că va veni cu o convenție unică ; că o va supune aprobării Parlamentului ;

- Scridon : Face apel la toți deputații ardeleni , indiferent de partid , să sprijine aceste
bănci , nu din regionalism , ci din interes național.

Leon Scridon / 2 apr.'34

17) dr.M.Isăcescu (PȚ -) , 2 apr.'34

(DAD, MO 36, 2 apr.'34, p. 1519 - 1522)

[LD : Tachinat cu simpatie , din ce partid face parte , el spune că s-a ales pe lista și cu
programul PȚ-Lupu ; propaganda a dus-o în același spirit ; alegătorii l-au ales cu acest
program ; reprezintă interesele lor . Lupu lipsește de la dezbaterile Conversiune ,
iar această dr Isăcescu îi apără punctele lui fixe : cămătaria -debitorii - țărani -
revalorizarea monedei .

Oricum , este un discurs prin excelență de "stânga" care îmi este simpatic...]

// Legea Sassu - operă a intereselor bancare /

// Creditorii străini //

// Imoralitatea publică a creditului //

// Excepțiile legii :

- favorizați : bancherii străini , ofițerii și magistrații

- nedreptățiți : invalizi , văduve , orfani , păgubiții de război.

// Legea Sassu - vot condiționat //

Isăcescu / 2 apr.'34

▣ Creditorii străini

Eu consider această excepțiune , ca noi, debitorii români , în țara noastră ,
pentru datorii contractate la noi de la cetățenii străini,
care nu vin aici decât să tragă foloase din capitalul lor,
prin specula care au făcut-o în decursul vremurilor , și mai ales de la război încoace ,
consider această excepțiune nu numai profund jignitoare
pentru sentimentul nostru național de români, dar o consider și imorală.

Până acum câțiva ani, numai în Turcia se mai găseau așa -zisele capitulațiuni
numai acolo un diferend între un turc și un străin era judecat de judecător străin ,
nu de judecătorii din țara lor turcească .

Dar a fost suficient să vie un conducător cu demnitate turcă, cu curaj,
și a desființat aceste capitulații , și să supună și pe străini legislației țării .

Nu înțeleg ca în țara noastră să se facă asemenea excepțiuni care ating demnitatea și moralitatea vieții noastre de stat .

- dr.Hasnaș : Eu te aplaud ; dar nu se poate !
dr.Isăcescu / 2 apr.'34

18) Vlad Dimitriu (PRȚ)

(DAD, MO 36, 2 apr.'34, p. 1522- 1525)

[-----]

Totuși, dvs vă găsiți pe aceeași linie de continuitate a politicii PNT și prin felul cum prezentați acest proiect de lege, și prin felul cum s-a discutat acest proiect de lege, și, mai ales, prin felul - nu vreau să întrebuițez nici un calificativ - cum ați primit și cum ați respins anumite amendamente , fiindcă în discuția la comisii au fost amendamente privitoare la unele probleme mari , îmbrățișate și de majoritatea membrilor acestei Adunare și de către o parte din d-nii miniștri , care compun actualul cabinet, amendamente care , însă , în urma unor injoncțiuni străine de interesele pe care noi trebuie să le apărăm astăzi, au fost respinse. "

[-----]

Dimitriu / 2 apr.'34

▣ Creditorii străini .

Legea aceasta va fi mai mult o lege a încurcăturilor , decât a lichidării , mai mult o lege a creditorilor și mai mult o lege a creditorilor străini.

Prin art. 65 , dvs ați înscris o excepție care nu folosește nici demnității naționale , și este și profund nedreaptă.

Contra acestei excepții , membrii majorității și unul din cei mai străluciți membri ai acestei majorități, dl Laurențiu Pillat , care este un jurist eminent și un mare român, a propus un amendament semnat de foarte mulți majoritari.

Nu este drept ca să se excepteze de la rigorile legii tocmai creditorii străini .

Deja statutul român , în raporturile pe care le are cu creditorii străini, plătește destul.

[...] Este profund nedrept ceea ce faceți și , la art. 65 , am să propun un amendament la fel cu cel pe care câțiva miniștri chiar l-au primit în comisiile unite , și asupra căruia s-a reveni mai târziu.

Dacă nu veți primi acest amendament, atunci vă rog să primiți măcar acordarea unui termen de grație , a unui moratoriu , în raporturile dintre debitori și creditorii străini. .

V.Dimitriu / 2 apr.'34

19) V.T.Prelipceanu (LANC)

(DAD. MO 37 , șed. de marți , 3 apr.'34 , p. 1532 - 1537)

[-----]
Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ Amenințarea " căminul rural "

▣ Legile Mihalache... Vaida ... Tătăreșcu

▣ Pericolul cămătarilor jidani

[LD : de ce pericolul venea numai de la cămătarii jidani, Prelipceanu nu spune.

Ca și când dacă țăranul, pierzându-și casa , aceasta revenea unui cămătar creștin ...]

legea Vaida prevedea că sătenii și, în genere, agricultorii, în obligațiile de plată ce le au să plătească atât cât să nu li se ia minimum de existență . Se ia de bază , pentru această puțință de apreciere , venitul din rol, se spune că ei nu vor putea fi obligați să plătească mai mult decât o cotă-parte din venitul prevăzut în roluri.

- VPSassu : Măsură care nu s-a putut aplica deloc.

- Prelipceanu : " Nu s-a putut aplica , pentru că partidele politice adverse,

din capul locului au arătat că această lege este inaplicabilă și dvs ați luat măsuri de natură ca ea să fie chiar suspendată ; nici eu n-am susținut că e bună , însă dispoziția la care mă refer , e foarte bună. Din tot cuprinsul și economia acestei legi , cred că dispoziția cea mai însemnată este cea care obligă pe săteni la o plată , dar le asigură , în același timp, un minimum de existență .

Dvs, prin legea de față, nu asigurați acest minimum de existență , dvs obligați la plată și spuneți că , în cazul când nu va plăti , este pedepsit cu decăderea.

Legea de față mai păcătuiește și prin faptul că nu dă posibilitate să se asigure existența căminului rural . Legea Vaida , dacă nu avea o formulă pentru înființarea și menținerea căminului rural, avea totuși dispoziția abandonului ,

care dădea posibilitatea aceluia dintre debitori , care nu e în stare să plătească , să-și poată rezerva, liber de orice sarcină , căminul,

o anumită porțiune destinată pentru fiecare categorie din debitorii agricoli.

Legea de față nu vine cu această dispoziție, și atunci , legea Mihalache din 1929, care reglementează circulația bunurilor dobândite prin diferitele împrumutări, care dă puțința ca terenurile sădite cu pomi și casele țărănești să se poată ipotecași deci înstrăina oricui, face posibil ca să se vândă la sate casele, grădinile, livezile,

și dvs , din momentul ce nu veniți , prin legea de față, să dați posibilitatea celui care va fi înfrânt prin neputința de plată , ca să poată declara că abandonează în mâinile creditorilor tot pământul său, în afară de o porțiune determinată , care ar putea să fie casa și o anumită întindere de teren , livadă, grădină.

Din moment ce nu dați posibilitatea aceasta, dvs transformați satele în chiriași . Aceasta constituie o adevărată primejdie, mai cu seamă în satele moldovene .

Ex. În târgușorul Lespezi (jud.Baia - Fălțiceni) un creditor cămătar jidan a împrumutat diferiți gospodari din satele mărginașe ,

și astfel s-a făcut proprietar pe numeroase gospodării , în dauna sătenilor băștinași. Dvs dați puțința, și pe viitor, ca această categorie de creditori să-și poată executa creanțele. Legea Vaida avea acest avantaj că, prin măsura abandonului, ca săteanul să rămână stăpân pe casa lui, chiar dacă își pierde pământul. Dvs , prin faptul că nu luați această măsură,

primejduiți viața sătenilor prea îndatorați, mai cu seamă din regiunile unde populația sătească este îndatorată la cămătarii jidani. "

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ Dreptul de preemțiune a Statului.

▣ Pericolul acapărării jidănești

" O altă măsură care lipsește din această lege , și care era în legea Vaida , măsură pe care o socotesc foarte însemnată și utilă , era dreptul de preemțiune al statului pentru acele întinderi agricole , care vor fi scoase în vânzare prin licitație publică , pentru a fi executate .

Măsura era foarte însemnată , deoarece majoritatea moșiilor rămase de la expropriere în părțile Moldovei , s-au transformat , din moșii boerești, în moșii stăpânite de jidani .

- Aurelian Bentoiu : "Acest drept de preemțiune există pentru toate moșiile rămase de la expropriere , în virtutea unui text din legea agrară , devenit constituțional.

- Prelipceanu : Explicațiunea dvs este f.utilă. Dar trebuie să țineți seama că statul nu a făcut uz de dreptul său, din motive de criză.

- Bentoiu : Pe săracul stat îl chiamă Chiriac , și " Chiriac nu are parale " O dispozițiune din lege rămâne ineficace , din această cauză.

Nu ne reproșați, însă, că lipsește dispoziția.

- Prelipceanu : Eu vă reproșez că dvs nu ați introdus dispoziția din legea Vaida, așa cum era cuprinsă acolo.

- Bentoiu : "N-am introdus-o , pentru că era inutilă . "

- Alimănișteanu : Cu ce bani ? Noi am apărat-o până acum ! ,

.- Prelipceanu : Ca să nu intre în stăpânirea străinilor, sunteți obligați ca din fondul destinat pentru acoperirea pagubelor , să luați măsuri, ca statul să intervină de câte ori se vor vinde terenuri rurale. Altfel vă faceți complici cu aceia care pe viitor vor cumpăra aceste întinderi de pământ rural.

[-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ Excepțiile legii : art.65

▣ Creditorii străini.

[Ar fi trebuit ca Bentoiu să taie înghesuiala critică la acest capitol de la început !
Înțeleseseră toți greșit acest aliniat ? Aveau dreptate ? Nu-mi dau seama .]

" În comisiune, domni deputați din majoritate, persoane cu foarte multă autoritate, au ridicat problema importantă , ca să fie radiată din lege , excepțiunea privitoare la creditorii străini."

"Cu toate acestea, spre surprinderea noastră, vedem că în actualul proiect , sunt înlăturate aceste obiecțiuni care s-au făcut , cu privire la creanțele străinilor.

În art. 65 , aliniat 1, se prevede că datoriile debitorilor contractate direct, față de creditorii , persoane fizice sau juridice , de naționalitate străină, care nu au domiciliul, sediul principal sau secundar în țară, se exceptează.

Această măsură ne aduce aminte de acel sistem al capitulațiilor , cunoscut în China și în Turcia. În Țara Românească , însă, de la independență și până la legile acestea de conversiune, nu s-au cunoscut aceste măsuri de umilință.

Dvs oferiți creditorilor străini avantajii, fără ca, în același timp , să aveți măcar siguranța că și străinătatea va aprecia la justa valoare această ofertă pe care o faceți dvs.

Și atunci, aceste texte de lege, nu rămân altceva decât mijloace sau probe de umilință noastră. Ceea ce este mai grav, este faptul că nici creditorii străini nu cer aceste excepțiuni , și cu toate acestea , dvs le acordați !

La Conferința de la Stressa (1932) , au cerut doar ca tratamentul străinilor să nu fie mai defavorabil , decât cel aplicat creditorilor naționali.

- Aurelian Bentoiu : Dle Prelipceanu, ca să liniștesc conștiința dvs, n-am nevoie să dau explicații la acest text , dar pentru că , totuși, mi le cereți, cu toată claritatea textului, vi le dau. Iată ce spune textul :

" ... se exceptează datoriile debitorilor .... față de creditorii de naționalitate străină, care nu au domiciliul, sediul principal sau secundar în țară "

Cum toate aceste societăți , care vă interesează pe dvs , este imposibil să fi făcut un intens comerț , fără să aibă un sediu, fie principal sau secundar, în țară, excepțiunea privește numai pe acei străini care au contractat direct, din străinătate, cu cetățenii români. În această privință, excepțiunea are o rațiune , a cărei explicație o voi da când voi lua cuvântul. Prin urmare, din p.d.v. al contractelor, care vă interesează pe dvs, textul nu exceptează societățile care au reprezentanță sau sediu în țară.

- Aurel Milea (Un.Agrară) : Prin sediu principal înțelegeți și agenția ?

- Bentoiu : Incontestabil ! Față de străinii care nu au sediul central sau secundar în țară, care nu au pus nici un picior pe pământul țării românești, problema nu este atât de simplă, cum am auzit spunându-se de diferiți oratori.

Nu are nici o rațiune să nu identificăm străinul cu naționalul, din p.d.v. al dreptului civil. Constituția noastră la art. 9 , identifică pe străin cu naționalul , din p.d.v. al dreptului civil, dar pentru străinii aflători în țară.

Problema se complică în dreptul internațional privat, în care sunt emise vreo cinci păreri. Dacă am fi optat pentru părerea aceea , care este prea colorată de naționalism, ar urma să aplicăm acelor străini , a doua oară , legea din 1923, privitoare la plățile în valută forte, cu care prilej, după ce am aplica o reducere masivă, am da străinilor și un termen de 12 ani. Această soluție n-o putem aplica în fiecare zi.

- G.A.Cuza : Dle raportor, sunt însă mari proprietari , care au contractat pentru mașini agricole , de-a-dreptul din străinătate, și nu prin reprezentanții din țară.

Pe noi, legea ne interesează din p.d.v. general, al salvării proprietății rurale, fără a face o distincțiune între marea și mica proprietate .

Ar fi de dorit să se prevadă o măsură generală pentru toți creditorii , iar nu să se facă o distincție. Eu cunosc o sumedenie de cazuri de mari proprietari care au contractat de-a-dreptul , iar nu prin agenți sau reprezentanți , aici , în țară.

- Prelipceanu : Nu este deci vorba de mașini de cusut , ci de mașini de treerat și alte mașini grele . Excepția aceasta tot rămâne bizară .

În alte țări, s-au luat măsuri în defavoarea creditorilor străini.

De aceea s-a făcut Conferința de la Stressa. [-----]

VTPrelipceanu / 3 apr.'34

---

20) Aurel Milea (Uniunea Agrară -Argetoianu) , 3 apr.'34

(DAD, MO 37, șed. din 3 apr.'34, p. 1537 - 1540)

[LD : un "agrarian " anticapitalist , dar mai democrat , apărând interesele unor defavorizați pentru că nu au proprietăți]

Aurel Milea / 3 apr.'34

▣ Cauzele acumulării datoriilor agricole

▣ Franța cămătărească

Cauzele sunt externe și interne . Cele externe sunt independente de voința noastră. Cele interne , însă , sunt prilejuite de noi , și ele își găsesc fondul lor , în mentalitatea unui stat tânăr , cum este România .

Înainte de război, în vechea Românie, situația economică era întemeiată pe marea proprietate . Boierul își cheltuia veniturile marii lui proprietăți în străinătate, iar statul înțelegea să se împrumute oricâte ori avea nevoie să facă față bugetelor deficitare , care , de obicei , se succedau când nu era destul de bună recolta.

Așa s-au îngrămădit , an de an , datoriile în străinătate și așa am ajuns acolo încât , în 1934, să ne găsim grevați cu obligații . Bugetul statului este deficitar .

Balanța comercială a rămas în urmă , am pierdut piețe de desfacere , " din pricina unei marote , de a ne face și mai departe , adoratorii Franței cămătărești " (aplauze LANC)

"Dior, în Țara Românească se face o confuzie voită între Franța glorioasă , care ne-a dat sprijin în război, și Franța capitalistă , care ne cămătărește .

Eu mă opun , pentru bunele raporturi pe care trebuie să le avem și în viitor, ca să se confunde mai departe aceste două noțiuni.

Trebuie să se facă deosebire între Trianon și Stressa, să se constate că de la Franța glorioasă am căpătat ajutoare , pe care nu le vom uita niciodată , și pe care înțelegem să le răsplătim, și de la cealaltă , am căpătat o introducere în această nenorocire în care ne găsim și o cămătărie care ne doare pe toți.

Aș dori ca pe viitor țara noastră să găsească o orientare nouă , pentru desfacerea produselor ei, acolo de unde poate să importe produse industriale ieftine, și unde poate să găsească serioase debușee , pentru tot ce produce solul nostru. "

Aurel Milea / 3 apr.'34

▣ Debitorii și creditorii străini

Regretă că proiectul ...

Face aceeași greșeală când favorizează pe străini, față de elementul autohton.

În timp ce toate statele au legiferat pentru nevoile ei interne , tocmai România excelează și legiferează pentru nevoile străinilor !

" Se face o voită deosebire între creditorii străini , care sunt favorizați, și debitorii străini care sunt scoți din lege.

Debitorul de naționalitate străină, care domiciliază în țară, care dă contribuții la bugetul țării , nu beneficiază de favorurile legii ,

în timp ce capitalistul exploatant străin , din afara hotarelor, care nu contribuie cu nimic la veniturile acestei țări, este exceptat !

Aurel Milea / 3 apr.'34

---

21) Virgil Potârcă (PNT)

(DAD, MO 37, șed. din 3 apr.'34, p. 1542- 1549)

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Proprietatea orășnească

▣ Pericolul desnaționalizării

[LD : a fost , oare , tot o chestiune de psihologie colectivă , sau era un fenomen real ?

Pentru că una din două : ori a fost o reacție națională normală, firească , ori avem de-a-face cu un naționalism exagerat . Și într-un caz , și în altul, trebuie de răspuns la întrebarea : de ce românii, în țara lor, nu se dovedeau în stare să stăpânească , prin merit și muncă, avuțiile dobândite ?]

" În ce privește orașele, eu cred că trebuie să ținem seama de cele petrecute în ultimii ani în Moldova .N-am să citez numele celor executați, ci numai numele câtorva orașe , deși am lista completă a executărilor făcute în aceste orașe.

Numai într-un singur oraș, Botoșani, 60 de case boierești vechi, românești, au fost vândute. În lista cumpărătorilor nu este un singur român.

DI Răutu este aici și poate să confirme acest lucru .

- DNRăutu : Este exact .

[LD : așa ... ca dată autobiografică , deși tata era țărănist , în 1932 , când s-au căsătorit ,

nașul părinților mei fusese acest deputat liberal Răutu .]

- Potârcă : Deci problema trebuie examinată , pentru orașe , și din acest punct de vedere .În Transilvania, orașele, în marea lor majoritate, sunt minoritare.

Astfel fiind, eu cred că astăzi , când se pune problema și când de aici înainte încep executările silite în masă , trebuie să priviți problema și sub această față , adică din p.d.v. național.

Credeți dvs că faceți un bun serviciu țării dacă, pentru orice alte considerațiuni , - pe care de altfel le voi examina - împingeți către executare în masă , în special la orașe, și , ca o consecință logică , la transformarea proprietății, sau la trecerea ei din mâna celor care o au astăzi , în mâna celor care au posibilitatea să cumpere ?

Și să ne întrebăm , cine are posibilitatea să cumpere în mod normal și cinstit ?

Desigur că noi, românii, nu prea avem această posibilitate [LD : De ce ?! ?]

Într-adevăr, marii proprietari sunt sărăciți, liberii profesioniști sunt sărăciți,

magistrații de asemeni, militarii în marea lor majoritate, nu au nici ei această

posibilitate ; iar comercianții , în cea mai mare parte, sunt în concordat sau sunt falșiți.

Numai aceia care au putut , în vremurile acestea tulburi , să pescuiască în nenorocirea în care am căzut , numai aceia care nu au avut nici un fel de scrupul,

și care nu au nici un fel de morală, în ceea ce privește afacerile ,

numai aceștia mai pot cumpăra astăzi.

Astfel stând lucrurile , veți ajunge , vrând ne vrând,

ca toate bunurile urbane asupra cărora se va întinde executarea ,

să treacă asupra unui număr restrâns de oameni ,

ceea ce nu va fi , desigur, spre binele țării noastre, în total, și în special nu va fi bine

pentru transformarea aceasta, care se soldează prin desnaționalizarea orașelor .

Deocamdată, eu aş ruga banca ministerială să se întrebe dacă nu este cuminte

și dacă nu este românesc , să se facă de data aceasta un pas mai departe

[în sensul iertării datoriiilor] și să încercăm să oprim această desnaționalizare,

care se face cu pași atât de repezi în anumite părți ale țării noastre . "

Virg.Potârcă / 3 apr.'34

22) Gr.Iunian (PRȚ)

(DAD, MO 37, șed. din 3 apr.'34 , p. 1550 - 1560)

[LD : Iunian , care părăsise PNȚ și banca ministerială ,

din cauza soluției dată la conversiune ... este în poziție dificilă :

antiliberalismul lui - îl obligă la o poziție critică față de guvern și PNL ;

anti -PNȚ-ismul lui - îl împinge la o critică și mai și...

Și atunci, rând pe rând, critică tot , apărându-șii doar marota : restabilizarea]

Subtitluri, sublinieri, semne- îmi aparțin . Text integral - fișier PNȚ

[-----]

Iunian / 3 apr.'34

▣ Creditorii străini

[LD : preiau doar informația, bârfa, pentru că , în rest , argumentele sunt aceleași]

Aduce un omagiu lui Sassu , care , la Comisie , a susținut cu căldură scoaterea acestei excepții ; a auzit că au fost " intervenții" de la Ministerul de Externe , care a intervenit la comisia celor 3 ; că , în simetrie , au fost scoși și debitorii străini de la beneficiul legii , ceea ce este nedrept ; că a citit în " Viitorul" declarațiile secretarului general de la Justiție, Valeriu Roman, că astfel peste 100.000 de români - pe baza tratatului de pace , considerați străini - nu vor beneficia de lege .

[-----]

Iunian / 3 apr.'34

▣ Amestecul străinătății

▣ Sfaturile Franței

Dlor , ce poate să constituie o piedică la restabilizare ?

" Recomandările străine - pentru că nu-mi permit să spun amestecul străin.

Suntem datori să respectăm orice amestec , fie chiar sub formă de sfat,

în această direcțiune . Recunosc că noi suntem într-o situațiune cu totul delicată :

avem raporturile noastre strânse cu Franța și dorința noastră de a le păstra permanent și fără nici un fel de întrerupere .

Dar din punct de vedere economic, interesele noastre nu se împacă perfect cu cele ale Franței, și , mai ales, în ceea ce privește soluțiunile de îndreptare , ele sunt cu totul diferite .

" Eu înțeleg foarte bine ca Franța să facă o politică hotărâtă de menținerea stabilității monetare ; ea are economii însemnate de apărare, și are o monedă perfect garantată prin acoperirea ei. Dar noi oare suntem în situația ei ? [-----]

Politica menținerii parității monetare , care pentru Franța poate constitui o politică cuminte în apărarea intereselor ei, nu poate să fie o politică cuminte pentru apărarea intereselor noastre .

Din acest punct de vedere , interesele noastre sunt mai asemănătoare cu acele ale Americii de Nord, unde s-a recurs la această măsură ."

"Dvs sunteți vinovați că n-ați avut curajul de a privi chestiunea în realitățile noastre și că ați nesocotit sentimentul de demnitate, la care ați făcut apel , în atâtea rânduri, când ați fost în opoziție.

Trebuie să afirmăm cu toată energia , îndreptățirea noastră de a legifera în propriile noastre necazuri și nevoi, fără să ținem seama de nici un interes străin,

ba chiar să respingem orice posibilitate de amestec străin.

Numai astfel și numai atunci se va putea obține îndreptarea pe care zadarnic

o marcați prin legea dvs " (aplauze la PRȚ)

Gr.Iunian / 3 apr.'34

23.) Lege pentru dobândirea și pierderea naționalității române, 27 apr.'34

Gh. Fotino (inițiator, raportor , susținător)

(DAD, MO 49., șed din 27 apr.'34, p. 2511- 2413)

[LD :Proiect de lege din inițiativă parlamentară . Expunere de motive și argumente , Gh.Fotino . Un profund sentiment naționalist, românesc, străbate argumentarea lui Fotino . L.am cunoscut pe omul acesta la " Magazin istoric" : mi-a adus teatru antic grecesc (tradus de el) , m-a fermecat ,mi-a povesti cu destulă seninătate și eleganță despre anii lui de pușcărie , mi-a promis să revie la redacție , după o operație ...

A murit în operație , la spitalul 9 ! Extrag câteva informații.]

/ Expunerea de motive / conjuncturi internaționale / românii din Balcani /

/ Necesitatea legii : acordarea cetățeniei , pentru coloniști /

/ Sarcina polit.externe : românii din Macedonia și Banatul Sârbesc /

/ Românii din Peninsula Balcanică - m-ții Pind și văile Macedoniei /

/ Colonizarea românească în Caliacra și Durostor / Neacordarea cetățeniei //

/ Discordanțe legislative și constituționale /

/ Cetățenia Română - noțiune, sens , valoare /

/ Concluzii - valoarea încetățenirii coloniștilor /

Doc.integral - fișier Români peste hotare

▣ Expunere de motive

În județele Caliacra și Durostor au fost aduse cca 10.000 români , macedoneni și bănățeni , care sunt încă supuși străini : Grecia , Bulgaria, Iugoslavia. Legea asupra colonizării (iul 1930) , este inoperantă în unele situații. Prezentul proiect are scopul de a clarifica și legaliza situația stranie pe care o au coloniștii străini, români de origine, veniți din alte state . Ei au fost acceptați să vie în țară , li s-a vândut câte un lot de 10-15 ha, dar continuă să fie considerați cetățeni străini."

[-----]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ Acordarea cetățeniei române

[LD : un profund sentiment naționalist, românesc, străbate argumentarea lui Fotino .

" Noțiunea de cetățean român trebuie să fie o noțiune bine definită.

Cei care avem cetățenia română s-o păstrăm cu orgoliu și s-o acordăm cu zgârcenie . Tuturor celor care , prin strămoșii lor, prin aspirațiunile lor - cum este cazul Românilor macedoneni și bănățeni - sunt legați de neamul românesc , să le-o acordăm.

Tuturor care nu au nimic cu neamul acesta , să le-o refuzăm.

Larghețe și generozitate , când este vorba de ființa noastră etnică, nu se poate îngădui. (aplauze)

" Este preferabil ca de pe urma unei legi restrictiv concepută , să rămână în afară de beneficiul ei , un român autentic, decât ca , printr-o lege generos concepută , să se strecoare la beneficiul cetățeniei române toți veneticii din cele patru vânturi ." (aplauze)

Cei pentru care noi aducem această lege , vor înțelege că este chiar în interesul lor de a nu fi înnecați - prin simplificări procedurale încă și mai mari - în marea masă a tuturor rătăciților din această lume.

În chiar interesul românilor macedoneni și bănățeni , am întocmit această proiect de lege, așa cum l-am întocmit , pentru ca nu orice fel de rătăcit , cu nume de rezonanță levantină sau cu atavisme care nu-și găsesc legătură cu neamul acesta , să se strecoare la beneficiul cetățeniei române, pe care nu o refuzăm nimănui cui i se cade , dar pe care o refuzăm oricui nu i se cade. " (aplauze)

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ Concluzii

" Legând noțiunea de naturalizare de aceea de colonizare , legând dreptul de a fi cetățean român , de dreptul de stăpânire a unui pământ românesc ,

nu numai că rezervăm coloniștilor români de origine - macedoneni și bănățeni - beneficiul cetățeniei române , dar dăm acestei cetățenii și un caracter deosebit și respectăm și o tradiție românească.

Când în trecutul nostru românesc se dăruia de către Țară , de către Domnul țării, o moșie cuiva , pentru slujbele aduse țării, sau pentru a-l îndemna să slujească țara, acela căpăta , prin însăși această danie, și o boierie.

Proiectul de față vine și ca o reînviere a unei vechi tradițiuni istorice .

Legând și noi astăzi dreptul de cetățenie al colonistului chemat să slujească țării , de dreptul de a stăpâni moșia care i s-a hărăzit de către țară, cetățenia lui va însemna pentru el , nu numai recunoașterea unui drept, ci și câștigarea unei boierii românești . În sufletul lui, calitatea de cetățean român va răsună, astfel, cu sensul unei noblețe "

[-----]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

24.) Legea pregătirii premilitare , 28 apr.'34

G-ral N. Uică (ministru Apărării) , Pompiliu Bădeanu (raportor)

a) CCGiurăscu (PNL) b.) PCAndrei (PNȚ)

c) Pamfil Șeicaru ("Curentul") d.) M.Plătăreanu (PNL)

(DAD , MO 50, șed. de sâmbătă , 28 apr.'34 , p. 2638- 2643)

[LD : se discută în sâmbăta Paștelui , după legea OETR , în ultima zi a sesiunii parlamentare Extrag informații de la discuția generală ....]

35 c) Pamfil Șeicaru ("Curentul ")

Discursul lui Șeicaru - amplu, consistent, entuziast , " patriotic" , i " milităros" contribuie la crearea unei atmosfere care , salvează prestigiul legii .....

/ Premilităria = necesitate organică ; legea = timidă ezitantă /

/ Virtuțile premilităriei : instrucția , cazarma, solidaritatea , înălțarea patriotică etc /

/ Legea premilitară = sfârșitul statului democrat și liberal

Argument : modelul legii : legile lui Mussolini, Hitler, Stalin

/ Incapacitatea clasei politice de mobilizare a tineretului : lipsa unui ideal /

/ Tentațiile tineretului : eroismul, gelozia, lipsa de crez /

/ Datoria "părinților" : reconcilierea , iertarea, smerenia /

/ Porunca momentului : reconcilierea între generații /

necesitatea unui ideal ; așteptarea efectelor legii /

/ Mentalități nefaste : bagatelizarea , zeflemeaua ...

- polemică cu ACCuza - spiritul junimist -

/ Elogiu sistemelor educative totalitare :

Italia fascistă, Germanai hitleristă, Rusia bolșevică /

/ Legea premilitară = fixarea unui ideal : apărarea hotarelor /

/ Pledoarie pentru votarea legii / Doc.integral - fișier Cultură, Presa

Pamfil Șeicaru / 28 apr.'34

▣ Premilităria = necesitate organică

▣ Legea - timidă, ezitantă

" D- le președinte, d-lor deputați, deși , în intența ei , legea aceasta eu o primesc cu o vie satisfacție , fiindcă răspunde unei profunde necesități , și spirituale și materiale ,

constat însă că prezentarea ei este plină de sfiiciune , străbătută de atâta ezitare , ca și cum d-l ministru al armatei , prin aducerea acestei legi, n-ar răspunde unei necesități naționale ,

ci ar vrea numai să strecoare o lege oarecare , în mod sfios, timid.

" Or, d-lor , instrucția preregimentară este o necesitate organică a statelor de astăzi . (aplauze) Toate statele își pregătesc tineretul , fiindcă nu cunosc nici ora , nici ziua , când întreaga națiune va trebui să fie mobilizată . (aplauze)

Instrucția ....

" Statul are puteri nediscutate asupra fiecăruia dintre noi.

Atunci pentru ce prevedei dvs în proiect următoarea dispoziție :

< Această încorporare este utilă și distractivă .> ?

Dar ce , statul face invitații distractive ?

Statutul este serios, face invitații imperative !

Statul, prin această lege, aduce aminte acelui tineret de la 18 ani în sus,

că nu poate umbla brambura, că aparține unei comunități

pe care mâine va fi chemat să o apere . "

Cazarma ...

Dar mai găsesc ceva , care mi s-a părut și mai grav , mai ales că legea este prezentată de dl ministru al armatei .Dvs spuneți :

< În câteva ședințe pe an, se câștigă cunoștințele necesare , într-o atmosferă alta decât cea de la cazarmă .>

Cum d-lor , alta decât la cazarmă ?! Dar ce este la cazarmă ?

Eu socot cazarma ca una din școlile în care

se pregătește și se disciplinează sufletul acestei națiuni .(aplauze)

[-----]

Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▣ Legea premilitară = sfârșitul statului liberal-democrat

▣ Modelul legii : legile lui ... Mussolini, Stalin, Hitler ...

[LD : se simte la Șeicaru satisfacția pentru recurgerea la această lege nedemocratică ,

se simte simpatia sa pentru modelele autoritare . Se simte "militarismul" lui ...]

" Eu ași fi vrut ca această lege să fie străbătută de un elan , aș fi vrut să fie ca o goarnă de deșteptare a întregii sensibilități românești .[-----]

De ce am spus aceasta ? Fiindcă inițiativa , inspirația acestei legi , vine de acolo unde există regimuri și așezări sociale care constituie o denegare integrală a statului democrat și liberal. Sunteți nevoiți să pomeniți de organizarea tineretului fascist, a tineretului comunist , a tineretului hitlerist .

Dar când strecurați dvs și cheștiunea sokolilor , uitați că sokolii nu sunt decât armata deghizată sub forma societăților sportive a națiunii Cehe.

"Așa dar , inspirația dvs pornește de la state care prin așezarea lor , prin revoluția lor politică pe care au făcut-o , au negat categoric vechea așezare , vechea inspirație a statului democrat și liberal. " [-----]

statul democratic este incapabil să mai promoveze o idee care să mobilizeze , să utilizeze toată disponibilitatea de entuziasm al elementului tânăr.

" Aceasta este grav și aceasta îi lipsește legii "

Nu este suficient, d-le ministru, să faci o lege

în care să prevezi o instrucție preregimentară , premilitară .

Chiar forma aceasta în care este alcătuită legea, sfiata aceasta , provine din faptul că dvs nu puteți să-i încadrați, să-i supuneți unei cadențe de disciplină , pe acești tineri, pentru simplul motiv că nu aveți la dispoziție un ideal. "

[-----]

Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▣ Mantalitatea tineretului

▣ Lipsa unui ideal

[LD : încercare a lui Șeicaru de a sonda sufletul tineretului ,

dar cât de diferită de explicația dată de Petre Andrei !

Ceea ce la Andrei era ... nevroză, la Șeicaru devine ...entuziasm eroic.

Aluzie la Gardă. La Codreanu . De ce se fereau toți să spună lucrurilor pe nume ?

Și care era acel " ideal eroic" cu care trebuia mobilizat și stăpânit tineretul ?]

" Este adevărat, acest tineret are setea de a se dedica unui ideal ;

el bâjbâie , însă, este la discreția primului aventurier, care zvârlă o lozincă fericită .

Îl vezi cum se agață de primul îndrăzneț al celei dintâi formule de cutezanță.

Dar în această agățare aș spune : în această înrolare nu vezi

decât o disponibilitate de entuziasm , o dorință de a fi alături de ceva eroic,

de a fi în slujba unei cauze care ar face ceva mare ! (vii aplauze)

" Dar acești tineri nu au crescut oare de mici și n-au auzit de mici ecoul mării epopei a popoarelor ? N-au fost ei oare gestați într-o atmosferă eroică , n-au în sufletul lor implantată respirația eroică a tuturor popoarelor încăierate în războiul mondial ? De ce vă mirați de tendințele acestui tineret ,

care poartă în el ecoul câmpurilor de bătaie ? (vii aplauze)

Acestui tineret să-i serviți nu numai o lege , dar un ideal,

să-i serviți acea cauză pentru care să se poată mobiliza toate puterile ,

toate energiile morale , tot freamătul acestui tineret . Iată ce vi se cere dvs.

[-----]

Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▣ Tineretul : tentația eroismului ; gelozia ; lipsa unui crez ;

▣ Datoria părinților : reconciliere ; iertare ; smerenie .

[LD : Pare a vorbi de Garda de Fier. O cascadă de cuvinte avântate, patriotice

(sau patriotarde ?) ; o tiradă îndurerată (sau ipocrită ?) ;

o scenă dramatică (sau caragialescă ?) , o sinceră disperare (sau demagogie ?)

o pledoarie înțeleaptă și umilă (sau vicleană ?) pentru reconciliere .

Niciodată nu voi avea răspuns la aceste posibile întrebări .

Încercare de reconciliere , însă, da !]

Vezi cum izbutește primul îndrăzneț . Adeseori am văzut violența idioată , violența fără idee, violența fără nici o scuză, putând să grupeze devotamente !

Nu interesează acea violență - interesează înclinarea spre grupare , spre atașarea gregară , de tot ce ar părea că este un act de eroism .

În această grupare , în această înclinare , în această alunecare , eu nu văd un semn de decadență ; văd altceva , văd o mare disponibilitate de energie sufletească , neutilizată , văd cum se precizează o datorie a dvs , și a tuturor acelor care pretind să conducă statul ;

să poată desfășura flamura unei credințe , stindardul unei credințe curate , care să poată cuprinde toate sufletele și să poată mobiliza și înregimenta toate aceste disponibilități de curată , de neprihănită tinerețe , dornică de fapte mari ! Și poate să fie dornică de fapte mari .

" Să credeți dvs că în acest tineret poate să fie și nițică gelozie .

Nu uitați dvs că generația noastră a realizat aproape idealuri , am realizat România Mare ; poate fără să-și dea seama , există în străfundul conștiinței lor , instinctiv , oarecare gelozie : cum ar putea să depășească generația care i-a precedat ?

Căci este o dinamică a generațiilor , este ursit ca fiecare generație să aibă râvna de a depăși realizările generația care a precedat-o .

Și atunci , firește , acești tineri își caută un ideal ...

- CCGiurăscu (PNL-georgist) " România Mare este o expresie mai mult juridică și politică , decât una cu conținut național .

Am ajuns să ne fie rușine s-o spunem , am ajuns să ne temem de alții , în loc de a manifesta hotărât simțământul nostru național ! ...

- Petre Gheață : Să nu exagerăm !

- CCGiurăscu : De ce să nu exagerăm ? (întreruperi)

[-----]

Pamf.Șeicar / 28 apr.'34

▣ Elogiu sistemelor educative totalitare .

▣ Italia fascistă , Germania hitleristă , Rusia bolșevică

[LD : fără echivocuri , fără rezerve , admirație pentru sistemele lor de educație , care și-au găsit idealul : mândria națională . Ar fi însă o eroare să extragem din aceste afirmații ... pur- și -simplu ... adeziunea lui la respectivele regimuri politice .]

" Dlor deputați , această lege trebuie să ajungă la refacerea educației tineretului . Uitați-vă ce roade a dat în Italia , fascismul .

Acolo , îl ia pe copil de mic , din școala primară , vezi niște liliputani de copii purtând uniformă , și simți privindu-i cum începe să înmugurească într-înșii mândria națională . Întreaga Italie a fost transformată până în adâncuri de această acțiune , în care vibrează până în ultima celulă un ideal .

În locul Italiei giollitice de altă dată , apare Italia de astăzi .

De la Italia lui Orlando , care plângea continuu , încât zicea Clemanceau : < dacă rinichii mei ar funcționa tot așa de bine ca glandele lacrimare ale lui Orlando , aș fi omul cel mai fericit din lume > ; în locul Italiei plângărețe , a apărut Italia cea nouă , Italia orgolioasă , Italia agresivă , Italia care isbutește să sgâlțâie însăși politica internațională ."

" Germania înfrântă , Germania de ieri , Germania cu combinații , Germania care căuta să-și găsească o soluție , renaște și ea astăzi , ca pasărea Phoenix .

Dincolo , din însăși imensitatea anarhiei bolșevice , a început să apară necesitatea de disciplinarea a forțelor . Toată organizația tineretului nu este altceva decât renegarea doctrinei anarhice ; anarhia simte și ea necesitatea organizării . Evident , se face multă publicitate , multă mobilizare , dar se fac și eforturi serioase ; există acolo un tineret care crede într-un absurd , dar care este mobilizat , cu toată puterea lui , în slujba acestui absurd ! ..."

Pamf.Șeicar / 28 apr.'34

▣ Legea premilitară

▣ Apărarea hotarelor .

[LD : în sfârșit , Șeicaru lansează un ideal ! " Ideal -pretext " - spune el : apărarea hotarelor .

Ce să creadă tineretul ? - vezi mai jos ! ...]

" Trebuie să creiăm un ideal, un pretext , însă un nobil pretext, spre care să putem mobiliza toată puterea tineretului nostru !

Tot tineretul nostru să creadă .

Să știe că un hotar nu depinde de îndemânarea celui mai genial ministru de externe (aplauze pe multe bănci) Un hotar nu este altceva decât două brațe vânjoase , care împiedică pe vecini să se prăvale dincoace de hotarul tău .

Peste hotarul celui slab, trece oricând cutezanța vecinului ;

hotarul - îl fixează definitiv numai credința și hotărârea ta

de a sfârâma pe acel care te încalcă . (aplauze)

" De aceea , am văzut cu plăcere prezența d-lui ministru al Instrucțiunii aici .

Toți cei care veți trece pe la acest minister , să faceți ca să fie o anumită permanență

a disciplinelor morale ale nației , peste care să nu treacă meschine socoteli de partid ;

să persiste anumite imperative categorice ale nației , care să nu fie supuse

schimbărilor guvernelor vremelnice ce se tot succed. (aplauze)

Să înțelegeți dvs că noi vom fi blestemați mâine ,

pentru tot timpul pe care îl pierdem astăzi ! ...

" Istoria nu te-așteaptă ; sorocul greșelilor și uitărilor de astăzi , nu știi nici nici ziua, nici ceasul , când vine neândurat și te zgâlțîie : < Ce ai făcut în acest timp ? >

Credeți dvs că sorocele istoriei sunt niște termene de judecată ,

fixate de îndemânarea chițibușară a unui avocat care știe procedura ?

Procedurile istoriei sunt procedurile forței ,

ale entuziasmului și ale hotărârii de a le realiza ! " ... (aplauze)

Pamfil Șecaru / 28 apr.'34

25.) Al.Vaida-Voievod , interview : guverne / partide / doctrina PNȚ / , 4 mai 1934

("Dimineața" , an 30, 6 mai '34 - H.Soreanu)

Cluj, 4 mai

Vaida i-a promis că va face declarații. L-a primit și, după o discuție de 3 ore, atingând cele mai variate prelebe, a făcut următoarele declarații :

[-----]

" În consecință, pentru mine, cuvintele de dreapta sau de stânga , de liberalism sau de conservatorism, de democratism sau de reacționarism, de constituționalism sau neconstituționalism, rămân simple vorbe pentru a servi păreri îndreptățite sau neîndreptățite , interese de ordin subiectiv sau obiectiv, dar , în definitiv, simple vorbe.

" Important mi se pare numai ca statul să fie reprezentantul echilibrării conflictelor de interese dintre cetățeni, promovând interesele țărânimii noastre la acel nivel care să ne îndreptățească de a putea numi această țară de țărani ,agricultori români, nu numai ca definiție geografică, ci ca valoare intrinsecă : România Mare "

- Ce părere are despre campaniile duse în problema muncii naționale ?

- " Ar fi necesar ca selecțiunea cea mai aprigă să se facă cu tineretul român , începând din clasele primare , și ca slujbele cu răspundere , în situațiile de conducere , să nu poată pătrunde decât un numerus clausus românesc , trecut prin toate sitele controlului , atât din punctul de vedere al calificației , al caracterului, cât și al forței de inițiativă și de perseverare .[

[-----]

Al.Vaida -Voievod / 4 mai '34